

Observatori del Treball de les Illes Balears

Informe sobre el mercat de treball a les Illes Balears

Any 2016

GOVERN
ILLES
BALEARIS

Informe sobre el mercat de treball a les Illes Balears

Any 2016

Direcció:

Llorenç Pou Garcías
Director General d'Ocupació i Economia

Coordinació:

Maria del Mar Ribas Mas

Autors:

Laura Alomar Llorente
Catalina Martorell Company
Maria del Mar Ribas Mas

Assessorament lingüístic:

Aina Nadal Gil

Maquetació:

Rosa Palmer Martorell

G CONSELLERIA
O TREBALL, COMERÇ
I I INDÚSTRIA
B DIRECCIÓ GENERAL
/ OCUPACIÓ I ECONOMIA

RESUM EXECUTIU	5
PART I. PANORAMA ECONÒMIC INTERNACIONAL I ESPANYOL.....	7
1.1. Evolució econòmica internacional.....	7
1.2. Evolució econòmica espanyola.....	8
1.3. Estratègia Europa 2020	10
PART II. PANORAMA DEMOGRÀFIC A LES ILLES BALEARS.....	19
2.1. Evolució de l'estructura demogràfica.....	19
2.2. Evolució econòmica.....	25
2.3. Evolució del teixit empresarial	27
PART III. EL MERCAT DE TREBALL A LES ILLES BALEARS.....	45
3.1. La població activa	45
3.1.1. Evolució de la població activa i de la població inactiva.....	45
3.1.2 Població activa per nivell d'estudis.....	49
3.1.3. Evolució de la taxa d'activitat.....	55
3.2. La població ocupada	57
3.2.1. Evolució de la població ocupada i de l'afiliació a la Seguretat Social.....	57
3.2.2. Les hores treballades.....	65
3.2.3. Ocupats per activitat econòmica i ocupació professional.....	67
3.2.4. Perfil dels ocupats per règim, sexe, edat i nacionalitat.....	75
3.2.5. Perfil dels ocupats per nivell d'estudis.....	78
3.2.6. Ocupats per tipus de contracte i de jornada.....	87
3.3 La població aturada.....	89
3.3.1. Evolució de la població aturada.....	89
3.3.2. Atur per activitat econòmica.....	96
3.3.3. Atur per sexe, edat, nacionalitat i nivell d'estudis.....	97
3.3.4. Evolució de la taxa d'atur	102
3.3.5. Anàlisi familiar de l'atur.....	105
3.3.6. Durada de la demanda.....	107
3.3.7. Població aturada i cobertura de les prestacions.....	111
3.4. Condicions de treball i relacions laborals.....	113
3.4.1. Els convenis col·lectius.....	113
3.4.2. Els costos laborals i les hores treballades	115
3.4.3. La sinistralitat laboral.....	118
3.4.4. Regulació de l'ocupació.....	123
4. ANNEX: QUADRES PER ILLES	125
5. ÍNDEX DE TAULES I GRÀFICS	137
6. LLISTA DE FONTS I INDICADORS	142

RESUM EXECUTIU

- Les economies emergents presenten el 2016 un comportament heterogeni, influenciades de manera diferent pels esdeveniments globals. Per la seva banda, les economies avançades presenten una reducció de l'activitat. Ara bé, sembla que aquests esdeveniments no han demostrat tenir-hi gaires efectes a curt termini.
- El creixement del PIB de les Illes Balears guanya intensitat el 2016 amb un valor del 4,1%, segons les dades de la Direcció General d'Ocupació i Economia. A Espanya la variació interanual del PIB es manté respecte d'ara fa un any (3,2%). Tot i que el sector dels serveis, especialment dels turístics, és el motor de l'economia de les Illes, la construcció continua agafant empena, seguida per la indústria, que continua en positiu.
- La finalitat de l'estratègia Europa 2020 és millorar l'eficiència econòmica mitjançant un creixement sostenible. Pel que fa a l'educació, l'objectiu és reduir les xifres d'abandonament escolar fins a arribar al 15% i, alhora, augmentar el nombre de persones amb estudis superiors fins al 44%. Actualment, aquestes taxes a les Illes Balears són del 26,8% i del 32,8%, respectivament. També es vol incrementar la taxa d'ocupació fins al 74% el 2020. A les Illes Balears la taxa s'ha anat incrementant els darrers anys i el 2016 se situa en el 71,4%.
- Per segona vegada des del 2009, el 2016 creix el nombre d'empreses de les Balears respecte de l'any anterior (2,6%) segons el Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE. De la mateixa manera, els comptes de cotització amb afiliats d'alta de la Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) també registren un augment d'empreses (2,8%), relacionat bàsicament amb el creixement de les empreses dels serveis i la construcció.
- El 2016 la població activa de les Illes es manté en termes interanuals (0,0%). Al mateix temps, la població inactiva creix un 2,5%, empena principalment per l'increment del nombre de persones que declaren la incapacitat permanent o els estudis com a motius per no treballar. Una vegada més, la taxa d'activitat de les Illes és la més alta de l'estat.
- Quant a l'ocupació, les dues fonts analitzades també mostren l'augment del nombre de treballadors en termes interanuals. En primer lloc, segons l'Enquesta de població activa (EPA), el creixement respecte del 2015 és d'un 4,1%, de manera que el nombre d'ocupats se situa en 530.575 persones. En segon lloc, els registres de la TGSS mostren un increment superior en relació amb l'any anterior (5,3%), amb un total de 455.257 persones afiliades. Per illes, el 2016 totes presenten augments interanuals de l'afiliació. Per sectors, per primera vegada des del 2007 tots incrementen els afiliats, especialment la construcció, seguida dels serveis, la indústria i, finalment, l'agricultura.

- Segons l'EPA, el nombre total d'hores efectives treballades a les Illes Balears s'incrementa a bon ritme, alhora que creix el total de població ocupada durant el 2016. Això vol dir que el mercat de treball compta amb més treballadors ocupats, al temps que augmenten les hores per treballador, fet que no es produïa des del 2008.
- La situació de l'ocupació a Balears respecte del nivell educatiu dels treballadors se situa en una posició de desavantatge respecte del conjunt nacional. Així, les Illes, juntament amb Extremadura, presenten el menor percentatge de població ocupada amb estudis superiors finalitzats d'Espanya. A més, l'índex de desajust, és a dir, els ocupats amb estudis superiors que treballen en ocupacions de mitjana o baixa qualificació se situa per sobre del 40%, és a dir, supera la mitjana nacional i se situa a molta distància de Madrid, que és la comunitat amb la taxa més baixa.
- La contractació ha experimentat una moderació del creixement el darrer any, però encara creix per sobre del 10%. Així, el 2016 augmenta un 10,7% respecte a l'any anterior. Al mateix temps, també s'incrementen la rotació laboral i els contractes de curta durada.
- La taxa d'atur de les Illes Balears manté la tendència a la baixa el 2016 i representa el 14,0% de la població activa. Amb aquest resultat se situa per sota de la mitjana espanyola (19,6%), que també disminueix respecte del 2015. Així, l'any es tanca a les Balears amb 58.316 persones en situació d'atur inscrites en el SOIB, un 13,1% menys que l'any anterior. Aquest descens és més intens en el cas dels homes, el col·lectiu de 25 a 54 anys i els espanyols.
- El perfil de l'atur a les Illes el 2016 és el següent: el 53,7% de les persones en atur són dones, el 67,7% tenen entre 25 i 54 anys, i la major part dels aturats tenen els estudis obligatoris (9 de cada 10). Els desocupats de llarga durada representen el 32,5% del total dels aturats inscrits en el SOIB, i un 52,3% de les persones sense feina no cobra cap tipus de prestació.
- Segons les dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, es registren trenta-un convenis col·lectius a les Illes, que afecten 135.241 treballadors. Quant als costos laborals, el 2016 presenten un descens a nou comunitats autònomes, entre les quals les Illes Balears. El 2015, el cost salarial per hora treballada a les Illes Balears està en uns nivells semblants als del 2012.
- El 2016 els accidents a les Balears augmenten un 12,9% en termes interanuals. Aquest és el quart any consecutiu en què la sinistralitat laboral augmenta. Així doncs, l'índex d'incidència se situa en 4.869,4 accidents per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes, el més alt de l'Estat.

1.1. Evolució econòmica internacional

Les economies avançades experimenten una desacceleració el 2016 i les emergents continuen presentant resultats divergents per països

Les economies emergents presenten el 2016 un comportament heterogeni, influenciades de manera diferent pels esdeveniments globals. Per la seva banda, les economies avançades presenten una reducció de l'activitat, contràriament a les previsions que s'havien fet, que apostaven per l'estabilitat de les xifres econòmiques. Amb tot, sembla que els tres esdeveniments més destacables del 2016, la inestabilitat dels mercats financers xinesos al principi d'any, el Brexit a mitjan any i l'elecció de Donald Trump com a president dels Estats Units al final, no han demostrat tenir-hi gaires efectes a curt termini. Malgrat això, l'escenari econòmic presenta més incertesa que els anys anteriors.

A les economies avançades es confirma la disminució de l'activitat. Per països, als Estats Units es confirma la desacceleració, amb un descens d'un punt percentual respecte del 2015 que situa el creixement en l'1,6%. En el Regne Unit l'activitat es va situar en l'1,8%, perdent quatre dècimes en el darrer any. Al Japó se situa en l'1%, dues dècimes anuals menys. Alhora, a la zona euro també es perden dues dècimes de punt, de manera que el creixement assoleix l'1,7%.

A les emergents, tot i l'estabilització del creixement conjunt en el 4,2%, la situació indivi-

dual mostra diferents evolucions. A la Xina, es manté el descens de l'activitat i el creixement assoleix el 6,7%. A la resta d'Àsia, no s'aconsegueix mantenir el creixement del 2015 i es presenten xifres lleugerament inferiors. A l'Amèrica llatina, països com el Brasil, l'Equador i l'Argentina es troben en recessió amb creixements negatius.

Les estimacions del Fons Monetari Internacional (FMI) per al 2017 i el 2018 auguren un augment del creixement mundial, amb increments del 3,4% i del 3,6%, respectivament. Alhora, l'anàlisi per països presenta un comportament més divers. Com a mostra, mentre que als Estats Units el creixement serà del 2,3 i del 2,5% per als dos propers anys, el Japó reduirà el seu creixement (un 0,8% el 2017 i un 0,5% el 2018). Pel que fa als països emergents, s'espera una lleugera millora fins al 4,5% el 2017 i el 4,8% el 2018.

A la zona euro, els indicadors han mostrat un resultat positiu, que es traduiria en una millora de l'activitat, però condicionada a factors polítics, com el procés de sortida del Regne Unit de la UE o les eleccions que s'han de celebrar a diversos països europeus. Segons l'FMI s'espera un increment de l'1,6% els pròxims dos anys. Al mateix temps, les previsions de la Comissió Europea per al 2016 i el 2017 se situen lleugerament per sobre d'aquestes (1,6% i 1,8%, respectivament).

Taula 1. Evolució i projeccions dels principals indicadors de l'economia mundial

Àrea	2015	2016	Perspectives 2017	Perspectives 2018
Taxa de variació interanual del PIB				
Índia	7,6	6,6	7,2	7,7
Xina	6,9	6,7	6,5	6,0
Brasil	-3,8	-3,5	0,2	1,5
Estats Units	2,6	1,6	2,3	2,5
Japó	1,2	0,9	0,8	0,5
Regne Unit	2,2	2,0	1,5	1,4
Zona euro	2,0	1,7	1,6	1,6
Alemanya	1,5	1,7	1,5	1,5
França	1,3	1,3	1,3	1,6
Itàlia	0,7	0,9	0,7	0,8
Espanya	3,2	3,2	2,3	2,1

Font: FMI. Perspectives de l'economia mundial, gener de 2017.

Taula 2. Evolució de les taxes d'ocupació i d'atur per països (2016)

Àrea	Taxa d'ocupació 2016				Taxa d'atur 2016			
	I T	II T	III T	IV T	I T	II T	III T	IV T
Estats Units	59,8	59,7	59,8	59,7	4,9	4,9	4,9	4,7
Japó	57,5	58,2	58,5	58,4	3,2	3,3	3,1	2,9
Regne Unit	73,1	73,4	73,7	73,8	5,1	4,9	5,1	4,7
UE-28	65,7	66,6	67,1	66,9	9,3	8,7	8,3	8,4
Alemanya	74,2	74,3	75,0	75,3	4,6	4,2	4,1	3,8
França	63,7	64,4	64,6	64,1	10,8	9,7	9,7	10,4
Itàlia	56,3	57,7	57,6	57,4	12,3	11,7	11,1	12,4
Espanya	58,5	59,4	60,2	60,1	21,1	20,1	19,0	18,7

Font: Eurostat (dades desestacionalitzades).

1.2. Evolució econòmica espanyola

El 2016 es manté el ritme de creixement amb una taxa de variació del PIB real del 3,2%

L'economia espanyola manté l'expansió de l'activitat, amb creixements positius a tots els trimestres de 2016, de manera que tanca l'any amb la mateixa taxa de variació interanual del PIB que l'any anterior (3,2%). Aquesta xifra pràcticament duplica la de la zona euro (1,7%). A mig termini es preveu que continuï el dinamisme a Espanya. Així, les previsions per al 2017 són del 2,5% segons el Ministeri

d'Economia, i del 2,3% segons l'FMI i la Comissió Europea.

El bon comportament del mercat exterior juntament amb la vitalitat del mercat de treball mantenen la recuperació a Espanya. Tot i que la demanda interna és la que impulsa el creixement, l'aportació de la demanda externa també és positiva. Pel que fa al dèficit públic, presenta una desviació del 4,7% el 2016, només una dècima per sobre del previst, però es preveu que el 2017 superi la xifra marcada per la Unió Europea.

Des del punt de vista de la despesa, els indicadors presenten resultats positius. Per exemple, la despesa en consum final de les llars creix amb força, a l'igual que la inversió en construcció i les exportacions, tant de béns com de serveis. Des del punt de vista de l'oferta, la indústria i la construcció presenten creixements superiors als previstos, mentre que el sector primari i els serveis moderen els seus resultats.

El dinamisme de l'economia espanyola també es fa palès en el mercat de treball, que

registra el 2016 més treballadors i menys persones en atur. Pel que respecta a l'afiliació, continua evolucionant de manera favorable en tots els sectors. S'incrementa el nombre d'afiliats, especialment, en la construcció, però també en els serveis, la indústria i l'agricultura. L'atur manté el ritme de descens amb un 11,4% menys de persones en atur que ara fa un any. Les previsions per a l'any 2017 mantenen aquesta tendència de creació d'ocupació i reducció de l'atur.

Taula 3. Quadre macroeconòmic d'Espanya (2016)

Taxes de variació interanual	2016 TI	2016 TII	2016 TIII	2016 TIV
Despesa en consum final	3,6	3,4	3,0	3,0
Despesa en consum final de les llars	3,6	3,4	3,0	3,0
Despesa en consum final de les AP	1,7	0,7	0,8	0,0
Formació bruta de capital				
Formació bruta de capital fix (FBCF)	4,3	3,4	2,6	2,2
FBCF. Béns d'equipament	7,4	5,7	4,2	2,6
FBCF. Construcció	2,3	1,8	1,6	1,9
Demanda nacional (aportació al creixement del PIB)	3,5	2,9	2,5	2,2
Exportacions de béns i serveis	3,8	6,5	2,9	4,4
Importacions de béns i serveis	4,5	5,4	1,0	2,3
PIB pm taxa intertrimestral	0,8	0,8	0,7	0,7
PIB pm taxa interanual	3,4	3,4	3,2	3,0
VAB pb Agricultura, ramaderia i pesca	5,0	2,7	3,1	2,9
VAB pb Indústria i Energia	2,7	2,8	1,7	2,2
VAB pb Construcció	2,1	2,0	2,9	3,0
VAB pb Serveis	3,4	3,6	3,4	3,1
Ocupació total (ocupats equivalents a temps complet)	3,1	2,7	2,9	2,7
Taxa d'atur (EPA) en% de la població activa	21,1	20,1	19,0	18,7
ESI (indicador de clima econòmic)	107,1	105,9	105,0	107,2

Fonts: OTIB a partir de dades de la Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya, del PIB a preus de mercat, base 2010 (INE), de l'Enquesta de població activa (INE) i de la Comissió Europea. Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari. Variació interanual.

1.3. Estratègia Europa 2020

Amb Europa 2020 la Comissió Europea ha establert l'estratègia del creixement a la Unió Europea per als pròxims anys. La finalitat és situar la Unió en una posició competitiva en l'economia global mitjançant un creixement intel·ligent, sostenible i integrador. Per això, s'han fixat cinc objectius principals d'àmbits diversos que s'han d'assolir al final de la dècada.

El 2016 la Unió Europea ha experimentat un creixement positiu d'un 1,9% del PIB, que baixarà fins a l'1,7% l'any 2017 i tornarà a créixer el 2018 (1,8%). Així, s'espera que el procés de recuperació econòmica europea continuï els pròxims anys. Ara bé, la situació varia entre els diferents estats, com per exemple amb referència a la recuperació de l'ocupació i la reducció de l'atur, ja que en alguns països la taxa d'atur es manté elevada. Per fer front a això, la Comissió Europea va establir el 2010 l'estratègia Europa 2020¹ amb la finalitat d'aconseguir millorar la dimensió social europea i l'eficiència econòmica mitjançant un creixement sostenible i capaç de crear ocupació en la dècada següent. L'estratègia marca cinc objectius prioritaris: l'ocupació, la recerca i la innovació, el canvi climàtic, l'educació i la lluita contra la pobresa. Aquests eixos estan interrelacionats, i per aconseguir-los es necessita un esforç comú de les institucions europees i dels estats membres.

Entre tots els objectius, en aquest punt l'anàlisi se centra en l'educació i en l'ocupació. És coneguda la relació existent entre ambdues variables: la probabilitat de trobar feina creix amb el nivell educatiu. Els resultats dels in-

dicadors analitzats en aquest apartat (joves amb estudis superiors i taxa d'ocupació) s'obtenen de l'Enquesta de població activa (EPA) que elabora l'INE. Aquestes són les dades de referència de la Unió Europea, però s'han de tenir presents les limitacions dels resultats de les Illes Balears pel fet de tractar-se d'una enquesta. Respecte d'aquests dos objectius (educació i ocupació), s'estableixen a continuació els valors recollits a l'estratègia. També s'analitzen l'evolució i la situació actual dels resultats d'Espanya i de les Illes Balears.

Pel que fa a l'educació, es fa referència a dos indicadors: la taxa d'abandonament escolar i la proporció de població de 30 a 34 anys amb estudis superiors. En el primer cas, el valor del conjunt de la Unió Europea no ha de superar el 10% al final de la dècada, objectiu que per al conjunt nacional es va flexibilitzar, atès el gran pes que té a Espanya (15%). En el segon cas, la població amb estudis superiors ha d'estar per sobre del 40% a la Unió Europea i del 44% a l'Estat espanyol, perquè en aquest cas els valors ja superaven l'objectiu europeu. La millora dels resultats educatius, representada per un baix percentatge de joves que abandonen el sistema educatiu i per un increment dels que finalitzen estudis superiors, suposa un benefici tant per als joves com per a l'economia en conjunt.

La taxa d'abandonament escolar prematur² implica una falta d'habilitats dels joves a l'hora de treballar. Per tant, els que deixen l'educació de manera primerenca han d'afrontar una reducció de la seva ocupabilitat a conseqüència d'una capacitat inferior, al temps

¹ Estratègia Europa 2020: "Europa 2020: Una estrategia para un crecimiento inteligente, sostenible e integrador". Comissió Europea (3 de març de 2010).

² Taxa d'abandonament escolar prematur: població de 18 a 24 anys que no ha completat el grau d'educació secundària obligatòria (segona etapa) i no segueix cap tipus d'estudi o formació.

que augmenta la seva possibilitat d'exclusió social. L'abandonament, a més dels efectes directes sobre la persona, condiciona la força laboral del país per les seves implicacions presents i futures en l'ocupació i en l'atur. Per tant, la finalitat d'aquest objectiu és incrementar el nombre de joves que continuen la seva educació o formació, i molt especialment en aquest darrer cas, ja que el nombre d'alumnes de cicles formatius a Espanya és molt baix respecte dels nivells europeus.

Quant als joves amb estudis superiors, la taxa espanyola del 2010 ja superava el valor establert per l'estratègia (40%), per la qual cosa es va decidir incrementar l'objectiu per a Espanya fins al 44%. Amb l'augment d'aquest indicador, que representa la mà d'obra qualificada del país, es potencien la innovació i el creixement, elements necessaris per al desenvolupament sostenible de l'economia. Però no es tracta només d'augmentar la quantitat, sinó també la qualitat de l'educació. Els titulats superiors, cada vegada més, han de tenir coneixements específics i també altres habilitats com la flexibilitat i la comunicació, que els permetin adaptar-se a un mercat laboral canviant. Com es mostra en un informe del Cedefop³, des del 2013 fins al 2025 es pre-

veu que es crearan a Europa a prop de 20 milions de llocs de feina de mitjana i alta qualificació, mentre que els que requereixen una baixa qualificació s'espera que es redueixin en 12 milions.

Els resultats del 2016 d'abandonament escolar mostren que els d'Espanya, tot i que es troben enfora, s'acosten més a l'objectiu per al 2020 que els de les Balears. Tal com es pot veure a la taula 4, el resultat de les Balears supera el del conjunt nacional i, a més, sobrepassa amb escreix l'objectiu que estableix l'estratègia per al 2020. Això pot ser conseqüència de la gran oferta de llocs de treball de baixa qualificació, fet que afavoreix que els joves abandonin els estudis de manera prematura per incorporar-se al món laboral. De fet, a les Balears un de cada quatre joves de 18 a 24 anys té com a nivell màxim d'estudis l'educació secundària de primera etapa o anteriors nivells educatius i no segueix cap tipus d'educació o formació. Ara bé, amb la situació econòmica actual, quan just es comença a remuntar després d'una de les crisis econòmiques més importants, això es tradueix en una taxa d'atur juvenil que el 2016 arriba al 38,9%.

³ Cedefop: Labour force - 2016 Skills forecast

Taula 4. Taxa d'abandonament escolar prematur i població jove amb estudis superiors (UE-28, Espanya i Illes Balears)

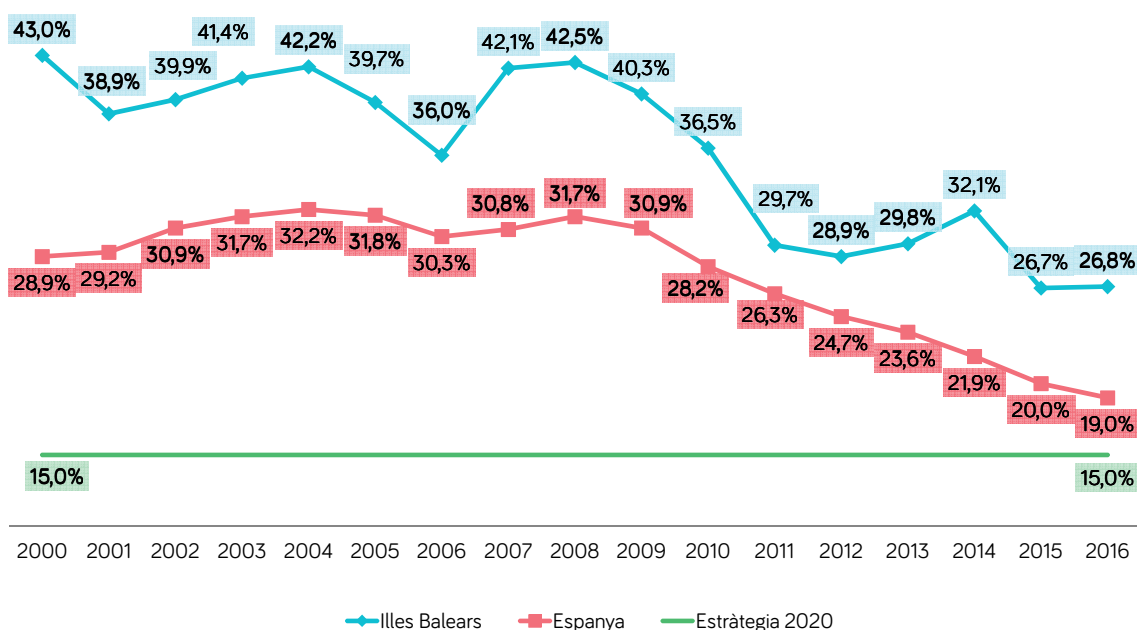
	UE-28		ESPANYA			ILLES BALEARS		
	2016	Objectiu 2020	2016	Objectiu 2015	Objectiu 2020	2016	Objectiu 2015	Objectiu 2020
Taxa d'abandonament	10,7%	10,0%	19,0%	23,0%	15,0%	26,8%	23,0%	15,0%
% de joves amb estudis superiors	39,1%	40,0%	40,1%	41,0%	44,0%	32,8%	41,0%	44,0%

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat i del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

L'evolució de l'abandonament escolar a les Illes presenta una tendència a la baixa, com es pot observar en el gràfic 1. A partir del 2008, per la crisi econòmica, s'observa un canvi en el comportament de la població més jove de les Balears, que opta per mantenir-se en el sistema educatiu, fet que provoca la disminució de la taxa d'abandonament. Aquesta evolució continua fins al 2013 i el 2014, anys en què de nou augmenten les persones que deixen les aules. El 2015, en canvi, la taxa d'abandonament es redueix considerablement, i creix molt lleugerament el 2016. Alhora, a Espanya continua la tendència a la

baixa iniciada el 2008 de forma ininterrompuda. Aquestes dades posen de manifest que el desavantatge educatiu que presenten les Balears es perllonga en el temps. Tot i la lleugera millora durant els primers anys de la crisi, a conseqüència de les dificultats per trobar feina, s'observa que, en el moment que a les Balears es comença a revifar el mercat laboral, la taxa torna a augmentar. Tanmateix, el 2016 tanca amb una taxa del 26,8%, valor que supera el 23,0% que s'havia previst per al 2015, i que encara és molt lluny de l'objectiu per al 2020 (15%).

Gràfic 1. Evolució de la taxa d'abandonament escolar prematur. Objectiu de l'estratègia Europa 2020, Espanya i Illes Balears (2000-2016)

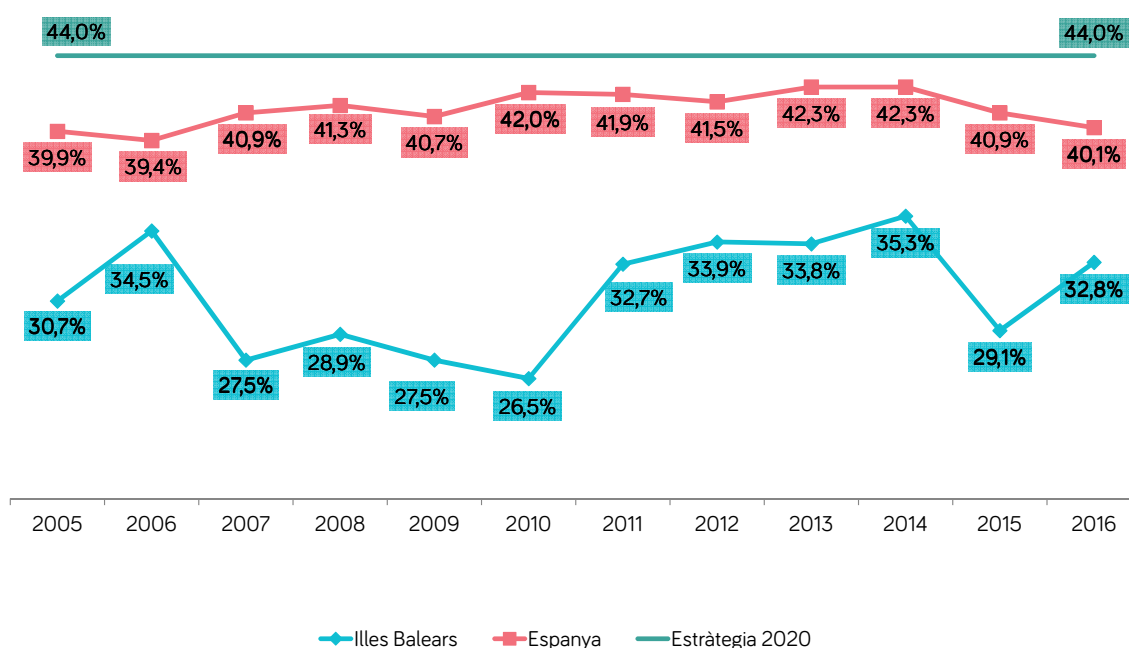

Font: OTIB a partir de dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Una de les finalitats de l'estratègia és incrementar el pes dels joves de 30 a 34 anys amb estudis superiors, que, com s'ha comentat abans, seran necessaris en la futura composició del mercat de treball. La motivació principal és que aquest col·lectiu es converteixi en el motor del desenvolupament social i econòmic d'Europa, i sigui capaç d'adaptar-se a les demandes del mercat de treball actual i futur. Això permetrà a la Unió Europea guanyar posicions en l'economia global

del coneixement. Segons les dades recollides en el gràfic 2, el 2016 el percentatge de joves amb estudis superiors de les Illes Balears és del 32,8%, xifra que se situa 7,3 p. p. per sota de la mitjana espanyola (40,1%). En termes d'evolució, no s'observa una relació directa clara entre la situació econòmica i els joves amb estudis superiors, ja que s'observen augments i disminucions de la taxa segons l'any. El 2016 la taxa creix 3,7 p. p interanuals.

Gràfic 2. Evolució del percentatge de joves amb estudis superiors. Objectiu de l'estratègia Europa 2020, Espanya i Illes Balears (2005-2015)

Font: OTIB a partir de dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Continuant amb l'anàlisi dels joves amb educació superior, es mostren les dades publicades per l'Eurostat respecte del pes de població entre 30 i 34 anys que ha completat els estudis terciaris el 2016. Al gràfic 3, es pot veure com el pes d'Espanya és similar al de la mitjana europea (40% i 39%). A més, se situa per sobre del d'altres estats com Itàlia (26%) i Alemanya (33%). L'evolució d'aquest indicador no ha experimentat canvis subs-

tancials els darrers deu anys, però sí que s'ha incrementat 7 dècimes de punt. Pel que fa a la situació de les Illes Balears (33%), tot i que presenta el mateix pes que, per exemple, Alemanya, es troba molt enfora de l'objectiu fixat a l'estratègia (44%), concretament 11 punts per sota. A més, l'evolució no és favorable, ja que respecte del 2006 el pes dels joves amb estudis terciaris ha perdut 1,7 p. p.

Gràfic 3. Percentatge de població entre 30 i 34 anys que ha completat estudis superiors (2016)

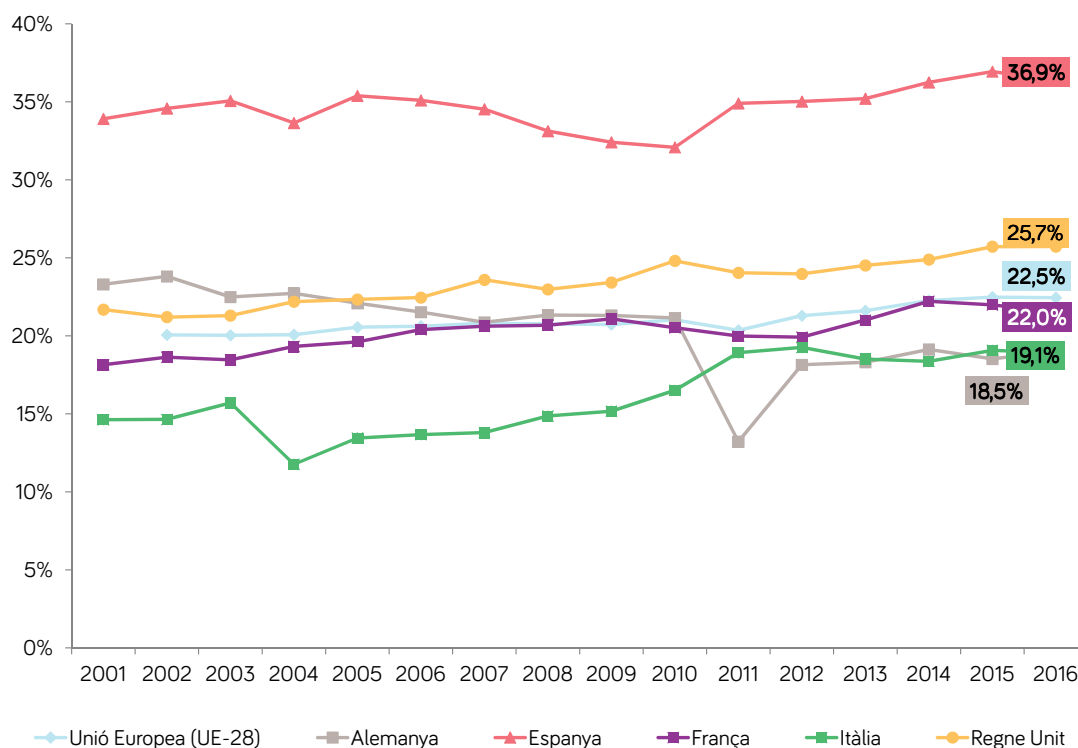
Font: OTIB a partir dades de l'Eurostat.

Respecte d'aquest indicador, les dades del conjunt d'Espanya s'acosten a les exigències europees en termes quantitius, però en termes qualitatius s'observa una major divergència. Com s'ha comentat, respecte de la població amb estudis superiors les dades del conjunt d'Espanya s'equiparen a les d'altres estats membres de la Unió Europea. Ara bé, aquestes persones, una vegada finalitzada la seva formació, s'han d'incorporar al mercat de treball i han d'ocupar un lloc de treball adequat a la seva formació. En cas contrari, es produeix un desequilibri entre el nivell d'estudis i l'ocupació. Aquest desequilibri es coneix com desajust educatiu. Aquesta és una situació que mostra uns efectes directes sobre la persona, tant a curt termini (desmotivació, baixa productivitat, etc.) com a més a llarg termini (efecte sobre les pensions, etc.). Ara bé, també presenta uns efectes indirectes en l'economia, ja que s'està desaprofitant una bona part del capital humà qualificat del qual disposa la societat. Aquest fet es dona a Espanya, amb un desajust important entre la demanda de llocs de treball qualificats i

l'oferta, de manera que els titulats excedeixen el nombre d'ocupacions d'aquestes característiques. Així, molts universitaris estan ocupats en feines per sota de la seva qualificació professional (sobreeducació).

Aquesta és una situació que també es produeix a altres països; ara bé, si es compara amb altres estats, com al gràfic 4, es fa palesa la gran diferència existent amb els altres estats representats. Com es pot observar, es recullen dades des de l'any 2001 i el desajust es mou en valors entre el 36,9% i el 32,1%, de manera que no es pot vincular clarament amb la recessió econòmica; sembla que més aviat és conseqüència de les característiques del sistema educatiu espanyol i del mercat de treball, que compta amb un nombre limitat de llocs de feina qualificats. Per tant, cal fer un esforç per planificar les polítiques educatives i laborals de manera que es puguin equilibrar l'oferta i la demanda de treball qualificat, especialment entre el col·lectiu de joves.

Gràfic 4. Desajust entre el nivell d'estudis i l'ocupació del total d'ocupats a la UE-28 (2001-2016)

Font: OTIB a partir dades de l'Eurostat.

A més l'estratègia també recull dos objectius vinculats al mercat de treball: la taxa d'ocupació total i la taxa femenina dels treballadors de 20 a 64 anys. A la taula 5 es mostren els resultats de la UE-28, d'Espanya i de les Illes Balears de l'any 2016, així com els valors objectius per als anys 2015 i 2020. Pel que fa a l'economia balear les dades mostren el dinamisme del mercat de treball, ja que supera en més de cinc punts el valor objectiu per al 2015 i s'acosta molt al del 2020. A més, les Illes mostren en els darrers anys increments

continuats d'ambdues variables. Ara bé, a Balears, la taxa total encara es troba 2,6 p. p. per sota de l'objectiu del 74% de 2020. La situació del conjunt d'Espanya no és tan favorable, malgrat que els últims anys les taxes també experimenten increments continuats. La diferència supera els 10,0 p. p. en ambdues taxes. En el cas de la taxa d'ocupació, el resultat d'Espanya es troba 10,1 p. p. per sota de l'objectiu, i en el cas de la taxa d'ocupació femenina la diferència és de 10,4 p. p.

Taula 5. Taxa d'ocupació total i taxa d'ocupació femenina (UE-28, Espanya i Illes Balears)

	UE-28		ESPANYA			ILLES BALEARS		
	2016	Objectiu 2020	2016	Objectiu 2015	Objectiu 2020	2016	Objectiu 2015	Objectiu 2020
Taxa d'ocupació	71,0%	75,0%	63,9%	66,0%	74,0%	71,4%	66,0%	74,0%
Taxa d'ocupació femenina	65,3%	-	58,1%	-	68,5%	67,2%	-	68,5%

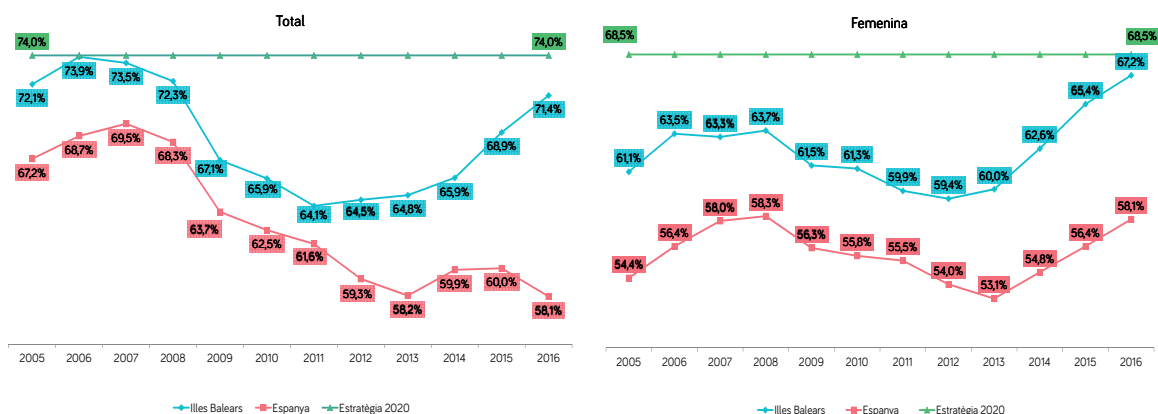
Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

La crisi ocorreguda a partir del 2007, considerada com “la gran recessió” pel seu caràcter global i per la importància dels seus efectes, va copejar intensament Espanya. Malgrat la reactivació de l'economia dels darrers anys, les conseqüències en el mercat de treball encara es noten. Pel que fa a la taxa d'ocupació total, encara no s'han assolit els valors més alts d'abans de la crisi, ara bé, els resultats de les Illes evolucionen més favorablement que els del conjunt nacional. A Balears la taxa del 2016 és del 71,4% i porta des del 2012 experimentant increments interanuals. En canvi a Espanya la taxa se situa en el 58,1% i, després de dos anys d'augment interanuals, el 2016 torna a perdre 1,9 punts. Si es comparen les taxes del 2016 amb les del 2004, s'observa que a les Illes la taxa se situa quatre dècimes de punt per sobre de la del 2004, tot seguint les bones dades d'ocupació de la comunitat. En canvi, a Espanya la taxa ha perdut 7,1 p. p.

en aquests 12 anys, fet que mostra que encara no s'ha recuperat tota l'ocupació perduda durant la crisi.

Respecte de la taxa femenina, presenta una bona evolució tant a les Illes com a Espanya. En el primer cas, la taxa creix el 2016 fins al 67,2%, i se situa a prop del resultat objectiu per a l'estratègia i 9,1 punts per sobre de la taxa espanyola. A més és el resultat més alt de tota la sèrie analitzada al gràfic (2004-2016). El resultat d'Espanya assoleix el 58,1%, després de tres anys consecutius d'augment. Malgrat això, encara es manté enfora de l'objectiu del 68,5% per al 2020. Respecte de les dades del 2004, tant les Illes com Espanya mostren un increment considerable de la taxa femenina (+7,0 p. p. i +6,6 p. p. respectivament), en resposta a la major incorporació de les dones al mercat de treball.

Gràfic 5. Evolució de la taxa d'ocupació total i de la taxa d'ocupació femenina. Objectiu de l'estratègia Europa 2020, Espanya i Illes Balears (2005-2016)

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

En aquest apartat es mostra l'evolució de diferents indicadors respecte de la mitjana europea i els objectius a aconseguir per poder ser competitius en una economia cada vegada més globalitzada. La Unió Europea i els estats membres han de ser conscients de les seves mancances i planificar les reformes estructurals necessàries amb la finalitat

de revertir aquestes debilitats. Les reformes s'han de dirigir cap a la recuperació, i incrementar el creixement i la productivitat. Una vegada assolit el creixement, es produirà un augment de l'ocupació que permetrà mantenir el model social dels països de la Unió Europea.

PART II. PANORAMA DEMOGRÀFIC A LES ILLES BALEARS

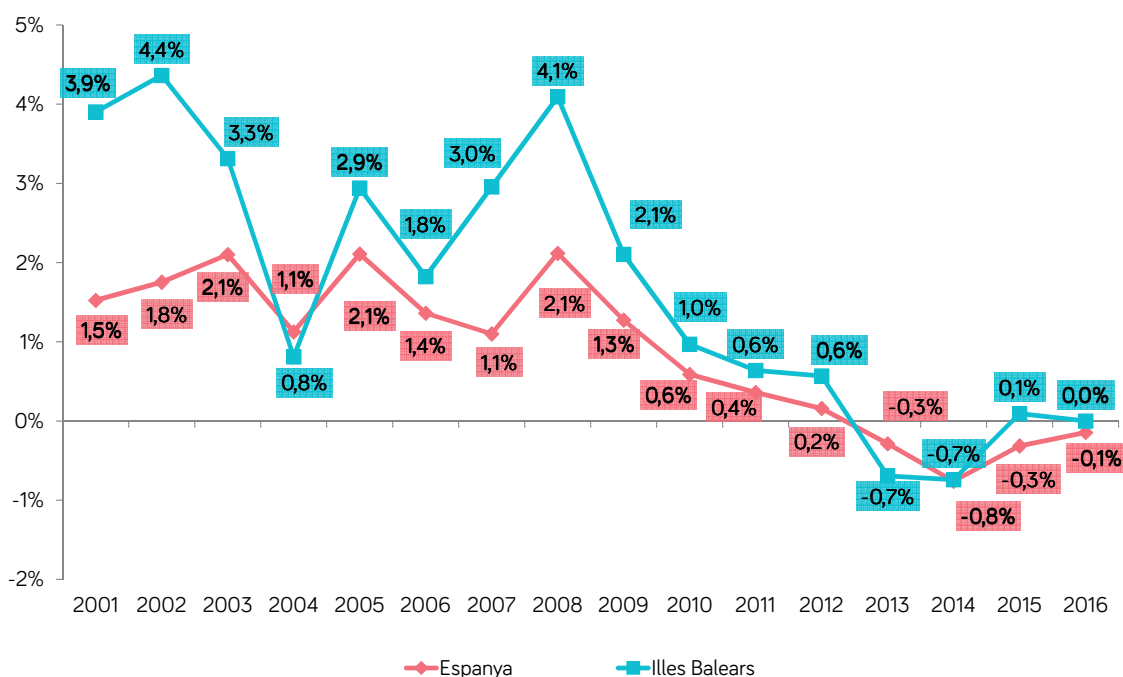
2.1. Evolució de l'estructura demogràfica

La població augmenta lleugerament en termes interanuals a les Illes Balears —un 0,2%— per l'increment dels residents espanyols i dels no comunitaris, mentre que es perd població de la Unió Europea (21.248 baixes del padró).

La població de les Illes Balears és de 1.107.220 persones segons les dades del padró municipal a l'1 de gener del 2016. A l'igual que en l'any anterior, el nombre de residents a les Illes creix un 0,2% (2.741 persones més).

En comparació amb les dades a l'1 de gener de l'any 2000, la població resident a Balears ha crescut de manera molt important, un +30,9%, que representa 261.590 persones més. En canvi, a Espanya, la població cau interanualment (-0,1%). Respecte de l'any 2000 la població espanyola també ha crescut, però menys intensament que a Balears (+15,0%). El creixement interanual de la població de les Illes se situa de manera habitual per sobre de l'espanyola, amb l'excepció de l'any 2013, com s'observa al gràfic 6.

Gràfic 6. Creixement percentual interanual de la població de les Illes Balears i d'Espanya (2001-2016)

Font: OTIB a partir del padró municipal (INE).

La distribució dels habitants de les Illes Balears a cadascuna de les illes és la següent: Mallorca, com l'illa major de l'arxipèlag, concentra el 77,8% de la població (861.430 persones), seguida d'Eivissa, amb el 12,8%

(142.065 residents); Menorca, amb el 8,3% (91.601 habitants) i, finalment, Formentera, on la població representa l'1,1% del total, amb 12.124 persones. Respecte de les dades del 2015, els habitants augmenten a totes

les illes, amb l'excepció de Menorca, que ja encadena tres anys consecutius de pèrdua poblacional (-0,8%). Destaca el creixement de Formentera, que sol ser l'illa que mostra majors increments interanuals, amb un 2,1% més d'habitants. La segueixen Eivissa, amb un +0,8% i Mallorca, amb un +0,2%.

En comparació amb les xifres de l'any 2000, el creixement més intens ha tingut lloc a les Pitiüses i, especialment, a Formentera, on pràcticament s'ha duplicat la població en els darrers 16 anys. Eivissa també ha incrementat els seus habitants un 58,5%, mentre que a Mallorca i Menorca l'augment no ha estat tan intens (+27,2% i +26,0%, respectivament).

Gràfic 7. Creixement percentual de la població per illes (2001-2016)

Font: OTIB a partir del padró municipal (INE).

El padró a l'1 de gener de 2016 reflecteix el lleuger increment que ha experimentat la població de les Balears (2.741 habitants més). Aquest creixement és conseqüència de l'augment de població extracomunitària (17.626 persones més) i espanyola (6.363 habitants més). En canvi, el nombre de ciutadans de la Unió Europea es redueix (21.248 menys). El col·lectiu d'estrangers a les Illes Balears representa el 17,1% de la població. Aquest grup va assolir el seu valor màxim el 2010 (21,9%) i a partir d'aquí va començar a perdre pes any rere any. Aquest descens va estar influenciat

per la recessió, però mentre que per al conjunt de població ja es donen increments en el nombre d'habitants, el nombre d'estrangers encara disminueix.

Ara bé, l'evolució dels estrangers és diferent segons el seu origen. En termes interanuals, els membres de la Unió Europea perden un 21,2% i els extracomunitaris augmenten un 19,1%. Amb aquestes dades resulta que el pes dels primers respecte del conjunt de població el 2016 és del 7,1% i el dels segons, del 9,9%. Des de l'any 2013 ambdós

grups perdien població, però el 2016 el grup d'estrangers de fora de la UE ha romput la tendència i ha guanyat 17.626 habitants. Malgrat això, aquest augment no ha estat sufi-

cient per compensar la disminució dels comunitaris, de manera que el pes del conjunt d'estrangers es manté en negatiu en termes interanuals.

Taula 6. Distribució de la població en funció de grans grups de nacionalitats i d'edat a les Illes Balears (2008-2016)

	Valors absoluts						Pes sobre el total de la població					
	2008	2010	2012	2014	2015	2016	2008	2010	2012	2014	2015	2016
Nacionalitat												
Població espanyola	849.808	863.793	876.869	900.330	911.961	918.324	79,2%	78,1%	78,3%	81,6%	82,6%	82,9%
Població estrangera	223.036	242.256	242.570	203.112	192.518	188.896	20,8%	21,9%	21,7%	18,4%	17,4%	17,1%
UE-27	113.595	126.974	133.740	103.264	100.219	78.971	10,6%	11,5%	11,9%	9,4%	9,1%	7,1%
NO UE	109.441	115.282	108.830	99.848	92.299	109.925	10,2%	10,4%	9,7%	9,0%	8,4%	9,9%
Grups d'edat												
< 16 anys	171.146	177.858	181.544	182.553	182.435	183.016	16,0%	16,1%	16,2%	16,5%	16,5%	16,5%
16-64 anys	756.018	773.701	775.225	757.300	755.452	755.747	70,5%	70,0%	69,3%	68,6%	68,4%	68,3%
> 64 anys	145.680	154.490	162.670	163.589	166.592	168.457	13,6%	14,0%	14,5%	14,8%	15,1%	15,2%
Total població	1.072.844	1.106.049	1.119.439	1.103.442	1.104.479	1.107.220	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Font: OTIB a partir del padró municipal (INE).

A més llarg termini, l'anàlisi mostra el fort increment del grup d'estrangers dins del conjunt de població a les Illes. De fet, s'ha passat de representar el 8,4% de la població l'any 2000 al 17,1% el 2016. Això representa un increment de 8,7 p. p. a les Illes en aquest pe-

ríode. A Espanya, la diferència en aquests 16 anys és de 6,6 p. p., fet que palesa la major capacitat d'atracció d'immigració que presenten les Illes respecte del conjunt nacional. Una de les causes es pot trobar en el major dinamisme del mercat de treball balear.

Taula 7. Distribució percentual de la població en funció del sexe, l'edat i la nacionalitat a les Illes Balears i a Espanya (2000 i 2016)

	Espanya		Illes Balears	
	2000	2016	2000	2016
Homes	49,0	49,1	49,8	49,7
Dones	51,0	50,9	50,2	50,3
Població estrangera respecte al total	3,3	9,9	8,4	17,1
Població entre 16 i 64 anys	67,5	65,4	69,1	68,3
TOTAL	41.116.842	46.557.008	878.627	1.107.220

Font: OTIB a partir del padró municipal (INE).

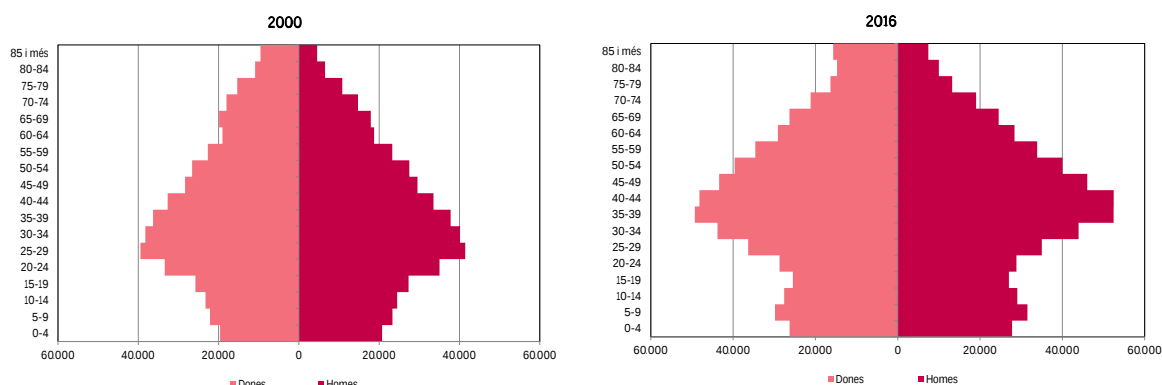
Amb les piràmides de població es pot analitzar la distribució sobre la base de l'edat i el sexe. A simple vista, al gràfic 8, es comprova com la població s'ha incrementat a tots els grups d'edat, independentment del sexe. El grup que concentra la major part de la població és el que es troba en edat de treballar (de 16 a 64 anys), que és el 69,2% de la població. El segueixen els menors de 16 anys (15,5%) i els majors de 65 anys, que representen el 15,2%. Fins ara el pes dels joves ha superat el dels majors però la diferència existent entre ells s'està acurçant, de manera que en uns quants anys el pes dels majors superarà el dels més joves. Així ho indiquen també les projeccions, que mostren una inversió de la piràmide a mitjà termini, a conseqüència del descens de la natalitat i la disminució de la mortalitat. Això suposarà canvis socials i econòmics, que provocaran una major pressió

sobre els sistemes de protecció social.

En termes interanuals, destaca la pèrdua de població entre els 0 i els 4 anys, per la reducció dels naixements a les Illes, i l'augment, especialment, a partir dels 55 anys, per l'increment de l'esperança de vida, que el 2015 (darrer any disponible) se situa en 82,5 anys, un 5,1% més que a l'any 2000. Al mateix temps es manté el descens d'habitants entre 20 i 39 anys, en ambdós sexes.

En comparació amb l'any 2000, l'augment més important l'han experimentat els majors de 65 anys (un 31,3%), seguits pels menors de 15 anys (28,9%). La franja d'edat de població en edat de treballar (de 16 a 64 anys) també s'ha incrementat, un 24,3% (amb 149.860 persones més).

Gràfic 8. Piràmides de població per edats a les Illes Balears (2000 i 2016)

Font: OTIB a partir del padró municipal (INE).

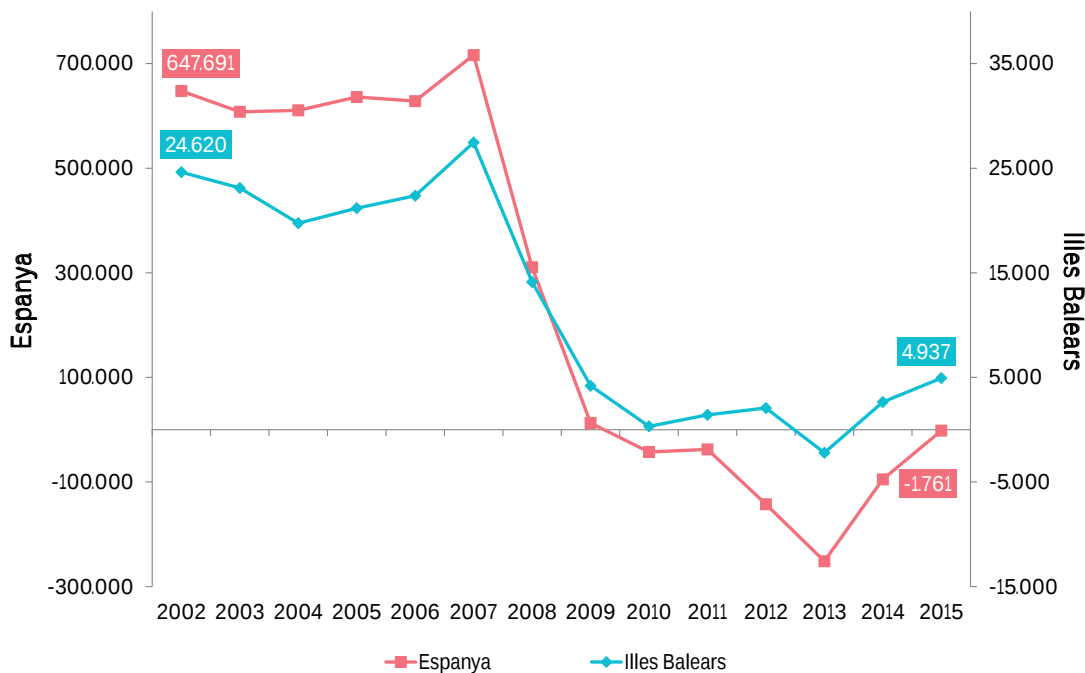
A continuació es farà referència als fluxos migratoris de les Illes Balears. Per això es recullen dades definitives fins a l'any 2015 i provisionals del primer semestre del 2016, que són les darreres presentades per l'INE. A les Illes Balears el saldo migratori és positiu des de l'any 2002, que és el primer que s'analitza, amb l'excepció del 2013 (-2.207 persones). L'evolució positiva de la migració a les Illes és conseqüència, probablement, de la millor situació del mercat laboral, que les posiciona

com un lloc favorable a l'hora de trobar una feina. En canvi, Espanya presenta un flux negatiu des del 2010, de manera que el nombre de persones que abandonen el país supera el de les que hi entren. L'explicació pot estar en la sortida del país dels estrangers durant els primers anys empesos per les dificultats de trobar un lloc de treball i, alhora, en els darrers anys, s'ha afegit la sortida de nacionals qualificats que surten d'Espanya a la recerca de millors oportunitats.

Al gràfic 9 es mostra el flux migratori des del 2002 fins al 2015, que és el darrer any amb dades definitives, tant d'Espanya com de les Illes Balears. Coincidint amb el període d'expansió, el saldo creix fins a l'any 2007 empès per la gran demanda de treballadors. A partir

d'aquí, el resultat és diferent per a les Balears i per a Espanya. Malgrat les oscil·lacions, les Illes presenten un saldo positiu (4.937 persones) el 2015, mentre que Espanya, tot i la millora dels dos darrers anys, encara registra un resultat negatiu (-1.761 persones).

Gràfic 9. Saldo migratori a Espanya i a les Illes Balears (2002-2015)

Font: OTIB a partir de l'Estadística de migracions (INE).

Més en detall, respecte de la immigració, el nombre de persones que varen arribar a les Balears el 2015 és de 12.535, que representen un 7,9% més que el 2014. D'aquestes, el 49,7% són homes i el 50,3% restant són dones. Quant a la nacionalitat, l'11,0% dels nous arribats són espanyols i la resta estrangers (11.154 persones). Al conjunt d'Espanya entren 342.114 persones, un 12,0% més que ara fa un any.

Quant a l'emigració, a les Illes continua el descens iniciat l'any anterior, de manera que el nombre de persones que abandonen l'arxipèlag és de 7.598, un 15,3% menys que el 2014. Al contrari que en la immigració, la

major part de les persones que surten de les Illes són homes (54,7%), davant un 45,3% de dones. També hi ha diferències en la nacionalitat, ja que el nombre d'espanyols que deixen les Balears (22,4%) supera el dels qui hi entren (11,0%). Per tant, els estrangers que emigren són menys (77,6%) que els que entren. Al mateix temps, a Espanya, hi entren 342.114 persones, la major part de les quals són dones (50,4%), i amb un percentatge de nacionals del 15,2%. Respecte de les sortides, abandonen el país 434.875 persones, el 55,4% són homes, i el 27,5% són de nacionalitat espanyola. Per tant, en ambdós casos, el pes majoritari dels immigrants es femení i el d'emigrants es masculí.

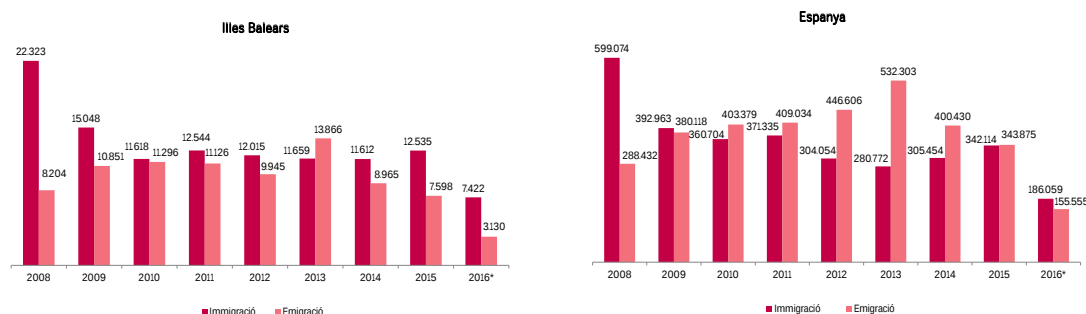
Per nacionalitat s'observa un moviment migratori contraposat entre els espanyols i els estrangers, tant a Espanya com a les Illes. A partir de l'any 2008, primer any que s'analitza, i fins al 2015, el saldo migratori dels espanyols es negatiu, concretament -321 persones a les Illes i -42.536 persones al conjunt nacional el 2015. En canvi, entre els estrangers, en el darrer any és positiu: 5.258 persones a Balears i 40.775 persones a Espanya. Així, es fa palès com, una vegada deixat enrere el pitjor de la crisi, s'observa l'entrada d'estrangers a la recerca d'un lloc de treball, alhora que es manté la sortida d'espanyols, principalment qualificats, que abandonen el territori cercant una oportunitat.

El flux d'emigració és diferent d'acord amb la

nacionalitat de la persona. La major part de les persones que abandonen les Illes el 2015 ho fan cap a la Unió Europea (54,8%). La resta de destinacions amb major incidència són, entre d'altres: Sud-Amèrica (25,0%), Àfrica (6,6%) o Àsia (4,4%).

Pel que fa a les dades provisionals del primer semestre del 2016, augmenta el saldo migratori, tant a les Illes (4.292 persones més) com a Espanya, per primera vegada en els darrers set anys (30.504 persones més). Com ja s'ha comentat, a Balears el flux entre els espanyols és negatiu (surten 584 persones més de les que entren), mentre que entre els estrangers és positiu (hi entren 4.876 més dels qui abandonen l'arxipèlag).

Gràfic 10. Immigració i emigració a les Illes Balears i a Espanya (2008-2016)⁴

Font: OTIB a partir de l'Estadística de migracions (INE).

Les Illes es caracteritzen per presentar un flux migratori positiu, amb més persones que entren a formar part de l'arxipèlag de les que en surten. Una de les raons és probablement que compta amb un mercat de treball més dinàmic. Un dels beneficis de la major entrada de població és que posposa l'impacte negatiu de l'envelliment de la població. Les

projeccions mostren de manera clara que ens dirigim cap a una inversió de la piràmide poblacional, que afectarà necessàriament els sistemes de protecció social imperants actualment. Aquest és un fet que necessita solucions a curt termini amb l'objectiu de poder garantir el benestar social en el futur.

⁴Primer semestre del 2016.

2.2. Evolució econòmica

El 2016 tanca com el segon any amb la major taxa del valor afegit (4,1%), només superat en una dècima de punt pel valor de l'any 2000. Continua l'augment de l'activitat a les Illes, superant l'increment que presenta el conjunt nacional.

El valor afegit de les Illes manté el 2016 la tendència a l'alça que començà l'any 2012.

Així, la taxa de creixement interanual del PIB assoleix el 4,1% el 2016. Aquest valor és set dècimes de punt superior al de l'any 2001 (3,4%), que ha estat el més alt de la sèrie fins ara; per tant, el resultat d'enguany és el més alt des del 2001. A Espanya iguala el resultat de l'any anterior (3,2%). Les previsions per a l'any 2017 són d'augments del valor afegit del 3,6% a les Illes i del 2,3% a Espanya.

Gràfic 11. Taxa de creixement anual del PIB i del VAB a preus constants a Espanya i a les Balears (2001-2016)

Font: OTIB a partir de les dades de la Comptabilitat regional d'Espanya (INE) i de la Direcció General d'Ocupació i Economia del Govern de les Illes Balears.

Si s'analitza l'evolució trimestral del PIB per sector des de l'any 2008 és fa palesa la millora d'aquest indicador. El 2016, per segon any consecutiu, tots els sectors presenten valors positius a cadascun dels trimestres. Pel que fa a la mitjana de l'any 2016, tots els sectors augmenten el valor afegit respecte d'ara fa un any. Encapçala el creixement el sector dels serveis (4,3%), seguit per la construcció (3,5%) i per la indústria (2,6%).

Com es pot observar, els serveis continuen sent el motor de l'economia de les Illes, amb el creixement més intens. Ara bé, la construcció continua agafant empenta i se situa com el segon sector en importància, tot i que les previsions apunten a una desacceleració de l'activitat. Alhora, la indústria es manté en xifres positives, tot i que és la que presenta el resultat més moderat.

Taula 8. Evolució trimestral del PIB per sectors econòmics a preus constants (2008-2016)

Any	Trimestre	Indústria	Construcció	Serveis	TOTAL
2008	I	1,0	0,2	2,5	2,1
	II	0,6	-0,8	1,9	1,5
	III	0,3	-1,8	1,4	1,0
	IV	0,1	-2,9	0,7	0,2
2009	I	-2,3	-6,4	-0,8	-1,5
	II	-3,3	-9,2	-2,1	-2,9
	III	-3,9	-9,6	-2,6	-3,4
	IV	-4,3	-9,0	-2,4	-3,2
2010	I	-4,0	-8,3	-1,6	-2,4
	II	-3,1	-6,8	-0,5	-1,2
	III	-2,2	-5,2	0,6	-0,2
	IV	-2,0	-4,8	0,9	0,2
2011	I	-1,8	-4,1	1,0	0,3
	II	-1,5	-4,2	1,2	0,6
	III	-1,0	-4,5	1,7	1,0
	IV	-1,3	-4,8	1,0	0,4
2012	I	-0,8	-4,8	0,8	0,1
	II	-0,8	-5,1	0,4	-0,2
	III	-0,7	-5,7	0,7	0,1
	IV	-0,9	-6,2	0,7	0,0
2013	I	-0,8	-6,1	0,7	0,0
	II	-0,9	-5,5	1,0	0,3
	III	-1,3	-5,2	1,3	0,6
	IV	-1,6	-4,7	1,1	0,4
2014	I	-1,8	-4,1	0,9	0,4
	II	-1,1	-3,1	1,3	0,8
	III	-0,9	-2,3	1,5	1,1
	IV	-0,4	-1,4	1,9	1,5
2015	I	0,7	1,5	2,4	2,2
	II	1,9	2,7	2,9	2,8
	III	2,4	3,4	3,3	3,2
	IV	2,7	3,9	3,6	3,5
2016	I	2,8	3,8	4,1	4,0
	II	2,8	3,6	4,3	4,2
	III	2,5	3,5	4,4	4,2
	IV	2,2	3,1	4,2	4,0

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia del Govern de les Illes Balears.

Respecte al creixement per a cadascuna de les illes, totes experimenten un augment interanual del valor afegit el 2016. Una vegada més, les Pitiüses presenten el major creixement de tot l'arxipèlag. Les illes menors no més han experimentat un descens de l'acti-

vitat l'any 2009 i, pel que fa al 2015, el seu increment del VAB assoleix el 4,3%. A les illes majors, el VAB presenta una variació positiva per quart any consecutiu, i se situa en el 4,1% a Mallorca i el 3,7% a Menorca.

Taula 9. Creixement del PIB per illes (2008-2016)

	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Pitiüses
2008	1,2	1,3	0,4	1,4
2009	-2,7	-2,8	-3,2	-2,2
2010	-0,9	-1,1	-1,4	0,9
2011	0,6	0,4	0,2	2,0
2012	0,0	-0,1	-0,5	0,7
2013	0,3	0,2	0,4	1,1
2014	1,0	0,7	0,8	2,4
2015	3,0	2,9	2,9	3,6
2016	4,1	4,1	3,7	4,3

Font: Direcció General d'Ocupació i Economia del Govern de les Illes Balears.

2.3. Evolució del teixit empresarial

Augmenta el nombre d'empreses en termes interanuals a les Balears, 2.230 empreses més (+2,6%), i també en el conjunt d'Espanya (49.704 empreses, un 1,6% més), segons el DIRCE.

El nombre d'empreses registrades a les Illes Balears és de 89.341 l'1 de gener de 2016, que representen un total de 80,7 empreses per cada mil habitants, segons el Directori Central d'Empreses (DIRCE) de l'INE. Per segon any consecutiu creix el nombre d'empreses en termes interanuals (+2,6%), que representen 2.230 més que ara fa un any. Aquesta situació es repeteix al conjunt d'Espanya, que comença el 2016 amb un 1,6%

més d'empreses.

El sector empresarial balear es caracteritza pel predomini de les empreses petites, les conegudes com a micropimes⁵. De fet el conjunt d'empreses amb un nombre de treballadors inferior o igual a nou representa el 95,9% del total d'empreses del sector. Més en detall, el 54,8%, és a dir, més de la meitat, no compten amb cap assalariat; les segueixen les d'1 a 2 treballadors, que sumen el 27,5%, les que tenen de 3 a 5 (9,7%) i les de 6 a 9 assalariats (3,9%). El perfil a Espanya no és gaire diferent, ja que les empreses amb menys de 9 treballadors són el 95,7%.

⁵Micropimes. Es consideren així les empreses que tenen menys de deu treballadors i que compleixen com a mínim un dels dos requisits següents: una facturació anual menor o igual a 2 M€ i un volum d'actius menor o igual a 2 M€.

A les Illes Balears, respecte de les xifres d'ara fa un any, la major part dels estrats d'assalariats creixen, especialment en el cas de les empreses de 200 a 499 treballadors (+19,0%), tot i que el seu volum és poc significatiu (són

el 0,1% de les empreses el 2016). Entre les que disminueixen en termes interanuals es troben les d'1 a 2 assalariats (-0,3%) o les de 100 a 199 (-4,7%), entre d'altres.

Taula 10. Evolució del nombre d'empreses segons la grandària a les Illes Balears i a Espanya (2015 i 2016)

	Nombre d'empreses				Taxes de creixement		Pesos s/total d'empreses (%)	
	Illes Balears		Espanya		Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya
	2015	2016	2015	2016	2016/15	2016/15	2016	2016
Sense assalariats	47.382	48.954	1.754.002	1.791.909	3,3%	2,2%	54,8	55,4
1 a 2	24.651	24.577	899.802	895.574	-0,3%	-0,5%	27,5	27,7
3 a 5	8.389	8.700	287.430	292.403	3,7%	1,7%	9,7	9,0
6 a 9	3.296	3.446	112.527	117.293	4,6%	4,2%	3,9	3,6
10 a 19	1.903	2.077	71.518	75.022	9,1%	4,9%	2,3	2,3
20 a 49	955	1.040	39.101	40.895	8,9%	4,6%	1,2	1,3
50 a 99	269	280	11.503	12.020	4,1%	4,5%	0,3	0,4
100 a 199	172	164	5.928	6.243	-4,7%	5,3%	0,2	0,2
200 a 499	63	75	3.340	3.489	19,0%	4,5%	0,1	0,1
500 a 999	17	15	937	951	-11,8%	1,5%	0,0	0,0
1000 o més	14	13	790	783	-7,1%	-0,9%	0,0	0,0
Tota	87.111	89.341	3.186.878	3.236.582	2,6%	1,6%	100,0	100,0

Font: OTIB a partir de dades del DIRCE (INE).

La distribució de les empreses per activitat econòmica ens permet saber quines comp-ten amb un teixit empresarial més nombrós. Segons les dades de la taula 11, el conjunt de sis activitats concentra pràcticament la meitat d'empreses de les Balears (48,3%). Aquestes sis activitats es corresponen als sectors següents: dues a la construcció (construcció d'immobles i activitats especialitzades de la construcció), dues al comerç (comerç a l'engròs i comerç al detall) i dues als serveis (serveis de menjars i begudes i activitats immobiliàries). En termes interanuals, les dues activitats comentades, la del comerç i la dels serveis de menjars i begudes, presenten re-

duccions del nombre d'empreses mentre que les altres tres en guanyen.

Respecte d'ara fa un any, hi ha 22 activitats que registren una disminució del nombre d'em-prises. La major part d'aquestes es concen-tren en la indústria (12 activitats en negatiu), seguida pels serveis (9 activitats) i la cons-trucció (1). Entre les que presenten una evo-lució positiva, destaquen, per l'elevat nombre d'empreses i per l'increment interanual més intens, entre d'altres, les altres activitats pro-fessionals, científiques i tècniques (+10,8%) o les activitats immobiliàries (+9,7%).

Taula 11. Empreses segons l'activitat econòmica i la grandària a les Balears (2016-2015)

CNAE-2009		Pesos segons núm. assalariats l'any 2016									
	Total 2016	Pes s/to- tal d'em- preses	Creix. perc. 2016/15	Sense assal.	1 a 2						100 o més
					1 a 2	3 a 5	6 a 9	10 a 19	20 a 49	50 a 99	
Total grups CNAE-2009	89.341	100,0	2,6	54,79	27,51	9,74	3,86	2,32	1,16	0,31	0,30
05 a 09 Indústries extractives	50	0,1	-5,7	22,00	26,00	12,00	16,00	18,00	4,00	2,00	0,00
10 a 11 Indústria de productes alimentaris i begudes	482	0,5	1,3	26,56	28,42	17,43	8,92	9,34	7,47	1,24	0,62
13 Indústries tèxtils	141	0,2	4,4	47,52	28,37	14,18	4,26	4,26	0,71	0,71	0,00
14 Confecció de peces de vestir	91	0,1	-8,1	53,85	34,07	6,59	5,49	0,00	0,00	0,00	0,00
15 Indústria del cuir i del calçat	117	0,1	-6,4	41,03	16,24	8,55	11,97	8,55	11,11	1,71	0,85
16 Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; cistelleria i esparteria	399	0,4	-5,2	42,86	37,34	10,03	5,51	3,76	0,50	0,00	0,00
17 Indústries del paper	12	0,0	0,0	16,67	25,00	16,67	0,00	25,00	8,33	8,33	0,00
18 Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	316	0,4	5,0	50,63	28,16	8,86	5,06	4,75	2,22	0,32	0,00
20 Indústries químiques	38	0,0	-9,5	18,42	44,74	13,16	7,89	10,53	5,26	0,00	0,00
21 Fabricació de productes farmacèutics	4	0,0	0,0	25,00	25,00	0,00	0,00	0,00	5,000	0,00	0,00
22 Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques	19	0,0	-5,0	21,05	36,84	5,26	10,53	26,32	0,00	0,00	0,00
23 Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	206	0,2	-5,5	29,13	24,27	16,50	13,59	12,62	3,88	0,00	0,00
24 Metallúrgia; fabricació de productes bàsics de ferro, acer i ferroaliatges	7	0,0	0,0	57,14	42,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
25 Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equips	653	0,7	0,3	37,98	33,23	15,62	6,58	4,59	1,99	0,00	0,00
26 Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics	22	0,0	4,8	45,45	18,18	22,73	9,09	0,00	4,55	0,00	0,00
27 Fabricació de materials i equips elèctrics	11	0,0	-21,4	9,09	45,45	18,18	18,18	9,09	0,00	0,00	0,00
28 Fabricació de maquinària i equips n.c.a.a.	24	0,0	-4,0	20,83	37,50	12,50	12,50	8,33	4,17	4,17	0,00
29 Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	5	0,0	25,0	0,00	20,00	0,00	40,00	40,00	0,00	0,00	0,00
30 Fabricació d'altres materials de transport	26	0,0	0,0	53,85	19,23	15,38	3,85	3,85	3,85	0,00	0,00

CNAE-2009

CNAE-2009		Pesos segons núm. assalariats l'any 2016										100 o més	
		Total 2016	Pes s/to- tal d'em- preses	Creix. perc. 2016/15	Sense assal.	1 a 2	3 a 5	6 a 9	10 a 19	20 a 49	50 a 99		
31	Fabricació de mobles	327	0,4	-2,7	44,95	30,28	14,68	4,28	4,59	1,22	0,00	0,00	0,00
32	Indústries manufactureres diverses	262	0,3	4,8	56,87	25,57	11,07	3,05	1,53	1,53	0,00	0,38	0,38
33	Reparació i instal·lació de maquinària i equips	776	0,9	5,9	58,12	23,71	7,47	5,41	2,96	1,68	0,39	0,26	0,26
35	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	226	0,3	0,4	90,27	6,19	1,33	1,33	0,00	0,44	0,00	0,44	0,44
36	Captació, potabilització i distribució d'aigua	117	0,1	-5,6	48,72	23,08	12,82	4,27	7,69	0,85	1,71	0,85	0,85
37	Recollida i tractament d'aigües residuals	9	0,0	12,5	11,11	33,33	22,22	11,11	11,11	11,11	0,00	0,00	0,00
38	Activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització	71	0,1	-7,8	23,94	19,72	19,72	14,08	7,04	7,04	4,23	4,23	4,23
39	Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus	9	0,0	50,0	66,67	11,11	0,00	0,00	0,00	11,11	0,00	11,11	11,11
41	Construcció d'immobles	9.350	10,5	2,9	68,06	17,39	6,98	3,47	2,39	1,50	0,14	0,07	0,07
42	Construcció d'obres d'enginyeria civil	259	0,3	-4,4	76,83	6,56	4,63	1,93	2,70	5,02	1,93	0,39	0,39
43	Activitats especialitzades de la construcció	5.380	6,0	4,9	57,97	24,74	9,18	4,57	2,17	1,12	0,17	0,07	0,07
45	Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	1.631	1,8	3,4	40,71	35,99	13,00	4,23	3,80	1,72	0,25	0,31	0,31
46	Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, excepte de vehicles de motor i motocicletes	4.269	4,8	-0,3	50,20	24,67	10,71	7,26	4,29	2,20	0,52	0,16	0,16
47	Comerç al detall, excepte el comerç de vehicles de motor i motocicletes	10.627	11,9	-1,7	45,63	35,52	13,22	3,66	1,24	0,50	0,16	0,07	0,07
49	Transport terrestre; transport per canonades	3.545	4,0	0,7	49,28	39,27	6,38	2,54	1,50	0,68	0,23	0,14	0,14
50	Transport marítim i per vies de navegació interiors	81	0,1	12,5	14,81	40,74	22,22	11,11	6,17	3,70	1,23	0,00	0,00
51	Transport aeri	11	0,0	22,2	36,36	0,00	9,09	0,00	0,00	9,09	18,18	27,27	27,27
52	Emmagatzemament i activitats afins al transport	395	0,4	-2,0	41,01	24,05	13,67	9,11	6,33	3,54	1,52	0,76	0,76
53	Activitats postals i de correus	138	0,2	7,8	60,14	21,74	5,80	1,45	6,52	4,35	0,00	0,00	0,00

CNAE-2009		Pesos segons núm. assalariats l'any 2016											
	Total 2016	Pes s/to- tal d'em- preses	Creix. perc. 2016/15	Sense assal.									100 o més
					1 a 2	3 a 5	6 a 9	10 a 19	20 a 49	50 a 99			
77 Activitats de lloguer	1.583	18	2,9	52,75	32,15	10,11	2,78	145	0,44	0,13	0,19		
78 Activitats relacionades amb l'ocupació	94	0,1	13,3	76,60	11,70	2,13	1,06	4,26	0,00	0,00	4,26		
79 Activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen	489	0,5	2,1	38,85	34,76	11,04	4,09	3,89	2,45	1,84	3,07		
80 Activitats de seguretat i investigació	91	0,1	1,1	54,95	16,48	7,69	2,20	8,79	3,30	2,20	4,40		
81 Serveis a edificis i activitats de jardineria	1.885	2,1	5,1	58,20	24,93	7,69	3,40	3,77	1,17	0,27	0,58		
82 Activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses	3.011	3,4	5,3	67,75	23,35	5,08	1,73	1,20	0,63	0,10	0,17		
85 Educació	2.114	2,4	4,7	54,92	20,39	10,93	4,54	3,22	3,45	1,84	0,71		
86 Activitats sanitàries	3.752	4,2	1,8	69,35	21,67	5,60	1,47	1,07	0,53	0,08	0,24		
87 Assistència de serveis socials amb allotjament	65	0,1	1,6	18,46	10,77	7,69	3,08	13,85	26,15	12,31	7,69		
88 Activitats de serveis socials sense allotjament	97	0,1	14,1	25,77	19,59	15,46	10,31	3,09	13,40	7,22	5,15		
90 Activitats de creació, artístiques i d'espectacles	988	1,1	10,3	76,32	14,47	4,55	1,01	1,42	1,01	0,30	0,91		
91 Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals	153	0,2	1,3	43,79	28,10	13,07	8,50	3,27	1,96	1,31	0,00		
92 Activitats relacionades amb els jocs d'atzar i les apostes	261	0,3	-2,2	27,97	47,51	9,96	5,75	4,98	2,30	0,38	1,15		
93 Activitats esportives, recreatives i d'entreteniment	1.329	1,5	5,8	41,53	27,31	14,52	7,15	5,57	2,41	0,45	1,05		
94 Activitats associatives	691	0,8	4,5	28,51	44,57	13,17	7,67	4,05	1,74	0,14	0,14		
95 Reparació d'ordinadors, d'efectes personals i efectes domèstics	859	1,0	5,0	64,03	26,89	6,17	2,68	0,12	0,12	0,00	0,00		
96 Altres activitats de serveis personals	3.108	3,5	4,3	52,67	35,84	8,27	2,22	0,58	0,26	0,16	0,00		

Font: OTIB a partir de dades del DIRCE (INE).

La TGSS recull els centres de treball amb afiliats a la Seguretat Social (comptes de cotització), la qual cosa ens permet analitzar l'evolució de les empreses a les Illes Balears. Així, els registres mostren que el nombre d'empreses d'alta a la Seguretat Social a les Illes és de 42.547 el 2016, que representa 1.173 empreses més que ara fa un any (un 2,8% més).

De nou, la suma de les empreses de sis activitats corresponents a la construcció i als serveis suposa el 51,2% d'empreses el 2016. Pel que fa al sector de la construcció aquestes són: construcció d'immobles (2.706 empreses, que representen un 6,4% del total) i activitats especialitzades de la construcció (2.563 comptes, un 6,0% de les empreses). Respecte del sector dels serveis les activitats són les següents: comerç al detall (6.445 empreses, amb un pes del 15,1%), serveis de menjars i begudes (6.312 comptes, el 14,8% del total), comerç a l'engròs (1.957 empreses, el 4,6%) i serveis d'allotjament (1.802 comptes, amb un pes del 4,2%).

La major part de les activitats mostren un augment del nombre d'empreses en termes

interanuals. Entre les que compten amb més de 100 empreses, les que presenten els majors increments es troben a: reparació i instal·lació de maquinària (391 empreses, creix un 13,5%) o activitats administratives d'oficina (322 comptes, +9,1%). Al mateix temps, 17 activitats perden empreses, entre d'altres: comerç al detall (6.445 empreses, i perd el 0,7%) o activitats sanitàries (991 comptes, -0,1%). Gran part de les activitats que redueixen la seva presència pertanyen a la indústria, però corresponen a activitats amb un pes reduït dins l'economia de les Illes.

La distribució de centres de treball per illes presenta diferències segons les activitats amb més pes a cada una. Així, a les Pitiüses hi ha més concentració en activitats relacionades amb la restauració, l'hostaleria i el comerç al detall. A Menorca, el pes de les empreses agrícoles i ramaderes, i també d'algunes branques de la indústria supera la mitjana. Finalment, Mallorca, com a principal centre administratiu de l'arxipèlag, recull, en comparació, un pes superior de les empreses dedicades a activitats administratives, jurídiques, sanitàries i d'educació.

Taula 12. Taxes de creixement dels centres de treball balears amb afiliats a la Tresoreria General de la Seguretat Social per activitat econòmica (mitjana del 2016)

Codi	Activitat econòmica (CNAE-2009)	2016	2015	Var. Abs.	Var. (%)
01	Agricultura, ramaderia, caça i activitats dels serveis que s'hi relacionen	142	128	14	10,5
02	Silvicultura i explotació forestal	21	18	3	17,2
03	Pesca i aquicultura	3	3	-0	-7,7
08	Extracció de minerals no metàl·lics ni energètics	51	49	2	3,4
10	Indústries de productes alimentaris	422	425	-3	-0,6
11	Fabricació de begudes	106	104	2	1,5
13	Indústries tèxtils	59	50	9	17,8
14	Confecció de peces de vestir	55	50	5	10,3
15	Indústria del cuir i del calçat	86	88	-2	-2,4
16	Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; cistelleria i esparteria	196	194	2	1,1
17	Indústries del paper	9	12	-3	-25,5
18	Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	158	159	-2	-0,9
20	Indústries químiques	40	44	-4	-10,1
21	Fabricació de productes farmacèutics	31	29	2	8,5
22	Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques	19	21	-2	-8,7
23	Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	183	183	0	0,2
24	Metal·lúrgia; fabricació de productes bàsics de ferro, acer i ferroaliatges	17	16	0	1,5
25	Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equips	395	386	9	2,3
26	Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics	12	9	2	24,3
27	Fabricació de materials i equips elèctrics	12	12	0	0,7
28	Fabricació de maquinària i equips n.c.a.a.	38	41	-3	-6,9
29	Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	2	1	1	66,7
30	Fabricació d'altres materials de transport	130	129	0	0,1
31	Fabricació de mobles	153	151	3	1,7
32	Indústries manufactureres diverses	90	90	0	0,0
33	Reparació i instal·lació de maquinària i equips	391	345	47	13,5
35	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	31	27	4	13,8
36	Captació, potabilització i distribució d'aigua	71	72	-0	-0,5
37	Recollida i tractament d'aigües residuals	18	17	1	2,9
38	Activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització	64	62	3	4,5
39	Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus	3	2	1	52,2
41	Construcció d'immobles	2.706	2.507	200	8,0
42	Construcció d'obres d'enginyeria civil	91	94	-3	-2,7
43	Activitats especialitzades de la construcció	2.563	2.425	138	5,7
45	Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	1.129	1.086	42	3,9
46	Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, excepte de vehicles de motor i motocicletes	1.957	1.944	13	0,7
47	Comerç al detall, excepte el comerç de vehicles de motor i motocicletes	6.445	6.490	-44	-0,7
49	Transport terrestre; transport per canonades	1.680	1.594	86	5,4
50	Transport marítim i per vies de navegació interiors	15	12	4	30,4
51	Transport aeri	24	27	-3	-10,2

Codi	Activitat econòmica (CNAE-2009)	2016	2015	Var. Abs.	Var. (%)
52	Emmagatzemament i activitats afins al transport	243	238	6	2,4
53	Activitats postals i de correus	37	36	1	1,4
55	Serveis d'allotjament	1.802	1.711	91	5,3
56	Serveis de menjars i begudes	6.312	6.251	60	1,0
58	Edició	76	73	3	3,8
59	Activitats de cinematografia, de vídeo i de programes de televisió, activitats d'enregistrament de so i edició musical	55	51	4	7,2
60	Activitats d'emissió i programació de ràdio i televisió	35	36	-2	-4,3
61	Telecomunicacions	100	100	0	0,2
62	Serveis de tecnologies de la informació	213	197	17	8,4
63	Serveis d'informació	91	87	4	4,9
64	Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions	73	66	7	10,7
65	Assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte Seguretat Social obligatòria	74	76	-1	-1,8
66	Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances	299	296	2	0,8
68	Activitats immobiliàries	1.271	1.174	98	8,3
69	Activitats jurídiques i de comptabilitat	1.409	1.399	10	0,7
70	Activitats de les seues centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial	266	243	23	9,4
71	Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assaigs i anàlisis tècnics	479	460	20	4,3
72	Recerca i desenvolupament	41	38	3	7,6
73	Publicitat i estudis de mercat	183	171	11	6,5
74	Altres activitats professionals, científiques i tècniques	182	181	1	0,5
75	Activitats veterinàries	114	110	4	3,7
77	Activitats de lloguer	744	754	-10	-1,3
78	Activitats relacionades amb l'ocupació	36	32	4	10,9
79	Activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen	310	302	7	2,4
80	Activitats de seguretat i investigació	71	65	6	8,6
81	Serveis a edificis i activitats de jardineria	1.057	979	78	8,0
82	Activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses	322	295	27	9,1
84	Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria	660	648	12	1,9
85	Educació	1.008	986	23	2,3
86	Activitats sanitàries	991	992	-1	-0,1
87	Assistència de serveis socials amb allotjament	79	78	1	1,3
88	Activitats de serveis socials sense allotjament	161	157	4	2,5
90	Activitats de creació, artístiques i d'espectacles	125	117	8	7,2
91	Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals	60	56	4	6,7
92	Activitats relacionades amb els jocs d'atzar i les apostes	116	114	2	1,6
93	Activitats esportives, recreatives i d'entreteniment	706	670	36	5,4
94	Activitats associatives	816	788	28	3,5
95	Reparació d'ordinadors, d'efectes personals i efectes domèstics	194	207	-13	-6,3
96	Altres activitats de serveis personals	1.405	1.341	64	4,7
97	Activitats de les llars que donen ocupació a personal domèstic	706	695	11	1,6
99	Organismes extraterritorials	11	11	0	0,0
	No tipificades	1	1	0	0,0
	TOTAL	42.547	41.375	1.173	2,8

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

Taula 13. Centres de treball en alta a la Seguretat Social per activitateconòmica i illa (2016)

Codi	Activitat econòmica (CNAE-2009)	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formen- tera	% Mallorca	% Menorca	% Eivissa	% Formentera
01	Agricultura, ramaderia, caça i activitats dels serveis que s'hi relacionen	669	131	76	6	1,5	2,8	0,9	1,0
02	Silvicultura i explotació forestal	14	3	4	0	0,0	0,1	0,0	0,0
03	Pesca i aquicultura	95	26	15	8	0,2	0,6	0,2	1,2
08	Extracció de minerals no metàl·lics ni energètics	40	5	6	0	0,1	0,1	0,1	0,0
10	Indústries de productes alimentaris	309	68	42	3	0,7	1,4	0,5	0,4
11	Fabricació de begudes	87	11	7	2	0,2	0,2	0,1	0,3
13	Indústries tèxtils	44	5	10	0	0,1	0,1	0,1	0,0
14	Confecció de peces de vestir	37	3	15	0	0,1	0,1	0,2	0,1
15	Indústria del cuir i del calçat	33	52	1	1	0,1	1,1	0,0	0,1
16	Indústria de la fusta i del surro, excepte mobles; cistelleria i esparteria	144	30	21	2	0,3	0,6	0,3	0,3
17	Indústries del paper	7	2	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
18	Arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	126	12	20	0	0,3	0,3	0,2	0,0
20	Indústries químiques	35	0	4	0	0,1	0,0	0,1	0,0
21	Fabricació de productes farmacèutics	30	0	1	0	0,1	0,0	0,0	0,0
22	Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques	14	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
23	Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	142	5	19	1	0,3	0,1	0,2	0,2
24	Metal·lúrgia; fabricació de productes bàsics de ferro, acer i ferroaliatges	14	21	1	0	0,0	0,4	0,0	0,0
25	Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equips	312	2	43	1	0,7	0,0	0,5	0,2
26	Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics	5	38	5	0	0,0	0,8	0,1	0,0
27	Fabricació de materials i equips elèctrics	11	2	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
28	Fabricació de maquinària i equips n.c.a.a.	32	1	4	0	0,1	0,0	0,1	0,0
29	Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs	2	3	0	0	0,0	0,1	0,0	0,0

Codi	Activitat econòmica (CNAE-2009)	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formen- tera	% Mallorca	% Menorca	% Eivissa	% Formentera
30	Fabricació d'altres materials de transport	104	13	12	0	0,2	0,3	0,2	0,0
31	Fabricació de mobles	130	17	5	2	0,3	0,4	0,1	0,2
32	Indústries manufactureres diverses	59	26	5	0	0,1	0,5	0,1	0,0
33	Reparació i instal·lació de maquinària i equips	294	35	57	5	0,7	0,7	0,7	0,7
35	Subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat	29	1	1	0	0,1	0,0	0,0	0,0
36	Captació, potabilització i distribució d'aigua	52	9	11	0	0,1	0,2	0,1	0,0
37	Recollida i tractament d'aigües residuals	14	1	2	1	0,0	0,0	0,0	0,1
38	Activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització	49	8	7	0	0,1	0,2	0,1	0,0
39	Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus	1	1	1	0	0,0	0,0	0,0	0,0
41	Construcció d'immobles	2.035	218	431	22	4,6	4,6	5,2	3,5
42	Construcció d'obres d'enginyeria civil	50	18	22	2	0,1	0,4	0,3	0,2
43	Activitats especialitzades de la construcció	1.878	211	443	39	4,3	4,4	5,4	6,1
45	Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	864	93	161	11	2,0	2,0	1,9	1,7
46	Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç, excepte de vehicles de motor i moto-cicletes	1.524	165	251	18	3,5	3,5	3,0	2,9
47	Comerç al detall, excepte el comerç de vehicles de motor i motocicletes	4.677	633	1.032	103	10,7	13,3	12,5	16,3
49	Transport terrestre; transport per canonades	1.147	107	396	29	2,6	2,3	4,8	4,6
50	Transport marítim i per vies de navegació interiors	195	35	104	13	0,4	0,7	1,3	2,1
51	Transport aeri	22	0	2	0	0,1	0,0	0,0	0,0
52	Emmagatzemament i activitats afins al transport	195	29	46	1	0,4	0,6	0,6	0,1
53	Activitats postals i de correus	32	1	3	1	0,1	0,0	0,0	0,2
55	Serveis d'allotjament	1.223	166	347	67	2,8	3,5	4,2	10,6
56	Serveis de menjars i begudes	4.612	514	1.066	116	10,5	10,8	12,9	18,4
58	Edició	63	8	5	0	0,1	0,2	0,1	0,0

Codi	Activitat econòmica (CNAE-2009)	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formen- tera	% Mallorca	% Menorca	% Eivissa	% Formentera
59	Activitats de cinematografia, de vídeo i de programes de televisió, activitats d'enregistrament de so i edició musical	42	3	10	0	0,1	0,1	0,1	0,1
60	Activitats d'emissió i programació de ràdio i televisió	28	2	4	1	0,1	0,0	0,0	0,2
61	Telecomunicacions	82	2	15	1	0,2	0,0	0,2	0,1
62	Serveis de tecnologies de la informació	195	7	11	0	0,4	0,2	0,1	0,0
63	Serveis d'informació	86	3	2	0	0,2	0,1	0,0	0,0
64	Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions	68	4	1	0	0,2	0,1	0,0	0,0
65	Assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte Seguretat Social obligatòria	69	4	2	0	0,2	0,1	0,0	0,0
66	Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances	235	20	39	6	0,5	0,4	0,5	0,9
68	Activitats immobiliàries	927	97	235	11	2,1	2,0	2,8	1,7
69	Activitats jurídiques i de comptabilitat	1.114	92	191	12	2,5	1,9	2,3	1,9
70	Activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial	220	10	34	1	0,5	0,2	0,4	0,2
71	Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assaigs i anàlisis tècnics	375	36	65	3	0,9	0,8	0,8	0,5
72	Recerca i desenvolupament	35	3	4	0	0,1	0,1	0,0	0,0
73	Publicitat i estudis de mercat	150	10	23	0	0,3	0,2	0,3	0,0
74	Altres activitats professionals, científiques i tècniques	150	9	22	1	0,3	0,2	0,3	0,1
75	Activitats veterinàries	87	8	17	2	0,2	0,2	0,2	0,3
77	Activitats de lloguer	556	54	111	24	1,3	1,1	1,3	3,8
78	Activitats relacionades amb l'ocupació	33	0	2	0	0,1	0,0	0,0	0,0
79	Activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen	253	12	42	3	0,6	0,3	0,5	0,4
80	Activitats de seguretat i investigació	55	4	12	0	0,1	0,1	0,1	0,0
81	Serveis a edificis i activitats de jardineria	742	133	174	8	1,7	2,8	2,1	1,3
82	Activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses	265	17	39	1	0,6	0,4	0,5	0,1

Codi	Activitat econòmica (CNAE-2009)	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formen- tera	% Mallorca	% Menorca	% Eivissa	% Formentera
84	Administració pública, defensa i Seguretat Social obligatòria	528	78	48	6	1,2	1,6	0,6	1,0
85	Educació	819	76	113	3	1,9	1,6	1,4	0,4
86	Activitats sanitàries	810	62	113	6	1,8	1,3	1,4	0,9
87	Assistència de serveis socials amb allotjament	73	2	4	0	0,2	0,0	0,0	0,0
88	Activitats de serveis socials sense allotjament	143	5	13	0	0,3	0,1	0,2	0,0
90	Activitats de creació, artístiques i d'espectacles	96	12	17	0	0,2	0,3	0,2	0,1
91	Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals	44	11	5	0	0,1	0,2	0,1	0,0
92	Activitats relacionades amb els jocs d'atzar i les apostes	92	4	20	1	0,2	0,1	0,2	0,2
93	Activitats esportives, recreatives i d'entreteniment	505	79	129	10	1,1	1,7	1,6	1,6
94	Activitats associatives	662	63	103	5	1,5	1,3	1,2	0,8
95	Reparació d'ordinadors, d'efectes personals i efectes domèstics	147	21	26	0	0,3	0,4	0,3	0,0
96	Altres activitats de serveis personals	1.068	106	216	13	2,4	2,2	2,6	2,0
97	Activitats de les llars que donen ocupació a personal domèstic	11.696	984	1.701	62	26,6	20,7	20,6	9,8
99	Organismes extraterritorials	9	0	2	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	TOTAL	43.904	4.762	8.264	631	100,0	100,0	100,0	100,0

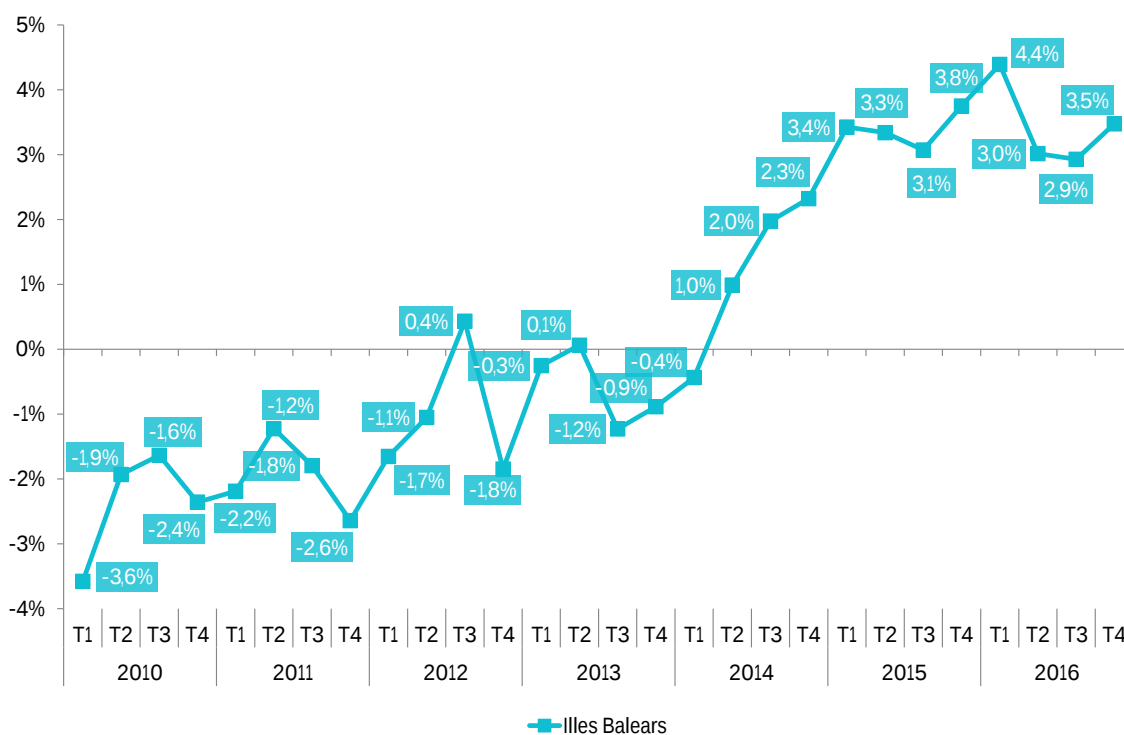
Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

Una altra font de dades és la demografia de les empreses de les Illes inscrites a la Seguretat Social que presenta l'Ibestat. Aquesta operació estadística mostra que el nombre total d'empreses al quart trimestre de 2016 és de 35.670, un 3,5% més que el mateix període del 2015 (vegeu gràfic 12). Com es pot observar al gràfic, des de segon trimestre del 2014 el creixement és positiu. El 2016 l'evolució de les empreses registra xifres iguals o superiors al 3% a tots els trimestres.

La distribució de les empreses per illa està encapçalada per Mallorca amb 27.882 em-

preses, seguida per Eivissa (5.995), Menorca (3.300) i Formentera (510 empreses). Donada la distribució de població de l'arxipèlag, aquesta és la distribució habitual. En termes interanuals, per segon any consecutiu totes les illes mostren creixements del nombre de negocis creats. Les Pitiüses mostren l'augment més vigorós, un 4,3% a Eivissa i un 3,3% a Formentera. Mallorca també registra un creixement per sobre del 3%, concretament del 3,2%, seguida de Menorca amb un 1,9% més d'empreses que ara fa un any.

Gràfic 12. Evolució de la variació interanual de les empreses d'alta a la Seguretat Social de les Illes Balears (2012-2016)

Font: OTIB a partir de dades de l'Ibestat i de la TGSS.

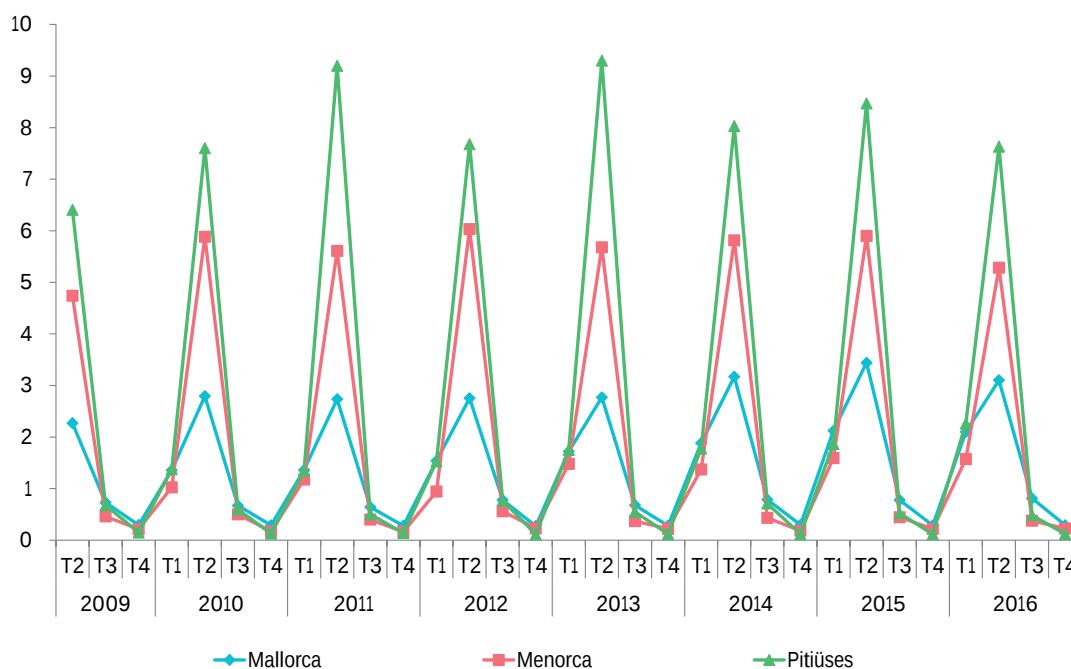
Seguint la demografia de les empreses que presenta l'bestat, es pot calcular la ràtio d'altres d'empreses. Així, si la ràtio és inferior a 1 vol dir que les baixes superen les altes. En canvi, els resultats superiors a 1 s'obtenen quan la creació de noves empreses supera els tancaments. A simple vista és fa palès com la distribució d'aquest ràtio es bastant constant (vegeu gràfic 13). A modo d'exemple, al quart trimestre de 2016 s'han obert 2.084 negocis, mentre que n'han tancat 8.618, de manera que la ràtio assoleix un valor de 0,24, ja que les baixes superen les altes. A l'igual que l'any anterior, el 2016 s'ha constituït una empresa de cada 4 existents, mentre que les altres tres han cessat l'activitat.

Un altre punt que es pot analitzar amb aquestes dades ve donat per l'estacionalitat característica de la economia de les Balears. A totes les illes es repeteix el mateix patró respecte de les altes i baixes de negocis: els dos primers trimestres de l'any la ràtio supera

el punt, és a dir, es creen més empreses de les que tanquen. En canvi, els dos darrers el valor és inferior a 1, que es tradueix en una major destrucció de les empreses. Així, el segon trimestre és el que registra una major creació d'empreses, mentre que el quart és el que més baixes contabilitza.

Si s'observa el gràfic, la diferència d'altres i baixes d'empreses és molt més elevada a les Pitiüses, superant clarament a la resta d'illes. Aquest perfil mostra la marcada estacionalitat que presenten les illes menors, ja que encara que es creen un gran nombre d'empreses a començaments d'any, el mercat no és capaç de mantenir-les en funcionament a final d'any. Menorca presenta el mateix patró, tot i que, amb menor intensitat. També a Mallorca es repeteix la distribució trimestral, però amb valors inferiors. Això és conseqüència de que com és l'illa on es centralitzen molts dels serveis administratius, el nombre d'empreses experimenta menys variacions.

Gràfic 13. Ràtio d'altres i baixes d'empreses per illes (2T2009-4T 2016)

Font: OTIB a partir de dades de l'bestat.

Amb aquesta mateixa font es pot saber a quin sector pertanyen les empreses, tant les que es creen com les que es tanquen. La distribució sectorial reproduïx l'estructura econòmica de les Illes. Concretament, pel que fa als serveis el pes de les altes el 2016 és del 81,8% i el pes de les baixes és del 83,4%. A continuació, les altes a la construcció representen el 12,6% i les baixes el 11,3%. La segueixen la indústria a on el pes de creació d'empreses és del 3,6% i el de tancaments és del 3,3%. Finalment, a l'agricultura el pes en

ambdós casos coincideix (2,0%).

La ràtio del 2016 és de l'1,07. Aquest valor és superior a 1, per tant es comptabilitzen més empreses que comencen l'activitat de les que tanquen. Tots els sectors registren valors superiors a 1. Dins del sector dels serveis, del total de noves empreses (altes menys baixes), el 71,2% s'han obert a la resta de serveis, seguides de l'hostaleria on s'han creat el 18,3% i del transport i emmagatzematge (10,5%).

Taula 14. Altes, baixes i ràtio d'altes d'empreses per sector a les Illes Balears (2016)

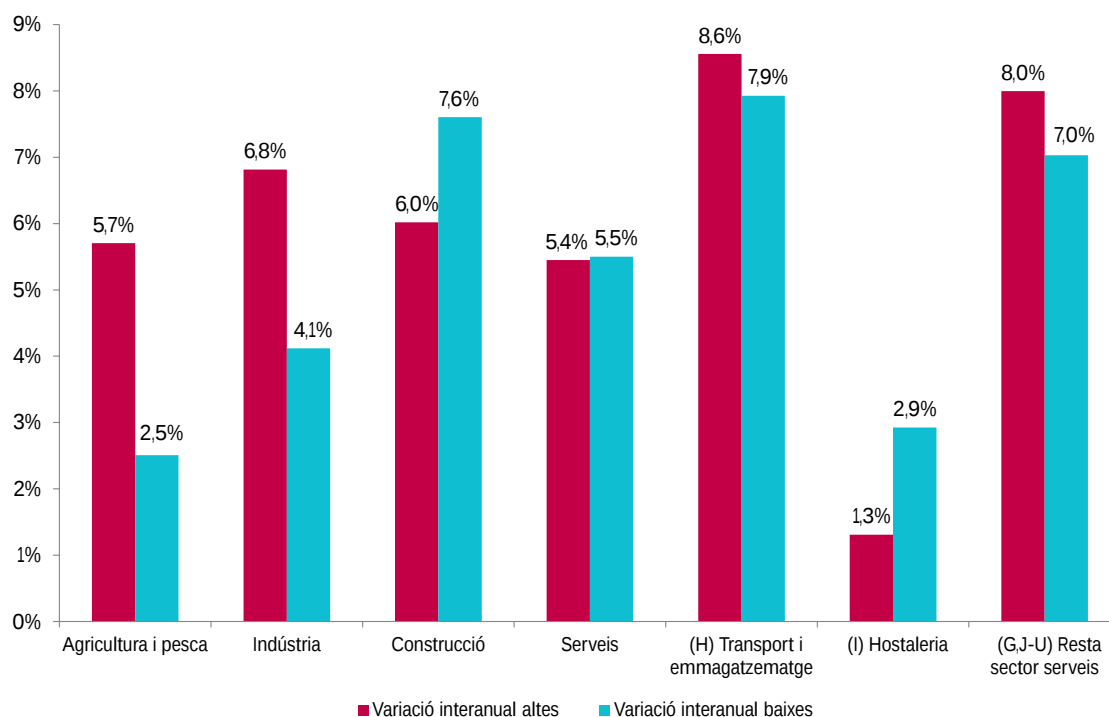
2016	Alta d'empreses	Baixa d'empreses	Ràtio d'altes
TOTAL	17.254	16.056	1,07
AGRICULTURA I PESCA	352	327	1,08
INDÚSTRIA	627	531	1,18
CONSTRUCCIÓ	2.167	1.811	1,20
SERVEIS	14.108	13.387	1,05
Transport i emmagatzematge	1.383	1.307	1,06
Hostaleria	5.269	5.137	1,03
Resta del sector dels serveis	7.456	6.943	1,07

Font: OTIB a partir de dades de l'Ibestat.

Per primera vegada en els darrers anys, la variació interanual es positiva a tots els sectors, tant a les altes com a les baixes d'empreses. De fet, és la mateixa en ambdós casos (+5,6%). Pel que fa a la creació d'empreses, el major increment és dona a la indústria (+6,8%), seguida de la construcció (+6,0%), l'agricultura (+5,7%) i els serveis (+5,4%). Res-

pecte de les baixes, són més nombroses a la construcció (+7,6%), als serveis (+5,5%), a la indústria (+4,1%) i, per acabar, a l'agricultura (+2,5%). La construcció mostra una evolució respecte del 2015 menys favorable que la resta de sectors ja que les baixes superen clarament les altes.

Gràfic 14. Variació interanual d'altres i baixes d'empreses per sector a les Illes Balears (2016)

Font: OTIB a partir de dades de l'Ibestat.

Com s'ha vist en aquest apartat, l'economia de les illes és caracteritzada per la preponderància de les microempreses, de tal manera que el 55% de les empreses de Balears no compten amb cap assalariat. A més, es troben concentrades majoritàriament en els serveis i la construcció, els sectors amb més pes dins de l'economia de l'arxipèlag.

En aquest apartat s'ha revisat l'estructura empresarial de les Illes Balears, que es caracteritza per l'elevat volum de microempreses, especialment orientades cap als serveis i la construcció. A Mallorca, pel fet de ser el cen-

tre administratiu de la comunitat autònoma, el pes de les activitats jurídiques o sanitàries és superior, mentre que a Menorca les activitats agrícoles i ramaderes superen la mitjana. A les Pitiüses tenen més presència les relacionades amb la restauració, l'hostaleria i el comerç. Les altes i les baixes d'empreses estan molt vinculades amb l'estacionalitat de l'economia balear, amb un gran nombre d'empreses creades en el segon trimestre de cada any i l'augment dels tancaments durant el quart trimestre, coincidint amb la temporada baixa turística.

PART III. EL MERCAT DE TREBALL A LES ILLES BALEARS

3.1. La població activa

3.1.1. Evolució de la població activa i de la població inactiva

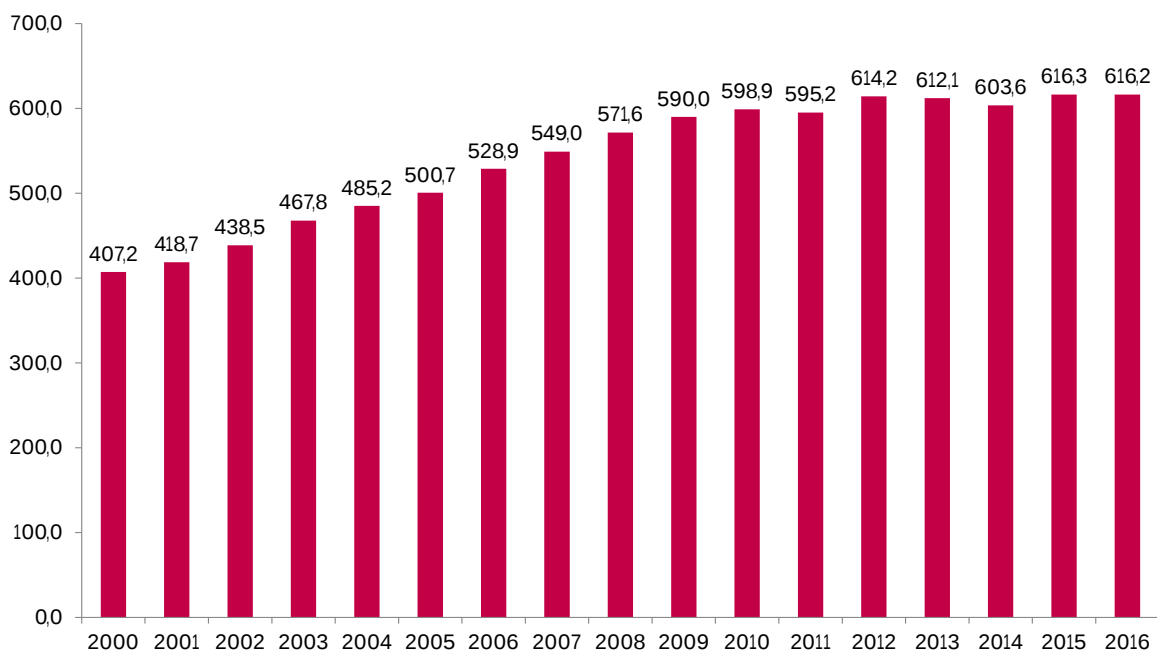
El 2016 la població activa de les Balears es manté (0,0%) i la inactiva creix un 2,5%.

A partir d'aquest punt es fa una revisió dels principals indicadors del mercat de treball de les Illes Balears a l'any 2016. Per començar, es fa referència a la població activa de les Illes (conjunt d'ocupats més aturats), seguint les dades de l'Enquesta de Població Activa de l'INE.

La població activa de les Illes en 2016 està

formada per 616.200 persones, pràcticament el mateix nombre que ara fa un any (0,0%). Amb aquesta xifra se situa com el segon major valor en tota la sèrie analitzada al gràfic 15, superant fins i tot els valors d'anys considerats com d'expansió econòmica. Si es compara aquesta dada amb la de la població activa de l'any 2000, ara fa 16 anys, l'augment d'aquest indicador ha estat molt destacable (+51,3%), fent palesa la gran incorporació de persones al mercat de treball de les Illes Balears.

Gràfic 15. Evolució de la població activa a les Balears (2000-2016)⁶

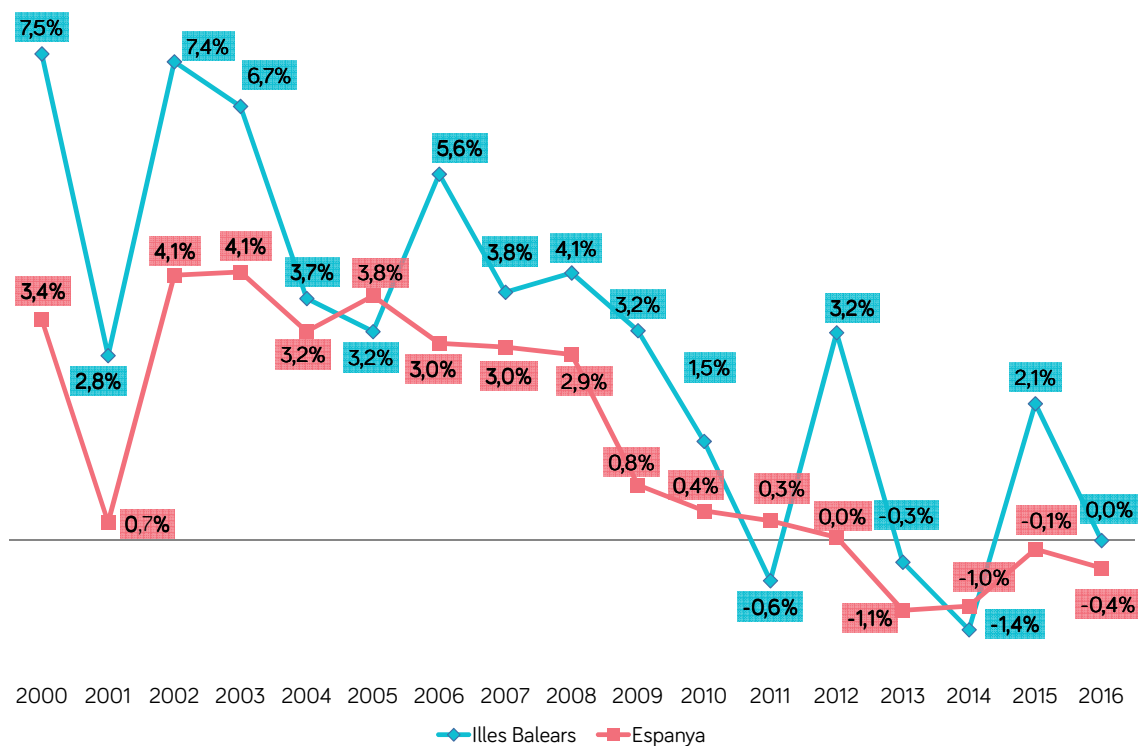
Font: OTIB a partir de les dades de l'EPA (INE).

⁶Unitats: milers de persones.

Respecte dels valors d'ara fa un any, la població activa de les Balears el 2016 es manté (0,0%) mentre que a Espanya disminueix per quart any consecutiu (-0,4%). Com s'obser-

va al gràfic 16 les variacions interanuals de les Illes es situen habitualment per sobre de les nacionals, que per altra banda mostren un comportament més lineal que les Balears.

Gràfic 16. Creixement relatiu de la població activa a les Balears i a Espanya (1991-2016)

Font: OTIB a partir de les dades de l'EPA (INE).

Dins de la població que forma el mercat de treball, a més de la població activa, es troba la població inactiva. Aquesta està formada per les persones que tenen edat de treballar però que per diverses raons no cerquen un treball. Segons l'EPA els motius per a la inactivitat són ser estudiant, estar jubilat o dedicar-se a les tasques de la llar, entre d'altres.

La població inactiva de les Illes el 2016 suma 328.675 persones. Respecte de la xifra del 2015, els inactius han pujat un 2,5%, amb 7.975 persones més que ara fa un any. Quant a la distribució segons el motiu per a la inactivitat, de manera habitual la jubilació és el que concentra a la major part dels inactius a les Illes (40,1%), a més de ser el que més s'ha incrementat respecte del 2007 (+7,7 p. p.). El segon motiu amb major pes és el de la dedicació a les tasques de la llar, que representa el 25,4% de les persones que no treballen, però respecte del 2007 ha perdut pes (-6,2 p. p.) probablement perquè una part d'aquestes persones han optat per incorporar-se al mercat de treball o bé al sistema educatiu. De fet,

els estudiants suposen el 16,9% dels inactius, xifra que s'ha incrementat en 3,1 punts respecte de fa nou anys. La resta d'inactius es troben englobats a altres motius, entre els que es troben els incapacitats permanents o els que perceben una pensió distinta de la jubilació, i són el 17,5% del total. Aquest darrer grup ha perdut pes respecte de l'any 2007, concretament 4,6 p. p. menys.

En termes interanuals, el grup d'estudiants i el de les persones dedicades a la llar guanyen pes (+0,8 p. p. i +0,7 p. p., respectivament), mentre que disminueix entre els jubilats (-0,3 punts) i, especialment, en els altres motius (-1,3 punts). Malgrat que en el darrer any els inactius per raó de la jubilació han disminuït lleugerament el seu pes en termes percentuals, el nombre de persones que no treballen per aquesta raó ha crescut un 1,8%. Aquest motiu difícilment reduirà les seves xifres a conseqüència de la major esperança de vida i de la menor mortalitat, que faran augmentar el nombre de persones amb dret a una pensió per jubilació.

Taula 15. Evolució de la població activa i de la inactiva a les Illes Balears (2007-2016)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Pob. activa	549.025	571.575	589.975	598.925	595.175	614.150	612.050	603.600	616.250	616.200
Pob. inactiva	303.575	307.875	305.700	304.150	313.900	302.450	312.150	326.525	320.700	328.675
Pes dels inactius segons la seva vinculació a l'activitat										
Actius potencials: totals	1,2%	1,6%	3,2%	3,1%	3,2%	3,6%	4,1%	4,0%	3,1%	3,2%
Actius potencials: desanimats	0,8%	0,9%	1,9%	1,7%	1,7%	1,9%	2,1%	2,0%	2,0%	2,0%
Altres inactius	98,8%	98,4%	96,8%	96,9%	96,8%	96,4%	95,9%	96,0%	96,9%	96,8%
Pes segons la classe principal d'inactivitat										
Estudiants	13,8%	13,8%	14,4%	16,1%	18,0%	15,3%	14,9%	14,4%	16,1%	16,9%
Jubilats	32,4%	33,8%	35,1%	36,8%	40,6%	38,7%	37,7%	37,2%	40,4%	40,1%
Tasques de la llar	31,6%	32,3%	30,8%	27,7%	28,5%	26,3%	27,5%	28,8%	24,7%	25,4%
Altres	22,2%	20,1%	19,7%	19,3%	20,5%	19,7%	19,9%	19,6%	18,8%	17,5%

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

La distribució majoritària de la població activa de les Illes el 2016 es la següent: home (53,5%), de 25 a 54 anys (78,5%) i de nacionalitat espanyola (78,3%). D'aquestes tres característiques la que ha experimentat un major canvi en el que portem de segle és la referent al sexe. La progressiva incorporació femenina al mercat laboral illenc ha provocat que la diferència entre homes i dones actives baixi dels 18 p. p. a l'any 2000 fins els 7 punts en 2016. Així, el 2016 el pes de les dones actives és del 46,5%, 5,5 p. p. més respecte de l'any 2000. Malgrat això, en termes interanuals el nombre de dones actives s'ha reduït lleugerament en 500 persones (-0,2%).

Per grups d'edat, el més nombrós és el d'actius de 25 a 54 anys (78,5%), seguit dels majors de 55 anys (14,7%) i dels més joves (6,8%). A conseqüència del progressiu envelliment de la població, s'ha de destacar un canvi important en la distribució per edats. Mentre que a l'any 2000 el segon grup d'edat més nombrós era el dels menors de 24 anys (14,5%) i en darrer lloc es trobava el de ma-

jors de 55 anys (9,7%), a partir d'aquí, any rere any, s'ha anat invertint la distribució. Així, el 2016, el grup de joves representa el (6,8%) i el de majors de 55 anys ha crescut fins a concentrar el 14,7% dels actius. En termes interanuals, el grup de 25 a 54 anys creix un 0,6%, mentre que els més grans perden un 0,2% i els més joves un 6,1%.

Més de tres de cada quatre actius són espanyols (el 78,3%) i la resta (21,7%) són estrangers. Pel que fa a la nacionalitat dels estrangers, el 9,6% són ciutadans europeus i el 12,1% són extracomunitaris. La distribució dels estrangers ha experimentat també un gran canvi des de l'any 2005. En aquest any, el major pes amb escreix corresponia als ciutadans de fora de la UE (16,0%), mentre que els comunitaris representaven el 3,4%. Al llarg d'aquests anys la situació s'ha anat modificant de manera que la diferència s'ha acurçat. Així, s'ha passat d'una diferència entre ambdós grups de 12,5 p. p. a només 2,4 punts el 2016.

Taula 16. Evolució de la població activa total per sexe, edat i nacionalitat a les Illes Balears (2000-2016)

Anys	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	16 a 24 anys	25 a 54 anys	55 anys i més	Espanyols	UE-27	NO UE
2000	407,2	59,0%	41,0%	14,5%	75,9%	9,7%	-	-	-
2005	500,7	57,1%	42,9%	12,6%	76,9%	10,5%	80,6%	3,4%	16,0%
2006	528,9	57,1%	42,9%	11,9%	77,2%	10,9%	79,6%	5,0%	15,4%
2007	549,0	57,3%	42,7%	11,1%	78,2%	10,7%	76,6%	7,7%	15,7%
2008	571,6	56,5%	43,5%	10,5%	78,5%	11,0%	74,9%	7,6%	17,5%
2009	590,0	55,7%	44,3%	10,3%	78,4%	11,3%	75,2%	7,4%	17,5%
2010	598,9	54,9%	45,1%	9,5%	79,0%	11,5%	74,8%	8,8%	16,4%
2011	595,2	54,5%	45,5%	8,5%	78,8%	12,7%	76,6%	10,1%	13,3%
2012	614,2	54,0%	46,0%	8,4%	78,1%	13,5%	77,8%	10,4%	11,9%
2013	612,1	54,4%	45,6%	7,6%	79,5%	13,0%	77,7%	9,5%	12,8%
2014	603,6	54,1%	45,9%	7,1%	79,0%	13,9%	77,8%	9,9%	12,2%
2015	616,3	53,4%	46,6%	7,3%	78,0%	14,7%	78,0%	10,3%	11,8%
2016	616,2	53,5%	46,5%	6,8%	78,5%	14,7%	78,3%	9,6%	12,1%

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

En resum, el 2016 seguint l'augment del 0,2% de població, la població activa de Balears aconsegueix mantenir les xifres respecte del 2015 (0,0%), mentre que la població inactiva experimenta un creixement del 2,5%, a conseqüència de l'increment de les persones que es dediquen a estudiar i a les tasques de

la llar. El perfil majoritari de la població activa a les Illes es masculí, de 25 a 54 anys i de nacionalitat espanyola, característiques que incrementen les seves xifres en termes interanuals (un 0,1%, un 0,6% i un 0,4%, respectivament).

3.1.2 Població activa per nivell d'estudis

El nombre d'actius amb nivell educatiu de segona etapa d'ESO i d'educació superior ha augmentat el 2016

El nivell educatiu/formatiu de les persones determina de forma clara la seva participació en el mercat laboral. Donada la importància d'aquest tret del perfil de les persones que cerquen activament una feina, en aquest apartat es mostra el nivell d'estudis dels actius de les Illes Balears.

El mercat laboral illenc es caracteritza per l'elevat nombre de llocs de feina de mitjana i baixa qualificació. Aquest fet condiciona desfavorablement els resultats educatius de Balears. Com es pot observar a la taula 17, a les Illes Balears la major part dels actius compten amb una mitjana o baixa qualificació educativa, i a més ho fan en major proporció que en el conjunt nacional. De fet, mentre que el pes de les Illes en la primera i segona etapes d'ESO supera la mitjana nacional, en educa-

ció superior la situació és la contrària. El 2016, el 30,1% dels actius ha finalitzat l'educació superior, resultat que la situa com la tercera comunitat autònoma amb el pes més baix, a 8,2 punts per sota de la mitjana nacional i a 22,5 punts de la comunitat amb el major pes de titulats superiors (el País Basc, amb el 52,7%).

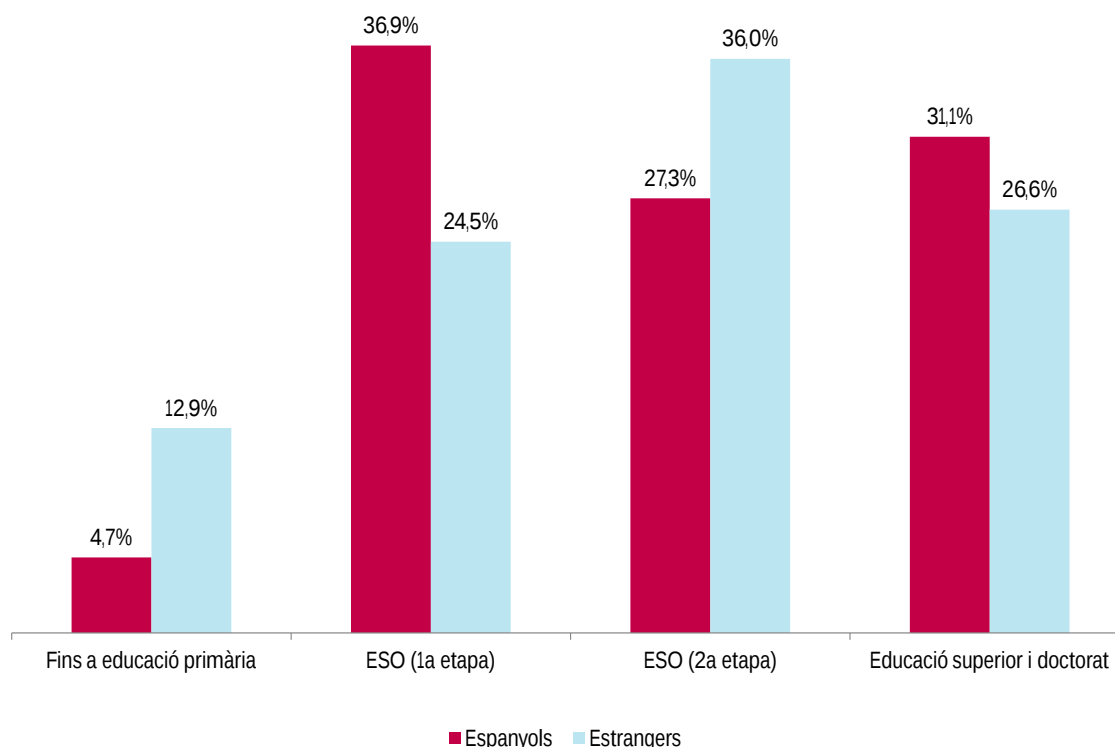
Donat que el 21,7% de la població activa de les Illes el 2016 és estrangera, s'incorpora la característica de la nacionalitat al nivell d'estudis. Així, el pes dels espanyols supera el dels estrangers, especialment, en la primera etapa d'ESO i en els estudis superiors. Ara bé, si se sumen els percentatges de la segona etapa d'ESO i dels estudis superiors, que representen els actius més formats, els estrangers superen els espanyols (62,6% i 58,4%, respectivament). Per tant, es pot dir que el perfil educatiu dels actius de nacionalitat estrangera supera el dels espanyols, tant el 2016, com en els anys immediatament anteriors.

Taula 17. Distribució percentual de la població activa per nivell d'estudis i comunitat autònoma (2016)

	Fins a educació primària	ESO (1a etapa)	ESO (2a etapa)	Educació superior i doctorat
Andalusia	12,0	35,4	20,9	31,3
Aragó	8,0	25,3	28,4	38,4
Astúries	7,2	22,5	24,5	46,0
Illes Balears	6,5	34,2	29,2	30,1
Canàries	12,4	29,9	25,9	31,5
Cantàbria	3,0	28,2	25,2	43,5
Castella i Lleó	7,5	30,8	24,8	36,9
Castella-la Manxa	10,1	37,3	22,8	29,6
Catalunya	8,4	27,1	23,4	41,0
Com. Valenciana	5,4	34,4	25,3	35,0
Extremadura	9,1	43,7	18,7	28,4
Galícia	5,8	32,6	22,0	39,5
Madrid	5,2	21,1	25,0	48,5
Múrcia	13,5	32,8	22,8	30,8
Navarra	5,0	23,3	23,7	47,9
País Basc	3,6	21,6	22,2	52,7
La Rioja	5,6	30,9	23,0	40,5
Total Espanya	8,1	29,8	23,7	38,3

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Gràfic 17. Percentatge de població activa per grup de nacionalitat i nivell educatiu a les Illes Balears (2016)

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Si es compara l'evolució dels actius per nivell d'estudis a Espanya i a les Illes, de nou, es mostra la desfavorable situació de les Balears (vegeu taula 17). Mentre que a Espanya els actius que han finalitzat els estudis obligatoris representen el 61,7% del total, a Balears són el 69,9%, per tant a les Illes hi ha menys actius amb titulació universitària. En termes d'evolució, respecte dels valors del 2012 al conjunt nacional disminueix el pes dels actius amb estudis de primària i augmenta en les següents etapes educatives, de manera que s'observa una tendència a una major formació. A les Illes, disminueix el

pes dels actius amb primària i amb la segona etapa d'ESO, però creix el pes dels actius amb educació superior.

Pel que fa al sexe, el 2016 es manté la distribució habitual a les Illes, amb un major nivell educatiu de les dones respecte dels homes. Concretament el pes de les dones amb titulació superior és del 34,5%, i el masculí del 26,3%, que representa un diferencial de 8,2 p. p. a favor d'elles. En canvi, a Espanya la situació encara és més acusada. El pes de les dones continua superant amb escreix el pes dels homes (43,4% i 33,9%, respectivament).

Taula 18. Distribució percentual de la població activa per nivell d'estudis i sexe a Espanya i a les Illes Balears (2012-2014-2016)

	Fins a educació primària			ESO (1a etapa)			ESO (2a etapa)			Educació superior i doctorat		
	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016
Total												
Espanya	12,1	9,5	8,1	29,2	30,0	29,8	23,5	23,3	23,8	35,2	37,2	38,3
Illes Balears	10,8	8,4	6,5	33,6	35,9	34,2	29,8	26,3	29,2	25,8	29,3	30,1
Homes												
Espanya	13,3	10,4	9,2	32,3	33,2	33,5	22,8	22,9	23,5	31,7	33,6	33,9
Illes Balears	12,0	9,1	7,2	34,6	41,2	38,5	29,9	25,3	28,0	23,5	24,5	26,3
Dones												
Espanya	10,7	8,4	6,8	25,5	26,3	25,6	24,4	23,9	24,1	39,4	41,5	43,4
Illes Balears	9,4	7,6	5,7	32,4	29,7	29,2	29,6	27,6	30,5	28,5	35,1	34,5

Font: OTIB a partir de les dades de l'EPA (INE).

Una de les mancances que presenta la societat balear és el nivell educatiu. La població de les Illes es situa, de manera habitual, a la coa per comunitats autònomes pel que fa als indicadors educatius. Per exemple, la taxa d'escolarització als 16 anys del curs 2014-15 (el darrer disponible) és del 85,4%, la més baixa de totes les autonomies, 9,5 p. p. per sota de la mitjana nacional i 13,9 punts per sota del País Basc, que és la que té una major taxa. La taxa als 18 anys, també és la més baixa d'Espanya (33,7%), i es troba 10 p. p. per sota del resultat del conjunt nacional i 18,3 punts per sota del valor d'Aragó, que és la més alta.

Si es comparen les dades de tota la sèrie històrica (des del curs 1991-92), la taxa d'escolarització als 16 anys de les Illes es troba a tots els anys per sota de la mitjana espanyola. El diferencial de la taxa de les Illes amb la nacional va assolir el seu mínim al curs 2003-04 amb 2,1 punts a favor d'aquesta darrera. A partir d'aquí, mentre que la taxa espanyola ha experimentat petits increments continus, la de les Illes presenta una evolució

més irregular. De tal manera que la diferència va ser màxima al curs 2013-14 (10,8 punts per sota de l'espanyola). En el curs 2014-15 la diferència ha disminuït (és de 9,4 punts) però a conseqüència de la baixada de la taxa espanyola.

Com a conseqüència de la baixa taxa d'escolarització que registren les Illes, les dades referents a la graduació en els diferents nivells educatius també mostren resultats molt per sota dels valors nacionals. Com es pot observar a la taula 19, que recull les taxes brutes de graduació del curs 2014/2015, els resultats de Balears a tots els nivells són inferiors als d'Espanya. Concretament, la taxa d'Espanya la supera en 8,6 p. p. en ESO, en 14 p. p. en Batxillerat, en 4,2 p. p. en el cas dels Tècnics i en 14,9 p. p. en els Tècnics superiors. Ara bé, si es comparen els resultats amb els del curs 2001/2002, s'observa que la taxa de graduació ha augmentat a tots els nivells educatius. Per tant, si s'observa a més llarg termini les dades de les Illes han millorat però sense arribar als nivells de la mitjana nacional.

Quant al sexe, pel que fa als resultats educatius les dones, generalment, mostren valors més elevats que els homes. Aquest fet també es mostra en aquesta taula, on la taxa

de graduació femenina supera a la masculina a tots els nivells educatius, excepte en el cas dels Tècnics. Aquesta situació es repeteix també pel que fa a les dades d'Espanya.

Taula 19. Taxes brutes de graduació en ensenyaments no universitaris per nivell educatiu i sexe, a Espanya i a les Illes Balears (2014/2015), i variació percentual respecte al curs 2001/2002

	Total		Homes		Dones	
	Valor	Var. pp	Valor	Var. pp	Valor	Var. pp
Educació secundària obligatòria (ESO)						
Illes Balears	69,0	2,5	62,6	3,4	75,7	1,4
Espanya	77,6	6,5	72,7	8,9	82,8	4,0
Batxillerat / COU						
Illes Balears	41,0	5,9	33,8	6,2	48,8	5,8
Espanya	55,0	9,9	47,9	10,4	62,6	9,4
Tècnic / Tècnic auxiliar (1)						
Illes Balears	20,5	9,6	21,1	10,4	19,9	8,8
Espanya	24,7	11,3	25,5	12,4	23,8	10,1
Tècnic / Tècnic auxiliar (1)						
Illes Balears	13,6	5,9	12,4	5,5	14,9	6,4
Espanya	28,5	11,1	27,3	11,1	29,9	11,2

(1) Es considera l'alumnat graduat en cicles formatius de grau mitjà d'FP i d'arts plàstiques i disseny, i d'activitats físiques i esportives.

Font: OTIB a partir de dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Respecte de les titulacions universitàries, els resultats de les Illes també es situen a la coa per comunitats autònomes. Segons les dades del Ministeri d'Educació pel curs 2013-2014⁷, la taxa de persones que es graduen a les Balears és inferior a la mitjana d'Espanya i a la de gran part d'autonomies. Així, la taxa de diplomats a les Illes és de l'1,8% (a Espanya és el 4,5%), la dels llicenciats és del

2,4% (al conjunt nacional és del 15,3%) i la dels titulats de grau és del 13,2% (la mitjana nacional és del 30,1%). En aquest darrer cas la diferència arriba als 16,9 p. p. Per sexe, el pes de les dones supera clarament el dels homes a tots els nivells d'estudis superiors, especialment en el cas dels titulats en grau (17,3% i 9,2%, respectivament).

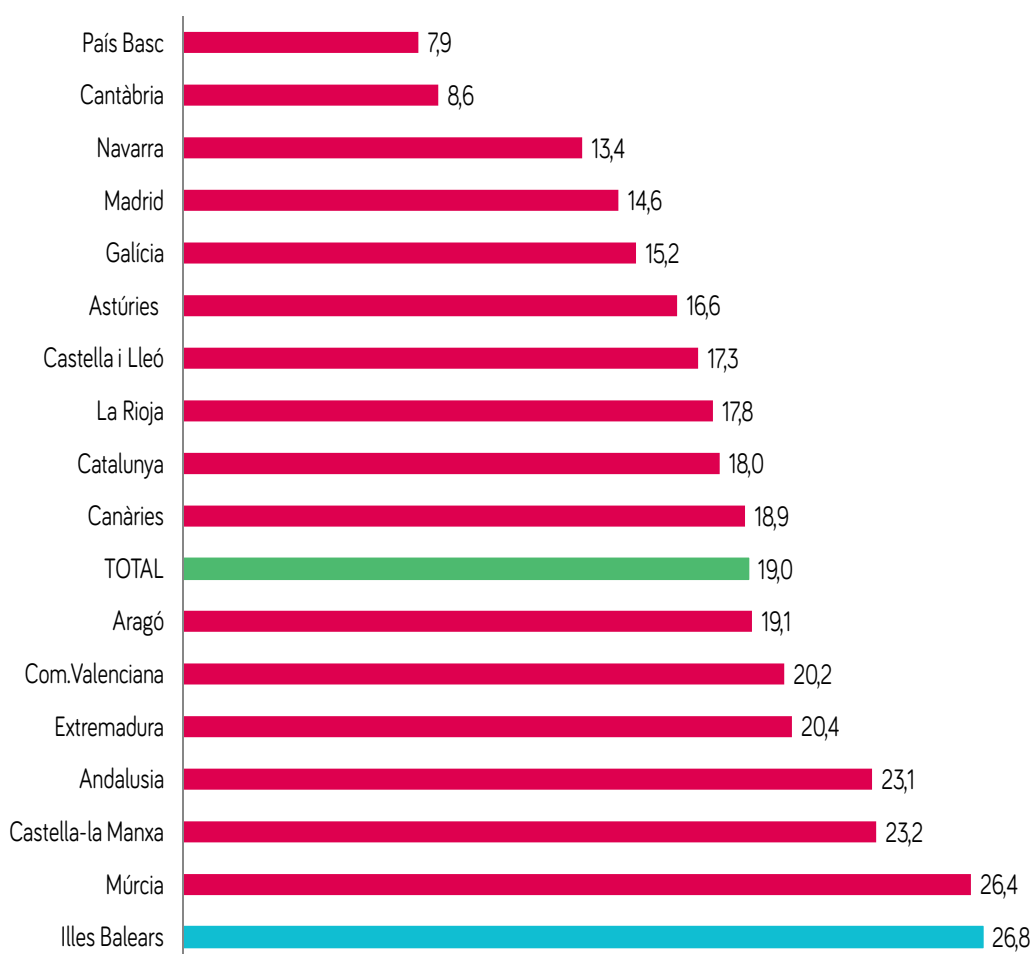
⁷Darreres dades publicades en el moment d'elaborar aquest informe.

⁸Taxa d'abandonament escolar prematur: representa la població de 18 a 24 anys que no ha completat el grau d'educació secundària de segona etapa i no segueix cap tipus d'educació o formació.

Un altre indicador educatiu en el que les Balears mostra uns resultats preocupants, pels efectes que implica en la futura inserció laboral de les persones, és la taxa d'abandonament escolar prematur⁸. Segons dades del 2016, la taxa de les Illes Balears és del 26,8%. Amb aquest valor Balears se situa com la comunitat autònoma amb el valor més alt, per sobre de la mitjana nacional (19,0%) i a molta distància del País Basc, l'autonomia amb el valor més baix (7,9%). De fet, és la

tendència que s'observa a tota la sèrie analitzada (1997-2016). Si es compara amb els valors dels diferents estats de la UE, la taxa de les Illes supera amb escreix el valor més alt (Malta, amb un 19,6%) i s'allunya dels resultats d'altres països com Alemanya (10,2%), Itàlia (13,8%) o la mitjana de la UE (10,7%). Les taxes d'abandonament de les Illes però també la d'Espanya, amb aquests resultats, es troben a molta distància de l'objectiu fixat per l'estratègia Europa 2020, que és del 15%.

Gràfic 18. Taxes d'abandonament escolar prematur per comunitat autònoma (2016)

Font: OTIB a partir de dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Per tant, tal i com mostra aquest apartat el nivell educatiu de les Illes Balears és molt baix en comparació amb la resta d'Espanya i també amb la UE. Aquest és un problema important de la societat illenca, que té una

repercussió directa en el mercat de treball. Així, si es volen millorar altres indicadors com l'ocupació i l'atur és necessari prendre mesures que definitivament permetin incrementar la formació de la població balear.

3.1.3. Evolució de la taxa d'activitat

La taxa d'activitat de les Balears el 2016 és la taxa més alta del conjunt d'Espanya i assoleix el 65,2% de la població en edat de treballar.

La taxa d'activitat de les Illes Balears el 2016 representa el 65,2% de la població de 16 anys i més, segons l'EPA. De nou, se situa com la comunitat autònoma amb la taxa més alta i per sobre de la mitjana nacional (59,2%). En termes interanuals, la taxa de les Illes ha perdut sis dècimes de punt, més que la mitjana nacional (-0,3 p. p.). Si es comparen els resultats del 2016 amb els del 2007, quan va començar la recessió, la taxa balear guanya 0,8 p. p., mentre que la espanyola es troba per sota del valor del 2007 (-0,04 p. p.).

L'evolució de la població activa a partir del 2007 mostra uns primers anys de creixement, coincidint amb increments de la població a les Illes i amb la recessió, que empeny a moltes persones a incorporar-se al mercat laboral. En canvi els anys 2011, 2013 i 2014 experimenta descensos interanuals, i increments de població inactiva. Ja en el 2015 experimenta un increment, per quedar-se estabilitzada en el 2016.

Avui en dia no s'ha assolit la plena incorporació de la dona al mercat de treball, de manera que les taxes d'activitat femenina es mantenen per sota de les masculines. Ara bé, sí que és cert que any rere any la xifra de dones en

el mercat de treball està augmentant. De fet, han passat de representar el 54,9% el 2007 al 60,1% el 2016.

Per edat, la taxa més alta la registren les persones entre 25 i 54 anys (89,4%), seguida per la dels menors de 25 anys (42,3%) i pels majors de 55 anys (29,7%). Respecte del valor del 2015, la taxa augmenta entre els actius de mitjana edat (+0,6 p. p.), mentre que baixa entre els majors de 55 anys (-0,8 p. p.) i, especialment, entre els més joves (-2,9 p. p.), que abandonen el mercat de treball per incrementar la seva formació. Respecte de l'any 2007, el comportament de la taxa es correspon amb el moviment poblacional, amb descensos dels menors de 25 anys e increments dels majors de 25 anys.

La taxa d'activitat dels estrangers, independentment del seu origen, és superior a la dels espanyols. A més, la taxa dels extracomunitaris també supera la dels ciutadans de la Unió Europea, malgrat que en els darrers anys la diferència entre ambdues s'està acurçant. Així, el 2016 la taxa dels espanyols assoleix el 63,6%, la dels estrangers de la UE el 69,2% i la dels no comunitaris el 74,4%. En comparació amb el valor d'ara fa un any, tots els grups han reduït la taxa, especialment els no comunitaris (-2,4 p. p.). Respecte del 2007, la taxa dels no comunitaris ha perdut força (-4,6 p. p.), en favor dels ciutadans europeus (+0,1 p. p.) i dels espanyols (+1,9 p. p.).

Taula 20. Evolució de la taxa d'activitat per sexe, edat i nacionalitat per comunitat autònoma (2012-2014-2016)

Comunitat autònoma	Total			Dones			Homes			Menors de 25 anys			Entre 25 i 54 anys			Espanyols			UE-27			NO UE					
	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016			
Total Espanya	60,4	59,6	59,2	54,0	53,7	53,6	67,1	65,8	65,1	43,0	39,6	36,9	86,9	87,3	87,4	22,5	23,0	24,9	58,5	58,0	57,8	70,5	71,0	70,0	78,5	75,6	74,6
Andalusia	59,0	58,8	57,8	52,2	52,1	51,3	66,2	65,9	64,6	43,1	39,9	35,2	84,3	85,0	84,4	19,9	21,5	23,5	57,7	57,8	57,2	66,3	63,2	56,9	78,2	77,2	72,1
Aragó	60,1	58,9	59,3	53,5	52,9	53,7	66,9	65,1	65,2	42,1	38,5	38,5	89,1	89,5	89,4	22,9	22,1	25,7	57,5	56,3	56,9	81,0	81,1	82,2	78,7	79,1	78,1
Astúries	52,3	51,8	51,7	46,4	47,3	47,4	58,8	56,9	56,4	32,4	30,9	30,6	82,4	83,5	84,9	19,2	19,3	19,9	51,3	50,8	51,0	75,1	68,5	68,6	74,7	81,4	71,9
Illes Balears	67,0	64,9	65,2	61,4	59,1	60,1	72,6	70,8	70,5	51,1	42,9	42,3	88,8	88,1	89,4	30,1	29,0	29,7	65,8	62,9	63,6	68,0	72,4	69,2	74,8	73,2	74,4
Canàries	63,0	61,3	61,1	57,1	56,0	56,0	68,9	66,8	66,3	44,0	40,1	36,7	85,7	84,9	85,8	24,9	24,4	25,9	60,8	60,3	59,6	67,3	61,0	64,1	80,5	72,7	76,4
Cantàbria	56,9	56,5	56,1	50,3	50,3	50,7	63,8	63,1	61,9	31,5	28,5	29,2	85,0	85,6	86,3	22,1	23,4	24,0	55,7	55,4	55,4	72,5	82,1	70,2	76,8	73,2	69,8
Castella i Lleó	55,4	55,0	55,1	48,1	48,8	49,0	63,0	61,4	61,4	38,0	33,4	33,6	86,4	87,0	86,9	20,5	21,9	24,5	54,1	53,8	54,1	74,7	78,0	75,0	76,3	73,1	71,6
Castella-la Manxa	59,2	59,2	58,5	51,0	51,3	50,9	67,3	66,9	66,0	43,8	41,1	37,0	85,2	86,2	85,6	20,2	21,7	24,6	56,7	57,3	57,0	82,1	82,0	78,6	80,6	75,5	71,6
Catalunya	63,4	62,6	62,0	57,5	57,5	57,2	69,6	68,0	67,1	48,9	45,8	41,8	89,3	90,3	90,2	24,8	24,8	26,7	61,1	60,7	60,1	78,3	78,8	78,8	76,9	75,2	74,7
Com. Valenciana	59,6	59,0	59,4	52,6	52,6	53,9	66,8	65,6	65,1	43,9	41,0	39,9	86,3	86,6	87,3	21,3	22,5	25,2	58,1	57,8	58,1	55,0	59,5	63,9	78,5	72,6	71,4
Extremadura	55,2	55,1	55,1	46,9	47,6	47,7	63,6	62,7	62,7	43,6	37,6	37,1	82,6	83,6	83,8	18,2	20,1	22,2	54,6	54,9	55,0	64,5	52,5	63,0	78,4	72,4	58,0
Galícia	55,0	53,8	53,5	49,5	49,0	48,8	61,0	59,0	58,5	38,1	34,5	31,5	85,7	85,6	86,1	20,3	19,8	21,0	54,2	53,1	52,9	73,9	67,0	66,4	76,6	79,0	70,2
Madrid	65,3	63,9	63,7	60,0	58,6	58,9	71,2	69,7	69,0	41,8	40,2	37,2	90,0	90,0	90,9	27,3	26,3	27,7	62,6	61,5	61,3	80,6	87,5	82,4	81,5	77,9	81,7
Múrcia	61,8	61,1	59,1	54,2	53,7	51,1	69,3	68,5	67,3	43,5	39,1	38,8	85,9	86,0	83,5	22,1	23,8	24,6	59,1	59,2	57,7	56,8	52,6	50,0	79,6	77,5	70,6
Navarra	60,7	59,8	58,5	54,7	54,1	53,8	66,8	65,5	63,4	36,7	35,5	33,2	88,8	88,4	88,2	23,5	24,4	24,6	58,8	58,2	57,5	75,5	79,4	71,9	79,1	75,8	69,6
País Basc	58,2	57,0	56,9	52,3	51,6	51,7	64,5	62,9	62,6	36,9	29,3	30,1	88,2	89,1	89,0	21,2	21,8	24,3	56,8	55,9	55,9	75,7	81,0	77,0	79,4	78,1	80,1
La Rioja	59,9	60,3	59,2	53,0	54,4	53,2	66,8	66,3	65,5	40,9	40,3	31,9	87,6	89,7	89,3	22,7	24,1	26,8	56,6	58,3	57,5	86,7	85,2	82,5	79,8	71,5	70,8

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

3.2. La població ocupada

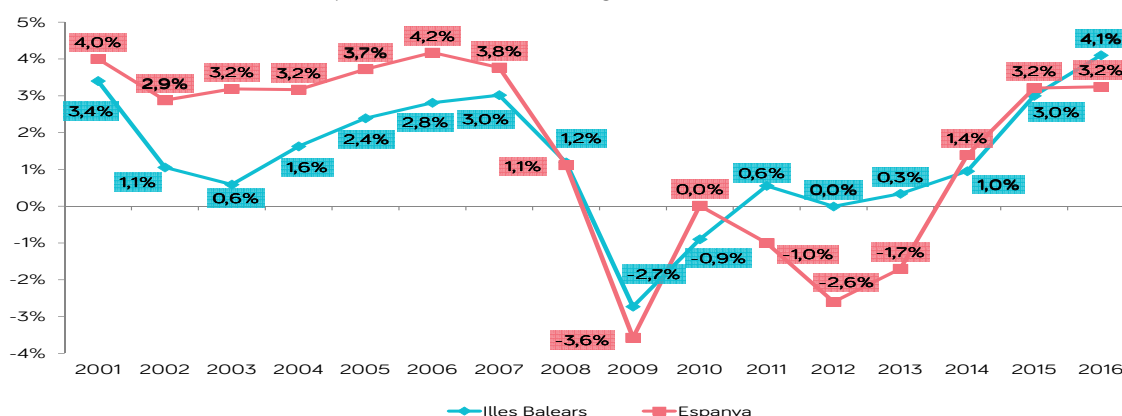
3.2.1. Evolució de la població ocupada i de l'afiliació a la Seguretat Social

El creixement de l'ocupació continua el 2016 segons les dues fonts disponibles: d'acord amb l'EPA, els ocupats augmenten un 4,1% interanual i els afiliats a la Seguretat Social ho fan un 5,3%.

La població ocupada es pot obtenir de dues fons diferenciades. Per una banda l'Enquesta de població activa elaborada per l'INE que recull el nombre d'ocupats i, per l'altra, els registres d'afiliació a la Seguretat Social de la TGSS. Així, el 2016 el nombre d'ocupats és de 530.575 persones i l'afiliació presenta un total de 455.257 treballadors. Aquestes xifres han experimentat un augment en el darrer

any, un +4,1% en el primer cas i un +5,3% en el segon. Les dades d'Espanya també mostren increments respecte de les xifres del 2015, però inferiors als de les Illes (+2,7% i +2,9%, respectivament). S'ha de destacar també, que pel que fa a l'afiliació de les Illes, la xifra del 2016, per primera vegada se situa al voltant del valor del 2007 (455.694 afiliats), que és valor més alt de tota la sèrie estudiada (des de 1996). És a dir, l'afiliació del 2016 no només és la segona més alta de la sèrie si no que supera amb escreix la xifra d'afiliats d'anys considerats com d'expansió econòmica.

Gràfic 19. Taxes de creixement interanual de l'afiliació a la Seguretat Social i la població ocupada a les Balears segons l'EPA (2001-2016)

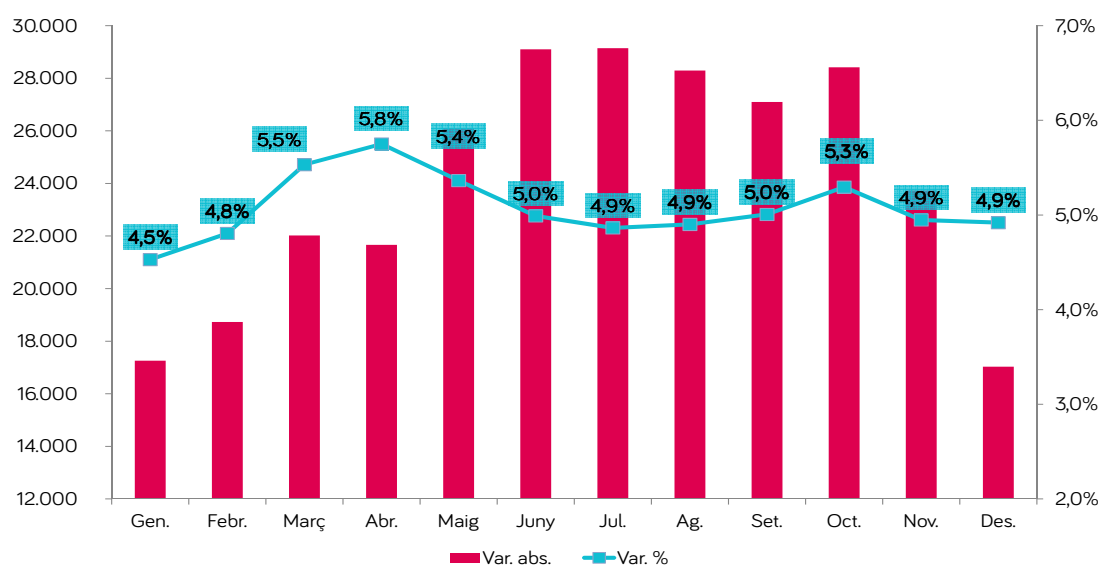

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS i l'EPA (INE).

Pel que fa als registres de la TGSS, l'evolució interanual de l'afiliació a cada un dels mesos del 2016 és positiva. Com s'observa al gràfic 20, la variació absoluta dels mesos amb un creixement menor supera les 17.000 persones, xifres que s'elevan pràcticament fins els 30.000 treballadors en els mesos centrals de l'any. En aquests mesos el nombre de persones afiliades supera el mig milió.

Mentre que aquesta situació, que es donà per primera vegada el 2015, es va observar en dos mesos, en el 2016 ja són quatre els mesos que superen els 500.000 afiliats. Aquest creixement es correspon amb l'experimentat a tots els sectors en 2016, especialment el del sector dels serveis, directament vinculat a la temporada turística.

Gràfic 20. Variació interanual de l'afiliació mitjana a la Seguretat Social a les Balears per mesos (2016)

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

Les dades d'afiliació per illes mostren que Mallorca concentra el 79,8% dels afiliats, Menorca el 6,5% i les Pitiüses el 13,4%. Respecte del 2015 tot l'arxipèlag experimenta increments per sobre del 3%. En detall, les Pitiüses són, de nou, les que mostren un major creixement (6,5%), seguides per Mallorca (5,2%) i per Menorca (3,8%). Aquest dina-

misme de les illes menors és fa palès quan s'observa el creixement respecte del 2002. En aquests anys el nombre d'afiliats pràcticament s'ha duplicat (+48,4%), passant de 41.183 treballadors a 61.125 el 2016. Alhora Mallorca i Menorca també han augmentat el seu nombre però en una proporció menor (13,4% i 2,0%, respectivament).

Taula 21. Evolució anual de l'afiliació a la Seguretat Social per illes (2007-2016)

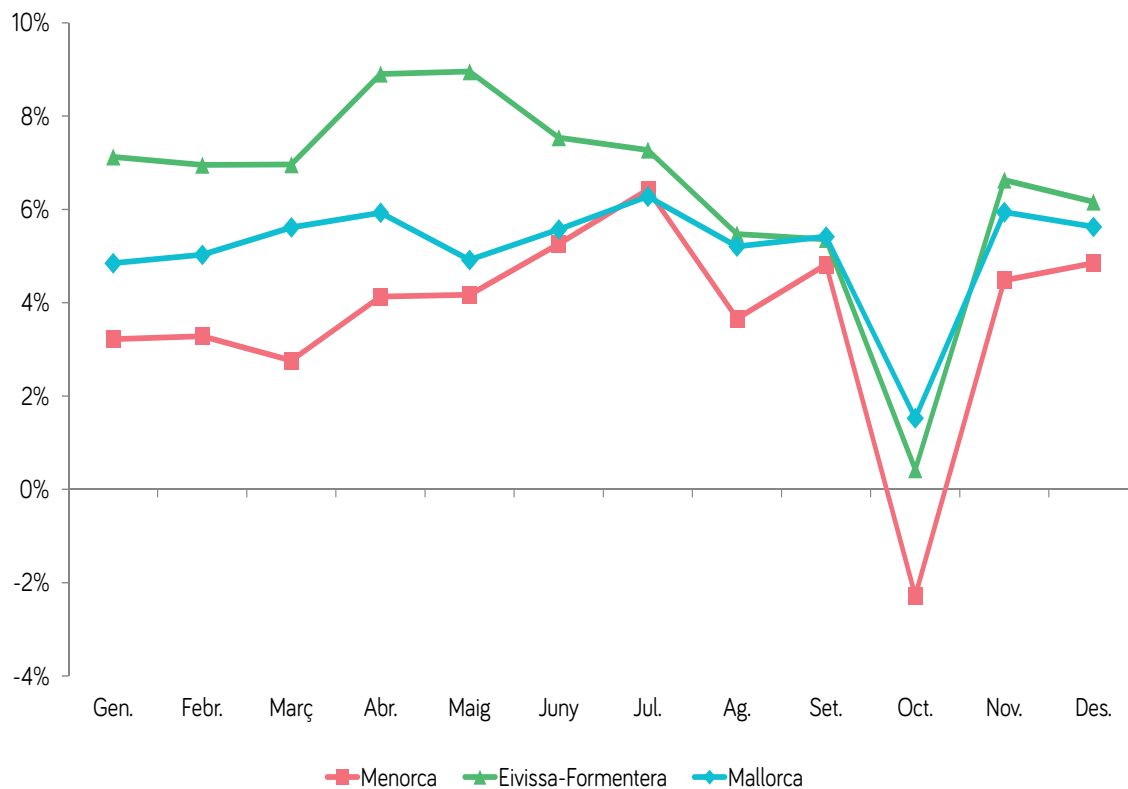
	Mallorca	Menorca	Pitiüses	Illes Balears
2007	372.845	33.306	49.124	455.694
2008	369.700	32.525	49.410	452.244
2009	344.789	30.024	46.761	422.638
2010	333.934	29.025	47.249	411.617
2011	327.072	28.089	48.270	405.113
2012	318.432	26.777	48.841	395.784
2013	319.377	27.279	50.169	397.861
2014	328.334	27.582	53.509	410.635
2015	345.306	28.328	57.390	432.487
2016	363.126	29.412	61.125	455.257

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

El millor comportament de les illes menors es dona a tots els mesos de l'any 2016, excepte en el mes d'octubre, com es pot observar al gràfic 21. Les Pitiuses mostren un creixement interanual durant tots els mesos per damunt de les altres illes, i a l'octubre, tot i que

el creixement és menor que els altres mesos, també es situa en valors positius (+0,4%). La bona evolució d'aquest indicador el 2016 es fa palès en el fet de que el nombre d'afiliats del mes de desembre supera els que hi havia en el primer mes de l'any a tot l'arxipèlag.

Gràfic 21. Taxes de creixement interanual de l'afiliació a la Seguretat Social el darrer dia del mes per illes i mesos (2016)

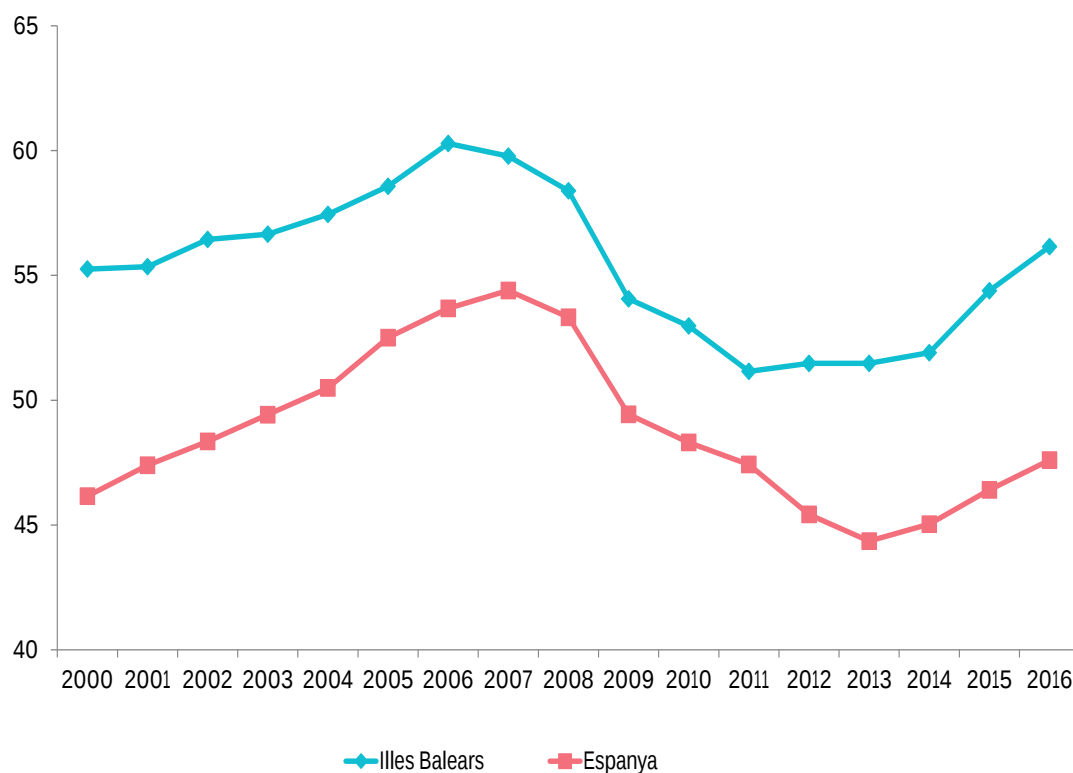

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

A continuació es comenten les dades segons l'altra font disponible, l'EPA. Com es pot observar al gràfic 22, les taxes d'ocupació de les Illes i del conjunt nacional mostren pràcticament la mateixa evolució, però a tots els anys analitzats les Balears se situen per sobre d'Espanya. Aquest és un fet habitual que evidencia el major dinamisme que presenta el mercat laboral de les Illes. Només sis autonomies registren taxes superiors al 50%, entre les quals la taxa balear assoleix el 56,2% de la població activa el 2016. Amb aquest resultat se situa com la comunitat amb la taxa més

alta, 8,6 p. p. per sobre de la taxa del conjunt nacional (47,6%) i 16,2 p. p. per damunt d'Extremadura, que és la comunitat autònoma amb la taxa més baixa (40,0%). Respecte de la taxa del 2015, l'augment de Balears (+1,8 p. p.) supera el d'Espanya (+1,2%). En comparació amb la xifra de l'any 2007, que és la més alta de la sèrie analitzada (des del 2000), les taxes encara se situen per sota però la taxa de Balears s'acosta més que la espanyola als valors màxims. La diferència entre el 2016 i el 2007 a les Illes és de 3,6 punts per sota, mentre que a Espanya creix fins els 6,8 p. p.

Gràfic 22. Evolució de la taxa d'ocupació a Espanya i a les Illes Balears (2000-2016)

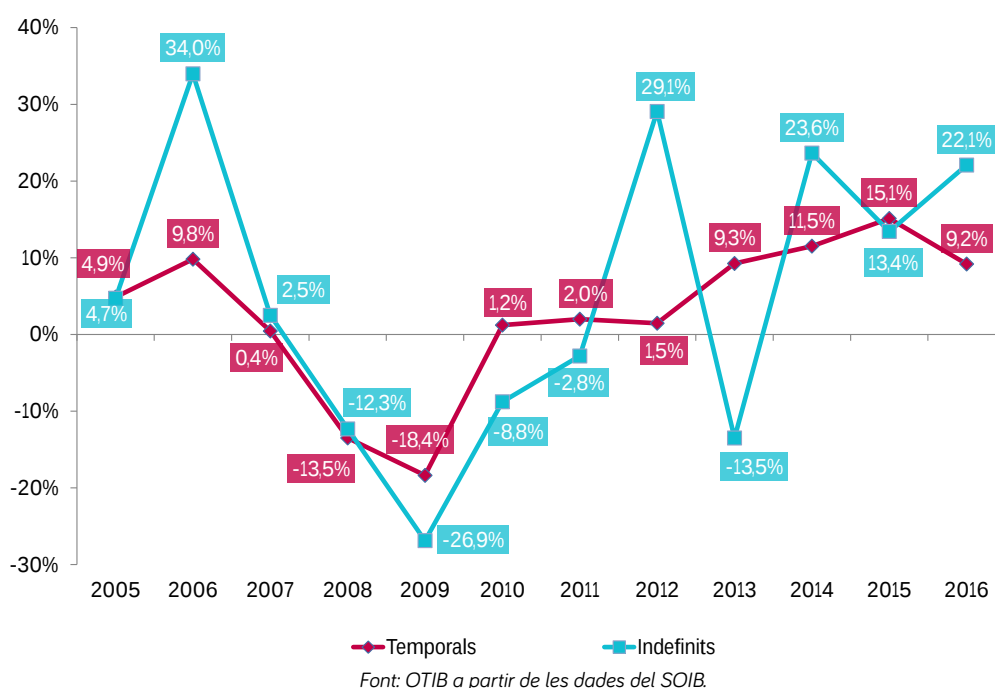

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Per complementar la informació referent a l'ocupació es poden fer servir les dades de nova contractació que recull el SOIB. Segons aquestes, el total de contractes signats a les Illes el 2016 és de 495.810, dels quals el 13,0% són indefinits i el 87,0% restant són temporals. Respecte dels resultats d'ara fa un any, la nova contractació s'ha incrementat un +10,7%, empenya principalment pel fort augment dels contractes indefinits (+22,1%), tot

i que els temporals també han pujat (+9,2%). En termes d'evolució la contractació temporal mostra un comportament més estable, incrementant el nombre de contractes a tots els anys (2005-2016), amb l'excepció dels anys 2008 i 2009. Alhora, la contractació indefinida ha patit durant més temps i de manera més intensa els efectes de la recessió, ja que en total ha experimentat descensos en cinc dels anys recollits al gràfic 23.

Gràfic 23. Variació relativa interanual dels contractes registrats a les Balears segons el tipus de contracte (2005-2016)

La distribució de la nova contractació registrada en el SOIB per illes mostra l'intens augment que ha experimentat el 2016, amb xifres que superen el 10% a tot l'arxipèlag (vegeu les taules 18 a 21 de l'annex). Destaca l'increment de les Pitiüses (+12,1% a les dues illes), seguides per Mallorca (+10,4%) i per Menorca (+10,0%).

Quant al tipus de contracte, Formentera mostra amb diferència el major pes d'indefinitos (19,5%), mentre que les altres tres illes se situen al voltant del 13%. Respecte dels valors d'ara fa un any, el creixement més important a cada una de les Illes l'ha experimentat la contractació indefinida, amb valors que van del +20,5% a Menorca fins el +65,4% de Formentera. Els contractes temporals s'han

incrementat també però en menor nombre, entre el 4,0% de Formentera i el 10,6% d'Eivissa. Per tant, una vegada es comença a establitzar la reactivació econòmica sembla que aquesta es trasllada a la contractació indefinida, que es va veure molt afectada per la recessió.

Un dels efectes de la darrera crisi va ser el fort increment de la jornada parcial, en una gran part dels casos de caire involuntària. Les persones acceptaven jornades parcials davant la dificultat de trobar una a temps complet, abans de romandre a l'atur. Una vegada deixada enrere aquesta situació, la nova contractació comença a experimentar majors increments en la jornada completa, fet que repercuteix en la qualitat del treball de les Illes.

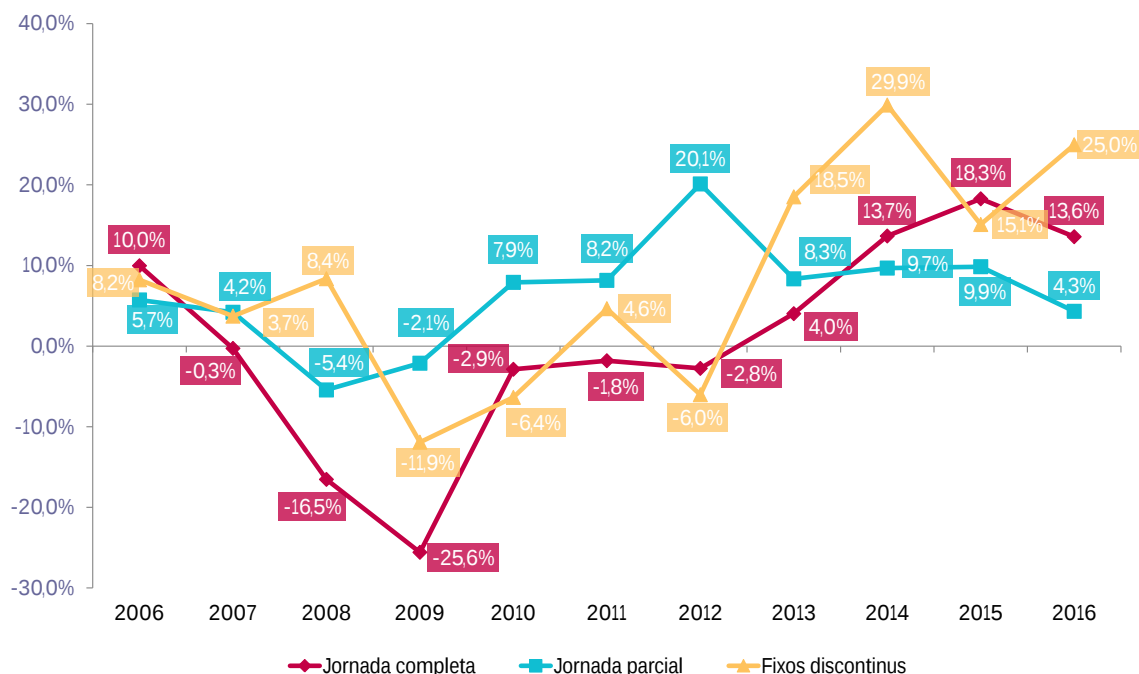
El 2016 s'han signat 304.132 nous contractes a temps complet, que representen el 61,3% del total de la nova contractació; 164.776 a jornada parcial (el 33,2% del total) i 25.875 fixos discontinus (el 5,2% del total). En termes interanuals el major increment es dona en aquests darrers, amb un +25,0% més, seguits pels de jornada completa (+13,6%) i pels de jornada parcial (+4,3%). Ara bé, malgrat el creixement de la jornada completa en els darrers anys encara no ha recuperat el pes màxim que va assolir el 2006 (76,3%).

L'EPA també recull dades referents a la jornada a temps parcial. Segons aquesta font el nombre de treballadors amb aquesta jornada a les illes és de 58.163 persones, que són el 13,7% del total. Tot i que respecte de la xifra de 2006 el pes del temps parcial ha guanyat 3,3 p. p., el fort increment que ha experimen-

tat la jornada completa en el darrer any ha suposat un descens d'aquesta diferència.

La jornada parcial no te perquè implicar una menor qualitat de l'ocupació, ja que pot ser voluntària, per exemple per poder compaginar amb els estudis o per tenir obligacions familiars. Ara bé, a les Illes i al conjunt d'Espanya aquest no és el cas. De fet, les persones que estan ocupades a temps parcial perquè no poden trobar un lloc de feina a temps complet són el 56,5% a les Illes i el 63,9% a Espanya. Aquest tipus de jornada ha guanyat en importància d'ençà del començament de la crisi, ja que el 2006 el total d'ocupats amb jornada parcial perquè no havien trobat una ocupació a jornada completa eren 11.131 (un 26,5%). En aquests deu anys la xifra s'ha més que duplicat, sumant 30 p. p. més.

Gràfic 24. Variació relativa interanual de la contractació a les Balears segons el tipus de jornada (2006-2016)

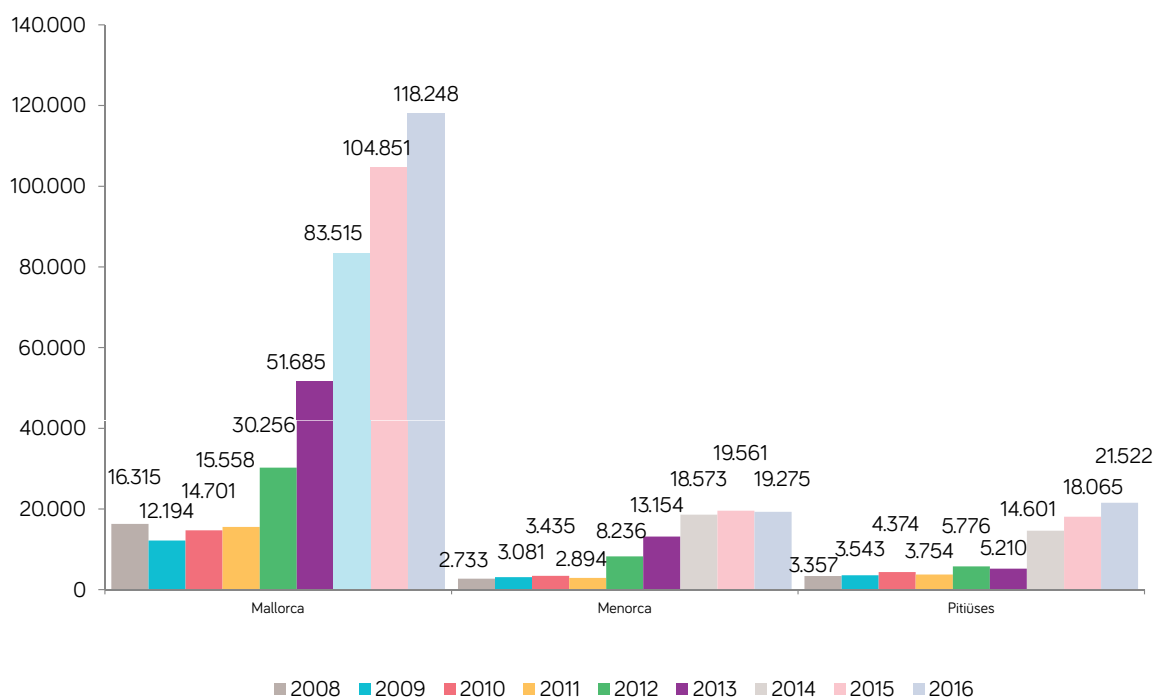
Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

Per tancar l'apartat, es mostren els resultats de mediació laboral del SOIB. Aquestes dades informen de l'evolució de les col·locacions gestionades a les Balears des de l'any 2008 i, especialment, durant l'any 2016. En termes generals, i en relació amb els valors de la sèrie analitzada (2008-2016), s'observa l'augment progressiu de les col·locacions que gestiona el servei d'orientació any rere any. Aquest increment es conseqüència, per una banda, del gran increment de l'atur derivat de la crisi econòmica, i per l'altra, de la millora en el sistema de recollida de les oficines del servei d'ocupació.

rament els de l'any anterior, amb l'excepció de Menorca on són lleugerament inferiors. A més, a tot l'arxipèlag són els valors més alts assolits des del 2008. Així, en el conjunt de les Illes Balears, s'han gestionat 159.045 col·locacions, 16.568 més que l'any 2015, les quals representen un creixement interanual d'un 11,6%. Per illes, les Pitiüses són les que experimenten un increment relatiu més elevat en les col·locacions gestionades, amb un 19,1% més que l'any anterior, amb 3.457 col·locacions més. A continuació es troba Mallorca amb un 12,8% més, mentre que Menorca registra un 1,5% menys de col·locacions, amb 286 menys que ara fa un any.

El 2016 els resultats a les illes superen clau-

Gràfic 25. Col·locacions gestionades pel SOIB per illes (2008-2016)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

3.2.2. Les hores treballades

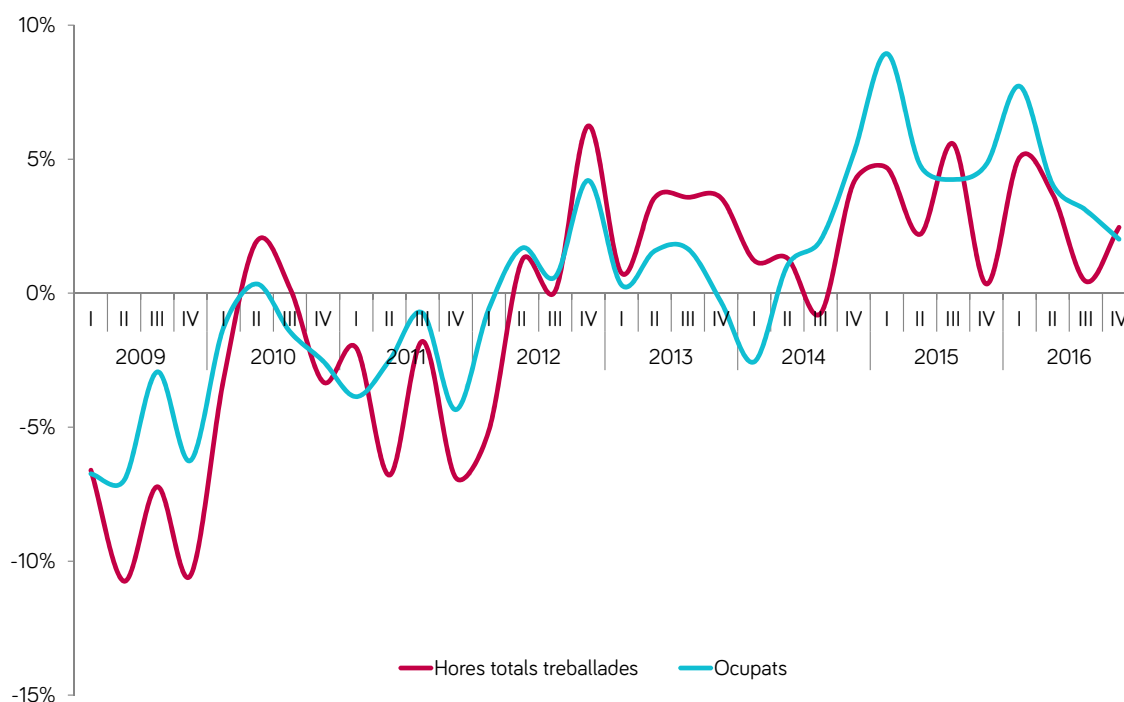
El 2016 continua la creació neta d'ocupació ja que augmenta el nombre d'ocupats i, alhora, el nombre d'hores treballades

Durant l'època de crisi les hores treballades varen caure més intensament que el nombre d'ocupats. Això suposa que les hores treballades es repartien entre els treballadors, de manera que el nombre mitjà d'hores que realitzava cada treballador es reduïa. Una vegada immersos en la recuperació, a partir del darrer trimestre del 2012, ambdós indicadors abandonen els creixements negatius i comencen a pujar. El 2016 els ocupats creixen més que les hores treballades, per tant,

es dona una creació d'hores de feina i no un repartiment de les existents, com passava abans.

Segons les dades de l'Enquesta de població activa, el nombre total d'hores efectives treballades a les Illes Balears augmenta a un ritme més alt (un 2,8% per al total de treballadors i un 5,7% en el cas dels assalariats) que el total de població assalariada (4,7%) de mitjana durant el 2016. Alhora, segons les dades de l'Ibestat, l'afiliació equivalent a temps complet creix un 6,7%. Per tant, el 2016 a més d'haver-hi més persones treballant, creixen les hores treballades.

Gràfic 26. Variació interanual del nombre d'ocupats i de les hores treballades (2009-2016)

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA

El nombre total d'ocupats no empresaris, segons la mateixa font, creix un 12,0% el 2016 respecte de la xifra del 2011. Aquest increment es conseqüència de l'augment dels treballadors amb jornades superiors a les 30 hores, ja que els de menys de 30 hores de feina baixen un 5%. Concretament el pes

dels ocupats que treballen més de 30 hores ha guanyat 2,7 p. p. respecte del 2015. Això segueix la línia comentada anteriorment respecte de les dades de la nova contractació a temps complet, que en el darrer any ha experimentat un fort increment.

Taula 22. Evolució dels ocupats no empresaris segons el nombre d'hores habituals dedicades al treball, 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
10 hores o menys	8.088	10.291	9.959	12.860	9.005	8.555
Entre 11 i 20 hores	28.973	31.485	29.511	32.488	39.342	34.524
Entre 21 i 30 hores	23.285	24.025	24.751	24.316	27.826	27.285
Entre 31 i 42 hores	287.689	279.437	274.164	275.352	294.542	324.835
43 i més hores	29.368	29.061	40.115	38.767	31.195	27.897
Fins a 30 hores	60.346	65.801	64.221	69.664	76.173	70.364
Més de 30 hores	317.057	308.498	314.279	314.119	325.737	352.732
No consta	3.978	3.827	5.093	6.493	5.931	6.108
Total ocupats	381.381	378.126	383.593	390.276	407.841	427.016

Font: OTIB a partir de les dades de l'EPA (INE).

Segons l'EPA, el nombre total d'ocupats no empresaris el 2016 és de 427.016 persones. De les quals 70.364 treballen menys de 30 hores (el 16,5% del total) i 352.732 ho fan més de 30 hores (el 82,6% restant). En detall, la major part es concentren en una jornada de 31 a 42 hores setmanals (el 76,1%), seguits pels que treballen de 11 a 20 hores (el 8,1%) i pels que fan de 21 a 30 hores (el 6,4%). A més, es mostra un total de 27.897 ocupats que fan feina durant més de 43 hores, que representen un altre 6,5% del total. En principi, la jornada màxima legal és de 42 hores per setmana incloses dues hores extra,

per tant, aquestes persones estarien realitzant hores extra il·legals. El conjunt d'aquestes hores extra equival a quasi 5.500 llocs de feina a jornada completa (amb una jornada de 40 hores a la setmana). Ara bé, en comparació amb ara fa un any es pot dir que l'evolució és favorable, ja que disminueixen de manera destacada tant els ocupats amb jornades inferiors a 20 hores i també els que realitzen més de 43 hores a la setmana. En aquest darrer cas, la caiguda és intensa ja que en 2013 els treballadors equivalents a temps complet superaven els 9.000.

3.2.3. Ocupats per activitat econòmica i ocupació professional

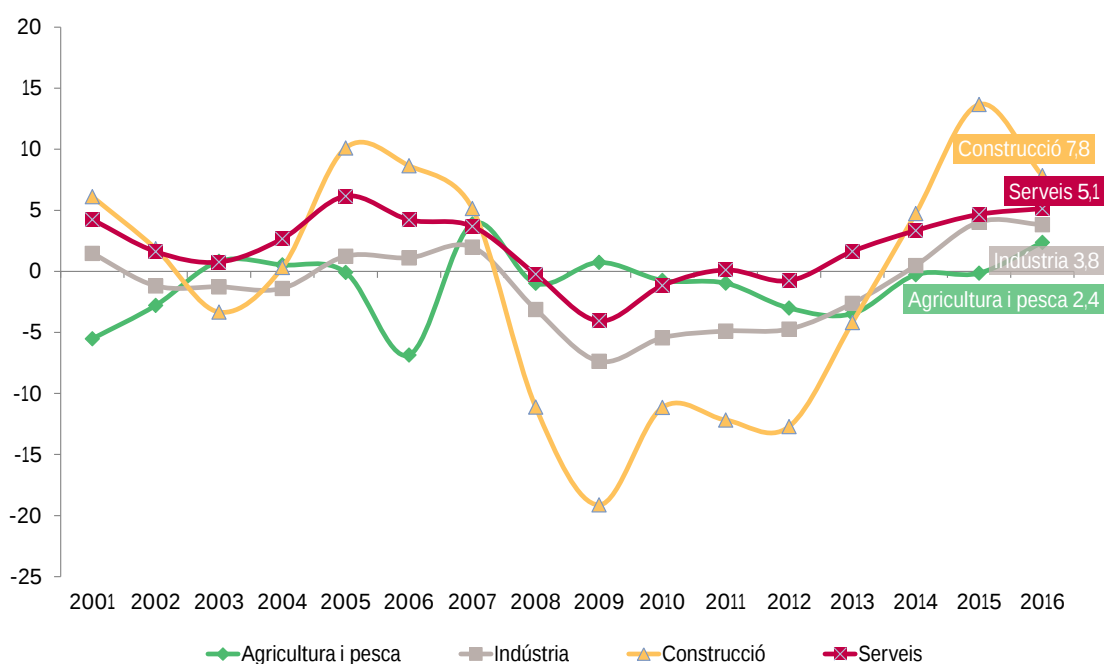
El nombre d'afiliats creix el 2015 a tots els sectors en termes interanuals. L'increment més alt és el que ha experimentat la construcció (+7,8%), seguida pels serveis (+5,1%), la indústria (+3,8%) i l'agricultura (+2,4%).

En aquest punt es fa servir la informació desagregada per grans sectors econòmics proporcionada per la TGSS. Aquestes dades mostren l'evolució de l'afiliació a les Illes Balears segons els diferents sectors. Evidentment, la distribució per sectors es correspon amb la importància de cada un d'ells dins de l'economia de les Illes. Així, el 2016 el sector que concentra la major part dels afiliats és

el dels serveis (377.868 afiliats, el 83,0%), el segueixen la construcció amb 43.885 treballadors (el 9,6%), la indústria amb 26.775 efectius (el 5,9%) i, finalment, l'agricultura amb 6.634 persones (l'1,5%).

Per primera vegada des de l'any 2007, tots els sectors augmenten l'afiliació en termes interanuals. Els afiliats a la Seguretat Social el 2016 s'incrementen un 5,3% en conjunt. Per sectors, el que lidera el creixement en el darrer any és el de la construcció (+7,8%), seguit dels serveis (+5,1%), la indústria (+3,8%) i l'agricultura que guanya 154 afiliats (+2,4%) després de sis anys en negatiu.

Gràfic 27. Taxes de creixement interanual de l'afiliació a la Seguretat Social per sectors econòmics a les Balears (2001-2016)

Font: OTIB a partir de les dades de les sèries enllaçades de la CNAE-1993 a la CNAE-2009 de l'IBESTAT.

El sector dels serveis és el que produeix una major creació d'ocupació, ja que és el que major pes presenta dins de les economies, tant d'Espanya com de les Illes. Aquesta distribució també es dona a la Unió Europea, on les dades mostren la tendència a l'alça d'aquest tercer sector, que guanya pes en detriment dels altres. Però a les Illes Balears la vinculació amb els serveis és especialment destacable. Segons la primera estimació de l'IBESTAT, el valor del producte interior brut a preus de mercat de les activitats dels serveis representen el 86,1% del valor afegit total el 2016.

Pel que fa a l'evolució dels afiliats entre els diferents sectors, s'observa un transvasament dels treballadors des de la indústria i la construcció cap als serveis. Tant la indústria com la construcció varen ser els primers sectors en sentir els efectes de la recessió, amb un increment acusat de l'atur i que, a més, es

va mantenir en el temps. Això va provocar que treballadors d'aquestes branques d'activitat, davant la necessitat de trobar un lloc de treball, es reorientessin cap al sector dels serveis. Aquest moviment de l'afiliació entre els diferents sectors es fa palès si es comparen els pesos del 2016 amb els de l'any 2007. Les dades mostren, per una banda, que l'agricultura manté la seva capacitat d'ocupació a les Illes, amb un creixement nul (0,0%). Per l'altre, la indústria ha disminuït en 1,2 p. p. el pes dels afiliats, a l'igual que la construcció que perd 6,4 p. p. Aquests treballadors s'han incorporat als serveis que ha augmentat el pes dels seus afiliats en 7,6 p. p. en aquests anys. Aquesta situació es repeteix al conjunt nacional, amb un descens d'afiliació en la indústria i la construcció (-2,0 p. p. i -6,1 p. p., respectivament) i un increment de l'agricultura (+0,3 p. p.) i, especialment, dels serveis (+7,7 p. p.).

Gràfic 28. Pes de l'afiliació per sectors econòmics a Espanya i a les Illes Balears (2016)

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

El nombre mitjà d'afiliats a la TGSS és de 455.257 el 2016, dels quals 350.775 es troben afiliats al règim general i 88.043 al d'autònoms. Ambdós règims han augmentat el nombre de treballadors respecte d'un any ençà, especialment els del règim general (+6,3%), seguits pels autònoms (+2,5%). La variació del conjunt d'afiliats també és positiva, amb 39.228 treballadors més. De fet, només perden afiliació nou activitats econòmiques, entre les que destaquen: la mediació financera (78 afiliats menys) o la reparació d'ordinadors (95 persones manco) i una sec-

ció: el subministrament d'energia elèctrica (82 treballadors menys).

La resta de seccions econòmiques mostren increments de l'afiliació en termes interanuals, tant l'agricultura (3.226 més), la indústria, la construcció (3.191 afiliats més) i els serveis. Destaquen els augments per sobre del 8% a l'agricultura (+8,2%) i la construcció (+8,2%) i als serveis, sobretot, en les activitats de les llars que donen ocupació a personal (+29,6%) i l'hostaleria (+15,4%).

Taula 23. Evolució de l'afiliació mitjana per activitats econòmiques i règim (2016-2015)

	Var. abs. Total règims 2016/15	2016			2015		
		Total 2016	General	Autònom	Total 2015	General	Autònom
TOTAL ACTIVITATS (CNAE-2009)	39.228	455.257	350.775	88.043	416.029	330.097	85.932
(A) AGRICULTURA, RAMADERIA, SILVICULTURA I PESCA	3.226	6.634	1.012	2.456	3.408	952	2.457
(01) Agricultura, ramaderia, caça i activitats dels serveis que s'hi relacionen	2.634	5.462	463	2.401	2.827	419	2.408
(02) Silvicultura i explotació forestal	24	511	466	45	487	448	39
(03) Pesca i aqüicultura	568	662	83	11	93	84	9
(B) INDÚSTRIES EXTRACTIVES	8	349	303	46	341	293	48
(05-07) Extracció de productes energètics	0	0	0	0	0	0	0
(08) Extracció de minerals no metàl·lics ni energètics	8	347	303	44	339	293	46
(09) Activitats de suport a les indústries extractives	0	2	0	2	2	0	2
(C) INDÚSTRIES MANUFACTURERES	923	21.378	15.977	5.401	20.456	15.110	5.345
(10-11) Indústries de productes alimentaris i de begudes	86	5.176	4.466	710	5.090	4.384	707
(12) Indústria del tabac	0	0	0	0	0	0	0
(13-14) Indústries tèxtils i de la confecció	81	735	427	308	654	365	289
(15) Indústria del cuir i el calçat	-5	1.346	1.187	159	1.351	1.190	161
(16) Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; cistelleria i esparteria	45	1.356	770	586	1.311	701	610
(17-18) Indústria del paper; edició, arts gràfiques i reproducció de suports enregistrats	1	1.250	866	384	1.249	871	378
(19) Coqueries i refinació del petroli	0	0	0	0	0	0	0
(20) Indústries químiques	5	246	211	35	241	201	40
(21) Fabricació de productes farmacèutics	7	130	128	2	123	121	2
(22) Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques	1	116	93	23	115	94	22
(23) Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	6	1.343	1.058	285	1.337	1.050	288
(24) Metal·lúrgia; fabricació de productes bàsics de ferro, acer i ferroaliatges	12	234	111	123	221	95	126
(25) Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinària i equips	186	2.405	1.768	636	2.219	1.597	622
(26-28) Indústria de material i equipament elèctric, electrònic i òptic	-34	637	469	168	671	498	173
(29-30) Fabricació de material de transport	63	1.501	1.202	299	1.438	1.127	311
(31-33) Indústries manufactureres diverses	469	4.904	3.220	1.683	4.435	2.818	1.617
(D) SUBMINISTRAMENT D'ENERGIA ELÈCTRICA, GAS, VAPOR I AIRE CONDICIONAT	-82	1.002	974	28	1.084	1.056	28
(E) SUBMINISTRAMENT D'AIGUA, ACTIVITATS DE SANEJAMENT, GESTIÓ DE RESIDUS I DESCONTAMINACIÓ	137	4.045	3.952	93	3.908	3.815	93
(36) Captació, potabilització i distribució d'aigua	32	1.345	1.301	44	1.313	1.269	44
(37) Recollida i tractament d'aigües residuals	7	170	162	8	163	155	8
(38) Activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització	100	2.525	2.486	38	2.424	2.387	37
(39) Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus	-2	6	3	3	8	4	4
(F) CONSTRUCCIÓ	3.191	43.885	29.882	13.968	40.694	27.172	13.522

	Var. abs. Total règims 2016/15	2016			2015		
		Total 2016	General	Autònom	Total 2015	General	Autònom
(41) Construcció d'immobles	1.707	21.257	15.684	5.573	19.551	14.269	5.282
(42) Construcció d'obres d'enginyeria civil	49	1.247	1.035	213	1.199	986	213
(43) Activitats especialitzades de la construcció	1.436	21.381	13.163	8.182	19.945	11.917	8.028
(G) COMERÇ A L'ENGRÒS I AL DETALL; REPARACIÓ DE VEHICLES DE MOTOR I MOTOCICLETES	3.480	77.754	57.779	19.976	74.274	54.334	19.941
(45) Venda i reparació de vehicles de motor i motocicletes	508	7.923	5.701	2.222	7.416	5.216	2.200
(46) Comerç a l'engròs i intermediaris del comerç	955	17.898	14.276	3.622	16.944	13.329	3.615
(47) Comerç al detall, excepte el comerç de vehicles de motor i motocicletes	2.018	51.933	37.801	14.132	49.915	35.790	14.126
(H) TRANSPORT I EMMAGATZEMATGE	2.313	22.980	17.066	4.643	20.667	16.093	4.574
(49) Transport terrestre; transport per canonades	555	12.157	7.791	4.367	11.603	7.287	4.316
(50) Transport marítim i per vies de navegació interiors	1.080	1.132	28	32	53	21	32
(51) Transport aeri	-186	2.098	2.072	26	2.284	2.260	23
(52) Emmagatzament i activitats afins al transport	744	6.214	5.882	133	5.470	5.344	125
(53) Activitats postals i de correus	121	1.379	1.294	85	1.258	1.181	77
(I) HOSTALERIA	6.050	93.696	81.105	12.591	87.646	75.245	12.401
(55) Serveis d'allotjament	3.332	44.544	43.253	1.291	41.212	40.000	1.212
(56) Serveis de menjars i begudes	2.718	49.152	37.852	11.300	46.435	35.245	11.189
J (58-63) INFORMACIÓ I COMUNICACIONS	500	7.506	5.886	1.620	7.006	5.447	1.559
(58) Edició	27	930	709	221	903	673	230
(59) Activitats de cinematografia, de vídeo i de programes de televisió, activitats d'enregistrament de so i edició musical	34	812	573	239	778	562	215
(60) Activitats d'emissió i programació de ràdio i televisió	12	394	363	31	382	354	28
(61) Telecomunicacions	57	1.615	1.374	241	1.558	1.312	247
(62) Serveis de tecnologies de la informació	272	2.608	1.982	627	2.337	1.747	590
(63) Serveis d'informació	98	1.146	885	261	1.048	799	249
(K) ACTIVITATS FINANCERES I D'ASSEGURANCES	-49	7.196	5.938	1.259	7.245	6.004	1.241
(64) Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions	-78	4.769	4.699	70	4.847	4.795	52
(65) Assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte Seguretat Social obligatòria	-2	540	486	54	542	489	52
(66) Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances	31	1.888	753	1.135	1.857	720	1.136
(L) ACTIVITATS IMMOBILIÀRIES	427	4.391	2.787	1.605	3.964	2.568	1.396
(M) ACTIVITATS PROFESSIONALS, CIENTÍFIQUES I TÈCNIQUES	1.056	18.342	11.526	6.814	17.285	10.837	6.448
(69) Activitats jurídiques i de comptabilitat	248	7.383	5.305	2.078	7.135	5.122	2.013
(70) Activitats de les seues centrals, activitats de consultoria de gestió empresarial	225	2.071	1.452	619	1.846	1.296	550
(71) Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assaigs i anàlisis tècnics	242	3.095	1.661	1.434	2.853	1.509	1.344
(72) Recerca i desenvolupament	24	602	342	260	578	311	267
(73) Publicitat i estudis de mercat	107	1.644	981	662	1.536	882	654
(74) Altres activitats professionals, científiques i tècniques	172	2.870	1.418	1.451	2.698	1.382	1.316
(75) Activitats veterinàries	39	677	368	310	638	336	302

	Var. abs. Total règims 2016/15	2016			2015		
		Total 2016	General	Autònom	Total 2015	General	Autònom
(N) ACTIVITATS ADMINISTRATIVES I SERVEIS AUXILIARS	1.679	34.028	29.039	4.988	32.349	27.617	4.733
(77) Activitats de lloguer	214	6.031	4.604	1.427	5.817	4.408	1.410
(78) Activitats relacionades amb l'ocupació	94	991	933	58	897	848	50
(79) Activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen	293	5.609	5.124	485	5.316	4.860	456
(80) Activitats de seguretat e investigació	186	2.896	2.846	50	2.710	2.664	46
(81) Serveis a edificis i activitats de jardineria	589	13.482	11.402	2.079	12.893	10.966	1.927
(82) Activitats administratives d'oficina i altres activitats auxiliars a les empreses	303	5.019	4.129	890	4.716	3.872	844
(O) ADMINISTRACIÓ PÚBLICA, DEFENSA I SEGURETAT SOCIAL OBLIGATÒRIA	599	19.597	19.572	21	18.998	18.974	24
P(85) EDUCACIÓ	1.279	19.795	17.805	1.987	18.516	16.634	1.882
Q (86-88) ACTIVITATS SANITÀRIES I DE SERVEIS SOCIALS	1.514	34.951	32.554	2.398	33.437	31.160	2.277
(86) Activitats sanitàries	968	27.339	25.056	2.283	26.371	24.198	2.173
(87) Assistència de serveis socials amb allotjament	242	3.178	3.155	23	2.936	2.917	20
(88) Activitats de serveis socials sense allotjament	305	4.434	4.343	92	4.130	4.045	85
(R) ACTIVITATS ARTÍSTIQUES, RECREATIVES I D'ENTRETENIMENT	865	10.687	8.308	2.049	9.822	7.898	1.924
(90) Activitats de creació, artístiques i d'espectacles	62	2.019	1.092	928	1.957	1.086	871
(91) Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals	2	373	307	66	372	303	68
(92) Activitats relacionades amb els jocs d'atzar i les apostes	18	1.082	958	124	1.064	937	127
(93) Activitats esportives, recreatives i d'entreteniment	784	7.213	5.951	931	6.429	5.571	858
(S) ALTRES SERVEIS	530	14.290	8.176	6.068	13.760	7.750	6.010
(94) Activitats associatives	167	3.117	2.814	258	2.950	2.686	264
(95) Reparació d'ordinadors, d'efectes personals i efectes domèstics	-95	2.349	678	1.671	2.445	686	1.758
(96) Altres activitats de serveis personals	458	8.824	4.685	4.140	8.366	4.378	3.988
(T) ACTIVITATS DE LES LLARS QUE DONEN OCUPACIÓ A PERSONAL DOMÈSTIC; ACTIVITATS DE LES LLARS QUE PRODUÏXEN BÉNS I SERVEIS PER A ÚS PROPI	11.601	12.612	1.009	20	1.011	992	19
(97) Activitats de les llars que donen ocupació a personal domèstic	11.601	12.612	1.009	20	1.011	992	19
(U) ORGANISMES EXTRATERRITORIALS	-4	43	32	11	47	35	11
No consta	-16	95	95	0	111	111	0

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS explotades per l'IBestat.

Amb les dades del SOIB es pot saber quines són les ocupacions més contractades el 2016 desagregades per sexe. La primera cosa a destacar és la preponderància dels serveis entre aquestes ocupacions, especialment en el cas de les dones, ja que totes elles hi pertanyen a aquest sector. En el cas dels homes, tot i ser majoria els serveis, també es troben ocupacions incloses a la resta de sectors econòmics.

Pel que fa a les dones, el total de contractes en les 20 ocupacions és de 176.155, que representen el 77,5% del total de la contractació del 2016. Les tres ocupacions més contractades mostren un pes superior al 10% del total de la contractació, de manera que la seva suma suposa el 47,3% del total. És a dir, aquestes tres activitats agrupen pràcticament a la meitat dels contractes signats durant el 2016. Són: cambreres (representen

el 19,4% de tota la contractació signada per les dones), personal de neteja (el 16,5%) i les venedores de botigues i magatzems (l'11,4%). D'aquestes, dues ocupacions corresponen a feines de mitjana qualificació (grup 5) i una (grup 9) a feines no qualificades. Del conjunt d'ocupacions analitzades n'hi ha quatre que corresponen a feines que requereixen una alta qualificació (grups 1 a 3 de la CNO-11).

Respecte als homes, les vint ocupacions més contractades representen el 64,8% del total del contractes. En el seu cas les tres ocupacions amb més contractació sumen el 29,1% i són: cambrers (16,5%), paletes (7,3%) i peons de la construcció (5,3%). Com ja s'ha comentat, les ocupacions més contractades es troben més diversificades en els homes, amb ocupacions de tots els sectors. De les vint analitzades, dues responen a ocupacions de més alta qualificació (grup 3).

Taula 24. Les vint ocupacions amb més contractació per sexe a les Balears (2016)

Codi	Dones	Absoluts	%	Acumulat	Var. 16/15
5120	Cambrers assalariats	44.107	19,4	19,4	16,2%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	37.425	16,5	35,9	6,8%
5220	Venedors de botigues i magatzems	26.005	11,4	47,3	11,6%
9310	Ajudants de cuina	8.389	3,7	51,0	18,5%
4500	Empleats administratius amb tasques d'atenció al públic ncaa	8.228	3,6	54,6	14,3%
3724	Monitors d'activitats recreatives i d'entreteniment	7.169	3,2	57,8	24,4%
4421	Empleats d'agències de viatges	7.024	3,1	60,8	-10,4%
5110	Cuiners assalariats	5.209	2,3	63,1	16,4%
9100	Empleats domèstics	4.803	2,1	65,2	-0,2%
4309	Empleats administratius sense tasques d'atenció al públic ncaa	3.715	1,6	66,9	7,3%
2933	Coreògrafs i ballarins	3.368	1,5	68,4	-17,9%
5611	Auxiliars d'infermeria hospitalària	3.002	1,3	69,7	-7,3%
9229	Altres tipus de personal de neteja ncaa	2.958	1,3	71,0	32,7%
4422	Recepcionistes d'hotels	2.856	1,3	72,2	17,4%
2932	Compositors, músics i cantants	2.390	1,1	73,3	0,2%
5824	Hostesses de terra	2.157	0,9	74,2	20,6%
5721	Mainaders a llars d'infants o escoles bressol	2.001	0,9	75,1	14,0%
5500	Caixers i taquillers (excepte de banca)	1.894	0,8	75,9	8,3%
4221	Empleats de serveis de correus (excepte empleats de finestra)	1.757	0,8	76,7	14,1%
3715	Animadors comunitaris	1.698	0,7	77,5	3,2%
	Total 20 ocupacions	176.155	77,5	77,5	
	Total contractació dones	227.392	100,0	100,0	

Codi	Homes	Absoluts	%	Acumulat	Var. 16/15
5120	Cambrers assalariats	44.397	16,5	16,5	13,5%
7121	Paletes	19.547	7,3	23,8	2,2%
9602	Peons de la construcció d'edificis	14.099	5,3	29,1	9,4%
9310	Ajudants de cuina	12.881	4,8	33,9	14,6%
5110	Cuiners assalariats	12.128	4,5	38,4	19,5%
5220	Venedors de botigues i magatzems	8.463	3,2	41,5	10,4%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	8.216	3,1	44,6	12,2%
2932	Compositors, músics i cantants	6.953	2,6	47,2	6,7%
9700	Peons de les indústries manufactureres	6.057	2,3	49,5	29,3%
9811	Peons del transport de mercaderies i descarregadors	5.170	1,9	51,4	12,2%
8412	Conductors assalariats d'automòbils, taxis i furgonetes	5.046	1,9	53,3	12,3%
5942	Auxiliars de vigilant de seguretat i similars no habilitats per a portar armes	4.952	1,8	55,1	2,3%
4421	Empleats d'agències de viatges	4.190	1,6	56,7	-1,4%
3724	Monitors d'activitats recreatives i d'entreteniment	4.135	1,5	58,2	9,1%
8432	Conductors assalariats de camions	3.526	1,3	59,5	18,6%
5992	Vigilants de piscines i platges, socorristes	3.135	1,2	60,7	17,8%
4500	Empleats administratius amb tasques d'atenció al públic ncaa	3.075	1,1	61,8	23,3%
9512	Peons agrícoles d'hortes, hivernacles, planters i jardins	2.848	1,1	62,9	2,6%
7191	Treballadors de manteniment d'edificis	2.650	1,0	63,9	7,9%
9432	Mossos d'equipatge i similars	2.549	0,9	64,8	8,4%
	Total 20 ocupacions	174.017	64,8	64,8	
	Total contractació homes	268.418	100,0	100,0	

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

3.2.4. Perfil dels ocupats per règim, sexe, edat i nacionalitat

El 77,0% dels treballadors de les Balears es troben afiliats al règim general de la TGSS. El perfil majoritari dels afiliats és el d'un home (53,4%), de 25 a 54 anys (78,1%) i de nacionalitat espanyola (82,7%). Ara bé, en els darrers anys, les dones, els majors de 55 anys i els estrangers comunitaris han augmentat considerablement.

Com s'ha indicat al punt anterior, la majoria dels afiliats a les Illes Balears es troben inclosos dins del règim general. El 2016 aquest règim compta amb 350.775 treballadors que representen el 77,0% de tots els afiliats. Ja a certa distància es troba el règim d'autònoms que representa el 19,3%. La resta d'afiliats es reparteixen entre els altres tres règims, els quals són poc significatius en pes relatiu: l'agrari (2,5%), el del mar (0,6%) i el de la llar (0,5%). Aquesta distribució de l'afiliació entre els diferents règims és l'habitual de l'econo-

mia balear.

En termes interanuals tots els règims incrementen els afiliats, excepte el règim especial de la llar que porta tres anys consecutius de descensos (-1,8%). El règim general és el que experimenta el major augment (+6,3%), seguit per l'agrari (+4,3%), el del mar (3,8%) i el d'autònoms (+2,5%). Si s'analitza a més llarg termini, respecte d'ara fa deu anys, l'únic règim que redueix l'afiliació és l'agrari, que a més ho ha fet de manera molt important (-43,8%). Tot i que, des del 2006 el nombre d'afiliats al règim agrari s'ha reduït pràcticament a la meitat, es pot explicar per la integració d'una part dels treballadors d'aquest règim en el d'autònoms a partir de l'1 de gener de 2008.⁹ Els règims general i de la mar són els que incrementen l'afiliació en major nombre respecte del 2006 (+8,3% i +5,8%, respectivament).

Taula 25. Evolució de l'afiliació per règims de cotització a les Balears (2007-2016)

Codi	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
R. general	356.010	350.189	324.183	315.622	309.998	301.062	300.674	310.777	330.097	350.775
R. autònoms	84.305	88.333	83.995	81.590	80.536	79.638	80.567	83.243	85.932	88.043
R. esp. agrari	4.444	2.350	2.649	2.750	2.833	2.707	2.508	2.482	2.492	2.598
R. esp. del mar	2.102	2.061	2.070	1.972	1.912	1.915	1.956	2.048	2.177	2.259
R. esp. de la llar	8.834	9.311	9.741	9.683	9.834	10.462	12.156	12.084	11.790	11.582
Total	455.694	452.244	422.638	411.617	405.113	395.784	397.861	410.635	432.487	455.257

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

El perfil sociodemogràfic majoritari de l'afiliació de les Illes Balears es correspon amb un home, de mitjana edat i nacionalitat espanyola. Pel que fa al sexe, l'anàlisi més en detall mostra que el 53,4% dels afiliats són homes

i el 46,6% són dones. Ara bé, per tercer any consecutiu l'augment interanual de les dones supera al dels homes, un +13,3% i un +5,1%, respecte a les xifres del 2015. En comparació amb els resultats del 2006, és evident la pro-

⁹ La Llei 18/2007, de 4 de juliol, estableix amb efectes de l'1 de gener de 2008 la integració dels treballadors per compte propi del règim especial agrari en el règim especial de treballadors autònoms. La Llei 28/2011, de 22 de setembre, també estableix amb efectes de l'1 de gener de 2012 la integració dels treballadors per compte d'altri del règim especial agrari en el règim general.

gressiva incorporació de les dones al mercat de treball de les Illes, sumant 23.162 afiliades més en aquests deu anys. En canvi, en el mateix període els homes han disminuït en 9.182 persones. Durant els primers anys de la crisi, per l'esclat de la bombolla immobiliària i la gran vinculació dels homes a aquest sector, ells varen patir amb major intensitat que les dones el descens de l'afiliació. És per això que, tot i que en els darrers anys l'afiliació ha experimentat increments, la masculina encara no ha recuperat el valor registrat el 2006 (252.186 persones).

El 78,1% dels afiliats de Balears tenen entre 25 i 54 anys, el 15,3% són majors de 55 anys i el 6,7% restant menys de 25 anys. En el darrer any, els joves han incrementat més

intensament el seu nombre (+13,3%), seguits pels majors de 55 anys (+6,7%) i pels afiliats de mitjana edat (+4,4%). Respecte dels valors de l'any 2006, s'observa una redistribució dels afiliats molt important del grup més jove cap al grup de majors de 55 anys. Concretament, mentre que la franja intermitja creix lleugerament (+3,8%), el grup dels menors de 25 anys perd el 37,4% dels afiliats respecte d'ara fa deu anys, xifra molt similar a l'increment que experimenten els majors de 55 anys (+38,3%). Una de les explicacions ve donada pel progressiu envelliment de la població, de manera que hi ha menys joves per incorporar-se al mercat de treball i més persones que pel transcurs del temps passen al grup de més edat.

Taula 26. Evolució de la població d'alta a la Seguretat Social per sexe, edat i nacionalitat a les Illes Balears (2006-2016)

ANYS	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 anys i més	Espanyols	UE	No UE
2006	441.279	252.186	189.091	48.425	342.496	50.264	367.554	26.195	47.531
2007	455.694	259.214	196.476	48.176	354.188	53.251	374.978	34.673	46.043
2008	452.244	253.369	198.872	43.615	353.400	55.196	369.165	36.405	46.674
2009	422.638	232.024	190.614	33.834	333.754	55.050	348.605	33.467	40.567
2010	411.617	223.827	187.789	29.586	326.443	55.589	340.519	32.905	38.193
2011	405.113	217.903	187.209	26.985	322.107	56.021	335.667	32.794	36.652
2012	395.784	210.632	185.150	24.218	314.848	56.719	328.186	33.318	34.280
2013	397.861	210.350	187.510	23.223	316.505	58.131	330.013	34.664	33.184
2014	410.635	217.352	193.282	24.383	325.448	60.802	342.214	36.554	31.866
2015	432.487	230.473	202.014	26.783	340.576	65.125	359.339	39.398	33.749
2016	455.257	243.004	212.253	30.338	355.423	69.498	376.675	42.510	36.072

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

Per nacionalitats, el 82,7% són espanyols i el 17,3% restant estrangers, dels quals el 9,3% són persones de la Unió Europea i el 7,9% són extracomunitaris. En termes interanuals, tots ells han incrementat el seu nombre: els espanyols augmenten un 4,8%, els de la UE un 7,9% i els no UE un 6,9%. Quant a l'evolució de la distribució per nacionalitats, si es

comparen les dades de 2016 amb les de deu anys abans (2006) s'observa un canvi en la distribució. El 2006 els ciutadans europeus eren pràcticament la meitat (5,9%) que els de fora de la Unió Europea (10,8%). Arran de la crisi, aquesta situació comença a canviar, de manera que a partir del 2013 s'inverteixen les proporcions, amb una superioritat clara

dels afiliats europeus (9,3%) respecte dels no comunitaris (7,9%). Probablement la manca de llocs de feina a la construcció experimentada durant la recessió va provocar la marxa de molts de treballadors no comunitaris cap a altres destinacions amb més oportunitats.

Tot i que es manté el perfil habitual de l'afiliació: home, espanyol i de mitjana edat, els anys mostren una modificació del perfil a conseqüència dels canvis experimentats a cada un dels trets analitzats. Així, el mercat de treball s'està acostant a una distribució més

igualitària, amb homes i dones pràcticament al 50%, tant per l'augment de dones que s'incorporen al mercat laboral, com pels efectes que encara romanen sobre els homes per la seva vinculació a sectors molts copejats per la crisi. Alhora, el mercat laboral de les illes s'està envellint, tot seguint l'evolució natural de la població, de manera que el 93,3% dels afiliats el 2016 tenen més de 25 anys. I, tot i tenir una elevada proporció d'afiliació estrangera, aquesta ha passat d'estar liderada pels extracomunitaris a ser-ho pels ciutadans europeus.

3.2.5. Perfil dels ocupats per nivell d'estudis

A mida que augmenta el nivell educatiu, també ho fa l'ocupació. Mentre que la taxa d'ocupació dels treballadors amb estudis d'educació primària és del 19,8%, la dels ocupats amb estudis superiors puja fins el 76,0%.

Un dels elements clau en l'ocupabilitat dels treballadors és el nivell educatiu que han assolit, ja que a mida que s'incrementa aquest també creix la taxa d'ocupació. Com s'ha avançat a altres apartats, l'educació és un dels punts febles que presenta la ma d'obra de les Illes Balears. Segons la taula 27, que recull el percentatge de població ocupada segons el nivell formatiu assolit, les Illes mostren un

pes inferior a la mitjana nacional tant d'ocupats amb educació primària (5,9% i 13,6%, respectivament) com d'ocupats amb educació superior (32,5% i 37,1%, respectivament). De fet, el pes dels treballadors amb titulació superior és el més baix d'Espanya, juntament amb Extremadura (32,5%). En canvi, pel que fa als treballadors amb l'ESO el pes de la Illes supera el del conjunt nacional. Aquest elevat pes mostra la preponderància dins el mercat de treball illenc de llocs de feina de mitjana i baixa qualificació, que afavoreix que els joves es decantin per treballar i deixin de banda la formació superior en una proporció molt més elevada que a la resta d'Espanya. Distribució percentual de la població ocupada per nivell d'estudis i comunitat autònoma (2016)

Taula 27. Distribució percentual de la població ocupada per nivell d'estudis i comunitat autònoma (2016)

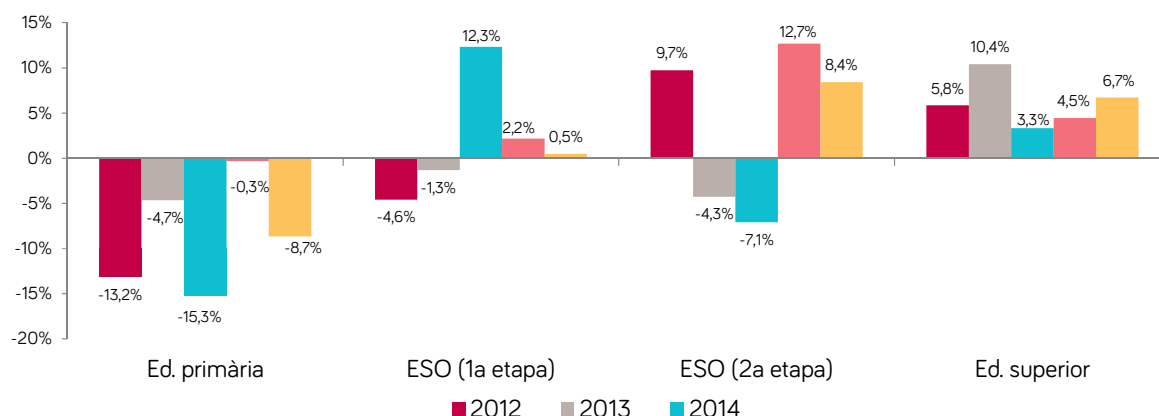
	Fins a educació primària	ESO (1a etapa)	ESO (2a etapa)	Ed.superior i doctorat
Andalusia	9,6	32,1	22,0	36,2
Aragó	7,0	24,3	27,8	40,9
Astúries	6,5	20,8	24,6	48,1
Illes Balears	5,9	31,9	29,7	32,5
Canàries	10,7	27,5	26,3	35,5
Cantàbria	2,6	26,9	25,1	45,3
Castella i Lleó	6,1	29,4	25,2	39,3
Castella-la Manxa	7,9	35,3	23,7	33,2
Catalunya	7,1	25,2	23,2	44,5
Com. Valenciana	4,4	32,2	25,0	38,4
Extremadura	6,8	41,3	19,5	32,5
Galícia	4,7	31,2	22,2	41,9
Madrid	4,2	19,1	24,8	51,9
Múrcia	12,5	30,1	23,1	34,3
Navarra	3,8	22,1	22,9	51,1
País Basc	3,3	19,8	21,7	55,2
La Rioja	4,5	29,5	23,5	42,5
Total España	13,6	25,4	23,9	37,1

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Segons l'INE, els ocupats de les Illes són 530.587 persones el 2016, dels quals 31.074 han acabat la primària, 169.386 la primera etapa d'ESO, 157.616 la segona etapa d'ESO i 172.511 són titulats superiors. Respecte dels valors del 2015, només cau el nombre d'ocupats amb primària (-8,7%), mentre que la

resta creix, especialment entre els treballadors amb la segona etapa d'ESO (+8,4%) i els que assolixen l'educació superior (gràfic 28). Al conjunt d'Espanya, es manté la mateixa tendència, però amb creixements més discrets.

Gràfic 29. Variació interanual de la població ocupada segons el nivell d'estudis a les Illes Balears (2012-2016)

Malgrat els resultats educatius poc favorables que presenten els treballadors de les Illes, l'anàlisi de la població ocupada per nivell d'estudis entre els anys 2013 i 2016 mostra una lleugera millora dels percentatges (vegeu taula 28). El pes dels ocupats en aquest període cau a la primera etapa educativa i creix a la resta. Així, el pes dels treballadors

amb l'educació primària perd -2,6 p. p. Al mateix temps, el pes dels ocupats que han acabat la segona etapa d'ESO (+0,5 p. p.), els que han finalitzat l'educació superior (+1,0 p. p.) i, especialment, els que han estudiat fins la primera etapa d'ESO han guanyat pes (+1,1 p. p.).

En termes interanuals, disminueix el pes dels treballadors amb primària (-0,8 p. p.) i sobre-tot el dels de la primera etapa d'ESO (-1,2 p. p.), i creixen els titulats en la segona etapa d'ESO (+1,2 p. p.) i en educació superior (+0,8 p. p.). Per tant, els resultats mostren que el nivell formatiu dels ocupats de les Illes experimenta creixements continuats en el darrers anys. Això es dona, per una banda, perquè els més joves són més conscients de la necessitat d'una bona formació pel que fa a la seva futura incorporació al mercat laboral i allarguen la seva permanència en el sistema educatiu; i, per l'altra, perquè els treballadors d'edat més avançada, poc o gens qualificats, va abandonant poc a poc el mercat de treball per incorporar-se a la inactivitat. Una altra explicació al creixement positiu de la població ocupada amb nivells més elevats pot trobar-se en el fet de que els treballadors més formats mantenen el lloc de feina en major proporció que els que compten amb una formació més bàsica.

Si es comparen els resultats de les Illes amb

els de la mitjana nacional, s'observa que tot i la millora experimentada en els darrers anys, se situen en una posició de desavantatge en termes qualitatius. Els treballadors que compten amb un nivell fins a la primera etapa d'ESO són el 37,8% a les Illes i el 34,0% a Espanya. En canvi, els titulats en les dues etapes educatives superiors representen el 62,2% a Balears i el 66,0% al conjunt nacional. Així, s'observa que la diferència amb els nivells formatius de la mitjana espanyola encara es manté, especialment en l'educació universitària, fet que a les Illes pot estar condicionat per l'estructura del mercat de treball, molt vinculat als serveis i a la construcció.

Com ja s'ha comentat a altres apartats d'aquest informe, les dones mostren un major nivell educatiu que els homes. El total d'ocupades amb un nivell educatiu igual o superior a la segona etapa d'ESO és del 67,5%, front al 57,7% dels homes, és a dir, els superen en 10 p. p. Aquest fet també es dona al conjunt nacional, amb un diferencial a favor de les dones de 10,5 p. p.

Taula 28. Distribució percentual de la població ocupada per nivell d'estudis i sexe a Espanya i a les Illes Balears (2013-2016)

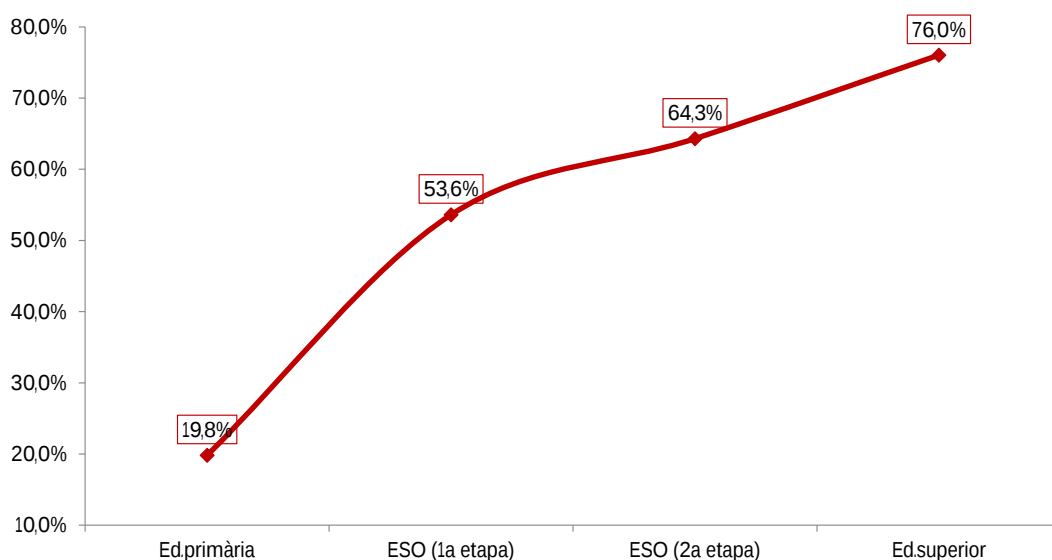
	Educació primària				ESO (1a etapa)				ESO (2a etapa)				Educació superior i doctorat			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Total																
Espanya	9,1	7,5	6,9	6,6	26,5	27,1	27,4	27,4	23,2	23,4	23,8	23,9	41,2	42,0	41,9	42,1
Illes Balears	8,5	7,1	6,7	5,9	30,9	34,2	33,1	31,9	29,2	26,7	28,5	29,7	31,5	32,0	31,7	32,5
Homes																
Espanya	9,8	8,1	7,7	7,4	29,8	30,3	31,0	31,4	22,7	23,4	24,0	24,0	37,7	38,2	37,3	37,2
Illes Balears	5,9	7,3	7,3	6,5	33,8	39,6	38,3	35,8	28,8	25,4	27,4	29,1	28,6	27,7	27,0	28,5
Dones																
Espanya	8,1	6,8	6,0	5,5	22,7	23,2	23,1	22,7	23,7	23,5	23,6	23,8	45,4	46,5	47,3	47,9
Illes Balears	8,0	6,9	6,0	5,1	27,4	28,0	27,1	27,4	29,7	28,2	29,8	30,4	34,9	36,9	37,1	37,2

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Al gràfic 30 es veu clarament la relació directa que existeix entre l'educació i l'ocupació dels treballadors. Aquesta implica que a mida que el treballador incrementa el seu nivell educatiu també creix la possibilitat de trobar un lloc de feina i, per tant, augmenta la seva taxa d'ocupació. Així, la taxa dels ocupats amb menor nivell educatiu (educació

primària) és del 19,8% el 2016. La taxa d'ocupació puja amb la formació, de manera que la dels titulats en educació superior presenta un resultat del 76,0%, que és 56,2 p. p. més alta que la primera. Així doncs es fa evident com l'educació condiona favorablement la força de treball de les Illes Balears.

Gràfic 30. Taxa d'ocupació del conjunt d'ocupats segons el nivell d'estudis les Illes Balears (2016)

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Aquesta relació és un fet que es repeteix al llarg del temps. Com es pot veure a la taula 28, des del 2006 (el primer any recollit a la taula), la taxa d'ocupació creix amb el nivell educatiu. Ara bé, també es fa palès com les taxes s'han reduït en els darrers deu anys, tant a les Illes com a Espanya, pel descens de l'ocupació durant els anys de la crisi, ocupació que encara no s'ha recuperat totalment.

Malgrat el descens de les taxes, el diferencial entre la taxa dels ocupats amb primària i els que compten amb estudis superiors ha augmentat a les Illes i a Espanya, posant de manifest la relació directe entre ambdues variables. A més, la taula mostra el bon comportament del mercat laboral balear, amb taxes d'ocupació superiors a les d'Espanya a tots els nivells educatius.

Taula 29. Evolució de la taxa d'ocupació del total d'ocupats a les Illes Balears i a Espanya segons el nivell d'estudis (2006-2016)

Nivell educatiu	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Illes Balears											
Educació primària	31,5%	32,4%	28,3%	25,9%	24,0%	22,9%	20,7%	19,4%	17,9%	20,0%	19,8%
ESO (1a etapa)	66,5%	66,4%	65,1%	58,8%	57,3%	53,7%	51,7%	51,3%	51,7%	52,0%	53,6%
ESO (2a etapa)	72,6%	70,6%	70,1%	62,6%	61,1%	58,6%	62,5%	62,2%	62,1%	63,2%	64,3%
Estudis superiors	82,4%	80,8%	76,9%	76,6%	75,7%	70,8%	70,6%	72,4%	73,1%	76,0%	76,0%
Espanya											
Educació primària	25,8%	25,7%	24,5%	21,4%	20,1%	18,3%	16,1%	14,9%	13,8%	13,8%	14,0%
ESO (1a etapa)	60,2%	61,1%	58,9%	52,4%	50,9%	49,9%	46,2%	44,5%	43,2%	44,5%	45,6%
ESO (2a etapa)	64,4%	65,1%	64,3%	59,7%	57,6%	55,7%	53,5%	51,4%	52,3%	53,7%	54,4%
Estudis superiors	77,6%	78,4%	77,5%	74,7%	73,1%	71,9%	70,4%	68,9%	69,5%	70,6%	71,4%

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

L'EPA ens permet fer un altre anàlisi a partir de les dades de població ocupada per grans grups d'ocupació (CNO a 1 dígit) i sexe, tant de les Illes com del conjunt nacional (vegeu taula 30). Les dones es troben concentrades en 4 ocupacions (totes del sector serveis) que representen el 86,5% del total d'ocupació femenina: el grup 5 (35,3%), el grup 4 (18,0%), el grup 9 (17,9%) i el grup 2 (15,3%).

En canvi, entre els homes les tres ocupacions amb major pes sumen el 54,2% i són: el grup 7 (23,7%), el grup 5 (19,8%) i el grup 2 (10,8%). Així, mentre que les dones es troben principalment ocupades al sector dels serveis, els homes també s'ocupen a la resta de sectors; per tant, ells es troben més diversificats que elles.

Pel que fa a la relació entre l'ocupació i el nivell educatiu, en les ocupacions dels grups 1 a 3 es requereix un nivell educatiu alt, en les del grups 4 a 8 un nivell mitjà i les del grup nou s'identifiquen amb feines poc qualificades. És curiós que sent les dones les que assoleixen major nivell educatiu es trobin ocupades en llocs de feina menys qualificats en major proporció que els homes. Les dones registrades en ocupacions dels grups 1 a 3 sumen el 25,5% i els homes el 26,3%; en ocupacions de mitjana qualificació, les dones sumen el 56,6% i els homes el 64,5% i en les ocupacions menys qualificades (grup 9) les dones superen àmpliament els homes (19,9% i 8,8%, respectivament). D'entre les ocupacions més qualificades les dones superen els homes en el grup 2, sumant 4,5 p. p. més a les Illes i 7,7 p. p. a Espanya.

En comparació amb Espanya, les Illes mostren un menor pes en les ocupacions dels grups 1 a 3, s'equiparen en les elementals

(grup 9) i superen al conjunt nacional en les de mitjana qualificació (grups 4 a 8). L'inferior pes de les Illes en ocupacions d'alta qualificació respon a l'estructura del mercat de treball balear, molt vinculat a la construcció i als serveis, que es caracteritzen per oferir un elevat nombre de llocs de treball de mitjana i baixa qualificació i un nombre limitat d'elevada qualificació.

El pes de les ocupacions del 2016 respecte de les del 2013 mostra una reducció del nombre d'ocupats en els següents grups: el grup 1 perd -3,6 p. p., el grup 3 (-3,8 p. p.), el grup 5 (-0,6 p. p.), el grup 6 (-0,3 p. p.) i el grup 9 (-0,2 p. p.). Així els grups més qualificats són els que perden una major proporció d'ocupació, amb caigudes superiors als 3 punts, mentre que la resta de grups mostren descensos més discrets al voltant dels 0 punts. A Espanya disminueix l'ocupació als mateixos grups, excepte al grup 3 que creix, però de manera més discreta.

Taula 30. Distribució percentual de la població ocupada per ocupació i sexe a Espanya i a les Illes Balears (2013-2016)

Ocupació	Homes				Dones			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Illes Balears								
1 Directors i gerents	8,4	6,5	6,6	6,0	4,3	3,8	3,9	3,1
2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	9,1	8,8	10,6	10,8	16,1	15,6	15,1	15,3
3 Tècnics i professionals de suport	12,5	11,7	9,7	9,6	8,0	8,1	6,9	7,1
4 Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina	7,2	6,3	7,0	8,3	14,7	17,2	19,2	18,0
5 Treb. dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors	21,9	20,6	22,0	19,8	33,9	31,4	32,8	35,3
6 Treb. qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres	3,2	4,1	4,0	3,1	0,4	0,6	0,5	0,2
7 Artesans i treb. qualificats de les indústries manufactureres i la construcció (excepte operadors d'instal·lacions i màquines)	22,6	25,2	23,6	23,7	1,4	1,1	1,6	1,7
8 Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors	7,9	9,7	8,4	9,6	1,0	1,7	1,5	1,4
9 Ocupacions elementals	6,7	6,7	7,6	8,8	20,2	20,5	18,4	17,9
0 Ocupacions militars	0,5	0,5	0,5	0,4	-	-	-	-
Espanya								
1 Directors i gerents	6,0	5,7	5,4	5,2	3,2	3,0	3,0	2,8
2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	14,5	14,5	14,0	14,4	21,4	21,1	21,5	22,1
3 Tècnics i professionals de suport	11,9	12,0	12,1	12,0	8,7	8,9	8,7	9,0
4 Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina	6,4	6,3	6,4	6,2	14,2	14,7	14,9	14,5
5 Treb. dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors	17,2	17,7	17,6	17,1	29,8	29,8	29,7	29,6
6 Treb. qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres	3,9	3,8	3,6	3,6	1,1	1,0	1,0	1,0
7 Artesans i treb. qualificats de les indústries manufactureres i la construcció (excepte operadors d'instal·lacions i màquines)	18,6	18,4	18,8	19,0	1,8	1,9	1,9	1,9
8 Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors	11,8	11,8	11,9	12,1	2,1	2,0	2,0	2,1
9 Ocupacions elementals	8,9	8,8	9,2	9,7	17,5	17,3	17,0	16,9
0 Ocupacions militars	0,9	0,9	0,8	0,8	0,1	0,2	0,1	0,1

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Un altre aspecte que es pot analitzar en relació amb l'educació i l'ocupació ve donat pel desajust que pot existir entre elles. Pot ser per defecte (infra-educació) o per excés (sobre-educació). En el primer cas el treballador comptaria amb una qualificació inferior a la requerida pel seu lloc de treball i, en el segon, la persona estaria realitzant una feina que requereix menys formació de la que realment té. Aquest darrer desajust és el més habitual i és el que s'analitzarà a continuació. Tot i que no existeix una definició consensuada, en aquest estudi es considera que ve determinat pel nombre d'ocupats amb estudis superiors que treballen en ocupacions de mitjana o baixa qualificació (grups 4 a 9 de la CNO-2011) damunt del total d'ocupats amb estudis superiors.

A les Illes el desajust existent és molt elevat, s'ha situat per sobre del 40% els darrers tres anys i supera el resultat d'Espanya a tots els anys analitzats (vegeu taula 31). A més, respecte del 2007 a les Illes l'augment que ha experimentat duplica el de la mitjana espanyola (+5,5 p. p. i +2,3 p. p., respectivament). L'explicació de l'augment durant els primers anys de recessió pot recaure en el fet de que les persones hagin triat l'opció de tenir un lloc de feina malgrat aquest fou per sota de

la seva formació abans de trobar-se en atur. Una vegada passats els pitjors anys de la crisi, i una vegada immersos en la recuperació, el desajust de les Illes continua sent molt alt; per tant, és evident que existeix un problema entre aquestes dues variables que es manté al llarg del temps. El desajust a Balears en 2016 és del 41,3%, per sobre de la mitjana nacional (36,8%). Aquest resultat la situa com la vuitena comunitat autònoma amb la taxa més alta, molt enfora de l'autonomia amb la taxa més baixa (Madrid amb un 24,6%).

L'elevat desajust a les Illes Balears reflecteix un problema de fons de la societat balear: l'existència d'un desequilibri entre la oferta i la demanda laboral. La nostra economia es basa en els sectors dels serveis i la construcció, en els quals l'oferta de llocs de feina d'alta qualificació és limitada. Això provoca que hi hagi un nombre creixent de persones molt formades que no aconsegueix un lloc de feina equivalent a la seva titulació. Aquest és un problema no només de la persona a títol individual (pot conduir a situacions de baixa productivitat, desmotivació, frustració...) sinó també de les empreses (disminució de la competitivitat, de la productivitat, etc), amb les implicacions i les repercussions que això suposa en la economia en el seu conjunt.

Taula 31. Desajust en l'ocupació del total d'ocupats per comunitats autònomes(2007-2016)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Andalusia	33,2%	32,2%	31,2%	31,5%	36,0%	36,2%	35,6%	37,2%	38,7%	37,0%
Aragó	33,5%	34,2%	32,5%	33,9%	38,2%	37,7%	37,6%	37,2%	39,5%	40,6%
Astúries	39,3%	36,7%	35,5%	35,1%	39,9%	39,7%	38,9%	39,9%	43,7%	45,8%
Illes Balears	35,8%	38,6%	37,6%	37,8%	40,7%	41,1%	35,9%	40,6%	41,8%	41,3%
Canàries	40,4%	39,0%	37,0%	36,3%	39,2%	44,2%	46,9%	46,4%	45,1%	43,7%
Cantàbria	41,8%	41,1%	40,0%	35,9%	42,2%	41,0%	41,8%	42,2%	47,1%	42,5%
Castella i Lleó	39,1%	38,6%	37,9%	37,5%	39,9%	42,1%	41,1%	41,3%	42,7%	43,0%
Castella-la Manxa	36,4%	35,5%	35,9%	32,1%	34,5%	37,7%	38,1%	37,0%	38,8%	36,5%
Catalunya	36,3%	36,4%	35,5%	36,6%	37,2%	36,6%	37,3%	38,9%	38,5%	38,4%
Com. Valenciana	37,9%	35,9%	34,0%	34,3%	39,5%	40,0%	38,7%	40,1%	39,6%	39,5%
Extremadura	28,0%	30,9%	34,4%	32,3%	32,0%	34,4%	38,1%	39,6%	39,4%	37,4%
Galícia	35,2%	34,0%	32,5%	32,1%	37,7%	38,3%	39,7%	38,5%	39,8%	40,2%
Madrid	27,0%	23,8%	23,3%	22,8%	25,7%	23,9%	23,9%	25,0%	26,0%	24,6%
Múrcia	36,3%	34,1%	34,6%	33,8%	33,9%	33,6%	38,1%	39,1%	40,1%	39,6%
Navarra	40,2%	38,3%	35,4%	35,3%	39,5%	42,2%	41,8%	45,8%	43,1%	43,5%
País Basc	37,7%	34,2%	35,7%	33,4%	39,6%	39,5%	39,7%	40,6%	41,7%	41,5%
La Rioja	37,9%	35,9%	36,9%	37,5%	39,3%	42,3%	41,8%	40,1%	43,8%	42,2%
Total nacional	34,5%	33,1%	32,4%	32,1%	35,4%	35,4%	35,6%	36,6%	37,4%	36,8%

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Per concloure, en aquest apartat s'han posat de manifest les diferències existents entre el sistema educatiu i el mercat laboral, que provoquen que cada vegada aquests dos àmbits estiguin més allunyats. Com a resultat, s'observa que malgrat la taxa d'ocupació creix clarament amb la titulació (és el 76,0% en els titulats superiors), el pes d'aquests és el més baix d'Espanya (representen el 32,5% dels ocupats). Ara bé, com s'ha vist, les dades mostren que no hi ha llocs de treball suficients que els permetin ocupar-se en feines equivalents a la seva formació, ja que el desajust educatiu és molt elevat (dos de cada cinc treballadors de Balears es troba subocupat).

La solució passa, per una banda, per diversificar l'estructura productiva de les Illes amb l'objectiu d'incrementar els llocs de feina qualificats perquè puguin absorbir els tre-

balladors més formats. Per l'altre cal un nou plantejament educatiu que prepari a les persones per a les necessitats reals del mercat laboral. Actualment el sistema educatiu es centra en els continguts, on l'estudiant adopta una posició passiva i poc participativa. En canvi, el mercat de treball està en permanent evolució i requereix treballadors actius amb iniciativa i capacitat d'adaptació als canvis que van sorgint. Per tant, donada la vinculació existent entre aquestes dues variables, es necessari una feina conjunta de tots els actors implicats per acostar posicions i que el sistema educatiu proveeixi de persones amb les habilitats que requereix el mercat de treball. D'aquesta manera, a més de millorar la percepció personal del treballador, augmentarà la productivitat i la competitivitat de les empreses, que en conjunt, repercutirà en l'economia de les Illes.

3.2.6. Ocupats per tipus de contracte i de jornada

El 2016 s'incrementa el nombre d'afiliats amb contracte temporal (9,2%) i els indefinits (5,2%). Alhora, les persones que treballen a jornada completa augmenten més que les que ho fan a jornada parcial.

La TGSS presenta les dades d'afiliació segons el tipus de contracte i la jornada. Segons les dades del 2016, del conjunt de treballadors d'alta al règim general (333.944 persones), 205.151 es troben registrades amb un contracte indefinit, les quals representen el 61,4% del total. Alhora, els afiliats amb un contracte temporal sumen 119.685 treballadors (el 35,8%). En termes interanuals, l'augment d'aquests darrers és més intens que el dels indefinits (9,2% i 5,2%, respectivament).

En comparació amb les xifres del 2006, l'afiliació amb contracte indefinit ha experimentat un increment de 16.556 persones, un +8,8% en termes relatius. En canvi, els afiliats amb contracte temporal s'han reduït en 17.118 treballadors, un -12,5%. Durant els anys de recessió en ambdós casos va disminuir l'afiliació tot seguint la contracció de l'economia, però a partir del 2014 amb la reactivació econòmica s'incrementen els afiliats. Ara bé, mentre que els que han signat un contracte indefinit ja superen la xifra d'afiliats del 2006, els temporals encara es troben per sota de la xifra de fa deu anys.

Pel que fa al tipus de jornada, el 75,6% dels afiliats presenten una jornada completa i el 22,5% una jornada a temps parcial. Respecte dels valors del 2015 tots els tipus de contracte han incrementat el seu nombre, especialment els temporals a jornada com-

pleta (+12,9%). Si s'analitza respecte de les xifres d'abans de la crisi, el 2006, s'observa una caiguda dels afiliats a temps complet. Concretament, els afiliats amb contracte indefinit a temps complet s'han reduït en 11.175 persones (-8,0%) i els temporals a temps complet també han perdut 23.824 efectius (-21,8%). Al mateix temps, la contractació a temps parcial ha augmentat en aquest període. L'afiliació amb contracte indefinit a jornada parcial ha guanyat 9.068 treballadors (+45,1%) i la temporal a temps parcial suma 6.707 treballadors més (un +24,2%).

En comparació amb els valors de l'any 2006, abans de l'inici de la recessió, s'observa que la contractació a temps complet és la que ha experimentat els descensos més importants, entre els indefinits (-8,0%) però especialment entre els temporals (-21,8%). En canvi, els contractes a temps parcial s'han incrementat amb força, un +45,1% els indefinits i un +24,2% els temporals. Per tant, és fa palès que un dels efectes que ha provocat la crisi és l'intens augment de la contractació a temps parcial, que en la majoria dels casos no és una elecció del treballador. Un altre aspecte a destacar des del 2006 és el nombre de fixos discontinus, que no ha deixat de créixer interanualment cap any. En la darrera dècada l'afiliació amb aquest tipus de contracte ha augmentat en 18.663 persones, que representa un creixement relatiu del 64,7%. Amb aquest resultat és, amb escreix, el tipus de contracte que més ha crescut en aquests deu anys. De manera que la recessió ha afavorit la contractació de fixos continus i d'indefinits amb jornada parcial per sobre d'altres tipus de contracte¹⁰.

¹⁰Per a més informació, vegeu el monogràfic de l'Observatori del Treball: Anàlisi de l'ocupació a temps parcial en un context de crisi a les Illes Balears. OTIB. Col·lecció d'Estudis Laborals, núm. 16.

Segons el tipus de jornada treballada, el 2016 el 64,0% dels afiliats han signat un contracte a temps complet i el 19,1% a temps parcial. En el darrer any, el nombre d'afiliats a jornada completa ha augmentat més intensament (+8,3%) que el de jornada parcial (+1,9%). Ara bé, l'anàlisi a llarg termini, respecte de les dades de 2006, mostra la transformació del tipus de contracte per jornada que ha produït la recessió. En aquests deu anys els afiliats a temps complet han disminuït un 14,1%, mentre que l'afiliació a temps parcial s'ha incrementat un 33,0%; és a dir, tot i que només 1 de cada 5 contractes del 2016 són a jornada parcial, s'observa un increment d'aquesta jornada en dels contractes a Balears.

Així, les dades mostren que, com a conse-

qüència de la crisi, els treballadors més afectats han estat els temporals, que són els qui més han perdut la feina (-12,5%), ja que són els més fàcils d'acomiar en un moment donat. En relació amb la jornada, els qui han patit la davallada d'afiliació són els treballadors a temps complet, perquè davant la situació d'inseguretat econòmica s'ha optat per reduir els treballadors a jornada completa i augmentar els treballadors amb jornades inferiors. Ara bé, en el darrer any, en part per la reactivació econòmica i en part per la major pressió de les inspeccions de treball, s'ha incrementat la contractació a jornada completa, que es pot traduir en un augment de la qualitat de l'ocupació, però que no és total ja que els contractes temporals continuen creixent més que els indefinits.

Taula 32. Evolució de l'afiliació al règim general de la Seguretat Social per tipus de contracte i de jornada (2006-2016)

Tipus de contracte i jornada	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Indefinits jornada completa	139.632	149.919	152.703	145.449	138.351	131.031	123.629	118.628	117.913	121.923	128.457
Indefinits jornada parcial	20.102	22.535	23.678	24.302	24.592	24.921	25.111	26.476	27.339	28.344	29.170
Indefinits fixos discontinus	28.861	30.095	31.000	32.123	33.699	34.628	35.860	38.096	41.372	44.689	47.524
Temporals jornada completa	109.043	107.684	96.373	74.943	69.607	65.352	60.308	60.139	65.187	75.467	85.219
Temporals jornada parcial	27.759	25.579	25.353	25.342	26.870	28.933	30.549	32.616	33.605	34.123	34.466
No consta	7.203	6.977	7.519	8.324	7.662	8.125	7.685	6.802	7.713	8.238	9.108
Total	332.600	342.789	336.625	310.481	300.781	292.989	283.142	282.757	293.130	312.783	333.944

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS.

L'EPA recull el nombre de persones ocupades per tipus de jornada¹¹, que ens permet conèixer el perfil de les persones contractades a jornada parcial. Segons les dades del 2016 el total de treballadors amb aquest tipus de jornada és de 68.700 persones, de les quals 46.900 són dones (el 68,3%). Per tant, la taxa de parcialitat femenina assoleix el 19,1% a les Balears, mentre que la masculina és del 7,6%. La diferencia existent entre ambdues taxes és considerable i es manté en el temps, ja que d'ençà el 2007 ha oscil·lat entre l'11% i el 16%.

Així, independentment de la font analitzada,

es fa palès que les dones són les que principalment signen aquest tipus de contracte. El principal problema és que, en molts casos, no és una opció triada voluntàriament. En alguns casos, es veuen empeses per la necessitat de conciliar la vida laboral i familiar que, avui en dia, encara recau principalment en les dones. En altres casos, és degut a la parcialitat involuntària, és a dir, voldrien un lloc de feina a jornada completa però no el troben. Per tot això, les dones han de patir, especialment a llarg termini, les conseqüències d'aquesta contractació tant pel que fa a la seva trajectòria professional com en les futures prestacions, entre d'altres.

3.3 La població aturada

3.3.1. Evolució de la població aturada

Els registres del SOIB mostren un total de 58.316 persones en situació d'atur el 2016, que representen un 13,1% menys respecte de la d'ara fa un any. Aquest descens es produeix a tot l'arxipèlag i a cada un dels mesos de l'any.

La reactivació econòmica es fa palesa en la caiguda de les xifres d'atur registrat per quart any consecutiu, malgrat que encara se situa a distància de les dades anteriors a la crisi. Entre el 2007 i el 2012, les xifres d'atur varen experimentar increments considerables, mentre que a partir del 2013 comencen a disminuir. Aquests descensos mostren una

evolució a l'alça, sent en el 2016 del 13,1%.

Segons les dades registrades en les oficines del SOIB el 2016, el nombre total de demandants d'ocupació és de 95.549. És la primera vegada que baixa de les 100.000 persones des del 2009. En termes interanuals els demandants s'han reduït un 9,4%. Del total de demandants, el 62,6% corresponen als denominats DENO,¹² el 33,6% ja compten amb una ocupació (fixos discontinus i altres), i la resta (el 3,8%) són persones amb una disposició limitada (per exemple estudiants) o bé que demanen una ocupació específica.

¹¹Per a més informació, vegeu el monogràfic de l'Observatori del Treball: Anàlisi de l'ocupació a temps parcial en un context de crisi a les Illes Balears. OTIB. Col·lecció d'Estudis Laborals, núm. 16.

¹²Com a demandants no ocupats, segons la terminologia del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, s'hi inclouen les categories d'aturats registrats i altres no ocupats (demandants d'una jornada inferior a vint hores, demandants estudiants, demandants de serveis previs a l'ocupació). Els altres no ocupats són les persones demandants de feina que es considerarien aturades en l'EPA.

En termes interanuals, i seguint l'evolució total, tots els tipus de demandants han experimentat un descens. Els que s'han reduït més intensament són els DENO (-13,0%),

seguits pels que tenen una disposició limitada (-8,3%) i, finalment, els fixos discontinus (-1,7%).

Taula 33. Evolució dels demandants d'ocupació segons el col·lectiu (2005-2016)

ANY	TOTAL	OCUPATS		Disp. limitada / Demandants ocup. espec.	DENOS		
		Fixos discontinus	Altres		Total	Altres no ocup.	Atur registrat
2005	58.027	10.331	6.368	1.956	39.372	1.033	38.340
2006	57.372	11.865	7.070	1.677	36.760	626	36.134
2007	59.891	12.790	7.594	1.718	37.788	545	37.243
2008	75.240	14.898	8.220	2.282	49.840	729	49.111
2009	108.618	19.798	9.925	3.742	75.153	775	74.378
2010	120.573	21.771	10.687	4.507	83.608	727	82.882
2011	124.012	22.820	11.166	4.677	85.349	2.087	83.263
2012	128.908	24.390	10.146	4.751	89.621	2.077	87.544
2013	123.095	24.500	9.947	4.649	83.999	1.718	82.282
2014	113.663	24.073	8.384	4.134	77.073	1.668	75.405
2015	105.406	24.252	8.449	3.957	68.748	1.645	67.103
2016	95.549	23.846	8.296	3.629	59.778	1.462	58.316

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

Per comunitats autònomes, a totes elles el nombre de demandants disminueix respecte de les xifres del 2015. També, ho fa l'atur registrat de les Illes que experimenta el major descens interanual (-13,1%) i se situa a 4,5 p. p. per sobre del descens nacional (-8,6%). Pel que fa a la distribució percentual dels demandants de la taula 34, com és habitual destaca el pes dels demandants ocupats (el 33,6%), que a Balears és molt elevat a con-

seqüència de la gran presència dels fixos discontinus dins d'aquest grup. Per l'estructura de la economia de les Illes, molt vinculada al turisme i, per tant, estacional, el nombre de treballadors fixos discontinus és molt alt en comparació amb altres autonomies. En quant als aturats registrats, representen el 61,0% a les Illes, que és segon valor més baix del conjunt nacional, només per darrera del País Basc (54,7%).

Taula 34. Distribució dels demandants d'ocupació segons el col·lectiu i la comunitat autònoma (2016)

Comunitat autònoma	TOTAL	OCUPATS	Disp. limitada / Demanden ocup. espec.	DENOS		
				Total	Altres no ocup.	Atur registrat
Andalusia	100,0	16,2	2,8	81,0	9,7	71,4
Aragó	100,0	20,4	3,3	76,3	4,7	71,5
Astúries	100,0	12,7	3,7	83,6	7,9	75,6
Illes Balears	100,0	33,6	3,8	62,6	1,5	61,0
Illes Canàries	100,0	9,4	3,8	86,8	4,0	82,8
Cantàbria	100,0	13,7	5,0	81,3	3,1	78,3
Castella-la Manxa	100,0	11,9	3,6	84,5	2,7	81,8
Castella i Lleó	100,0	11,5	4,7	83,8	4,2	79,5
Catalunya	100,0	12,0	5,0	83,0	3,2	79,8
Com. Valenciana	100,0	15,5	3,8	80,8	3,3	77,5
Extremadura	100,0	19,2	3,6	77,2	10,7	66,5
Galícia	100,0	10,6	5,6	83,7	5,6	78,1
Madrid	100,0	13,5	3,2	83,3	3,9	79,4
Múrcia	100,0	20,6	3,7	75,8	1,9	73,8
Navarra	100,0	19,6	3,8	76,6	3,0	73,6
País Basc	100,0	37,0	4,5	58,5	3,7	54,7
La Rioja	100,0	15,0	2,8	82,1	5,2	77,0
Total nacional	100,0	15,9	3,8	80,4	5,5	74,9

Font: OTIB a partir de dades del Servei Públic Estatal d'Ocupació (SPEE).

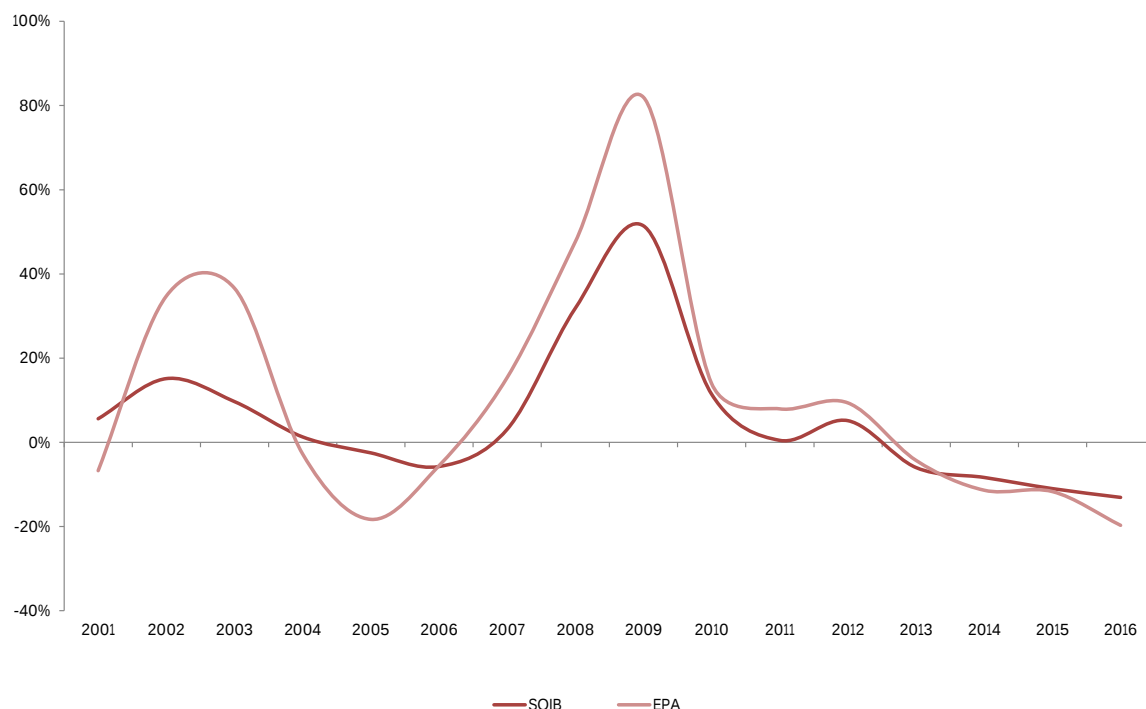
Per analitzar l'atur es disposa de dues fonts de dades que permeten seguir l'evolució d'aquesta variable a les Illes Balears. D'una banda, les dades del SOIB, que són les que recullen l'atur registrat, és a dir, les persones que s'apunten a les oficines del SOIB com a demandants d'ocupació aturats. De l'altra, tenim les de l'EPA, que, encara que sigui una enquesta, ens ofereix informació complementària. La causa de la diferència entre ambdues fonts és, entre d'altres, perquè l'EPA incorpora a la xifra d'aturats les persones que cerquen feina activament i també els desanimats (que fa temps que no tenen feina i, com que no tenen dret a prestació, no s'apunten a les oficines com a demandants d'ocupació).

Tot i que evidentment mostren resultats diferents, especialment accentuats arran de la

recessió, el diferencial existent entre ambdues fonts mostra una clara disminució en els darrers quatre anys. De fet, en només un any (2016 respecte del 2015) el diferencial s'ha reduït un 30,9%.

Malgrat les diferències, com es pot observar al Gràfic 30 pràcticament segueixen evolucions paral·leles. Segons el SOIB, el nombre de persones en atur a les Illes el 2016 és de 58.316. Segons l'EPA la xifra d'aturats és de 85.625. Tot i que no s'han recuperat encara les xifres d'atur d'abans de la recessió, en ambdós casos la reducció de l'atur des dels seus màxims a l'any 2012 és considerable (29.227 aturats menys en el SOIB i 56.675 menys en l'EPA). Respecte del valor d'ara fa un any, totes dues fonts mostren caigudes de la desocupació (-13,1% i -19,7%, respectivament).

Gràfic 31. Taxes de creixement interanual de l'atur registrat en el SOIB i la població aturada segons l'EPA a les Balears (2001-2016)

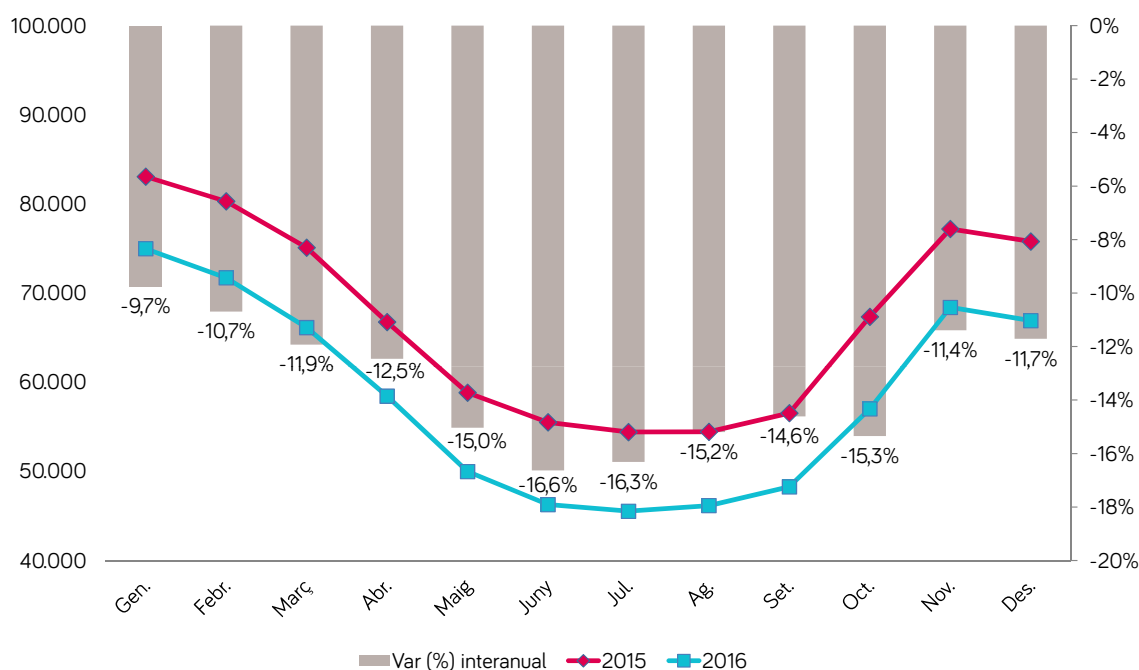

Font: OTIB a partir de dades del SOIB i l'EPA (INE).

Per quart any consecutiu l'evolució interanual mes a mes de les xifres d'atur registrat presenten caigudes a cada un dels mesos. La intensitat del descens s'ha anat intensificant amb els anys, amb creixements superiors al 15% entre els anys 2016 i 2015. Això posa de manifest la situació de reactivació econòmica que actualment predomina. Ara bé, si s'anali-

za la variació interanual per mesos també es fa evident la estacionalitat que pateix l'economia balear. Així, els descensos més importants de la desocupació es donen entre els mesos d'abril i octubre, sent el més alt el del mes de juny (-16,6%), és a dir, tenen lloc en els mesos de temporada alta turística quan la contractació és major.

Gràfic 32. Evolució mensual de l'atur registrat i les variacions interanuals a les Balears(2015-2016)

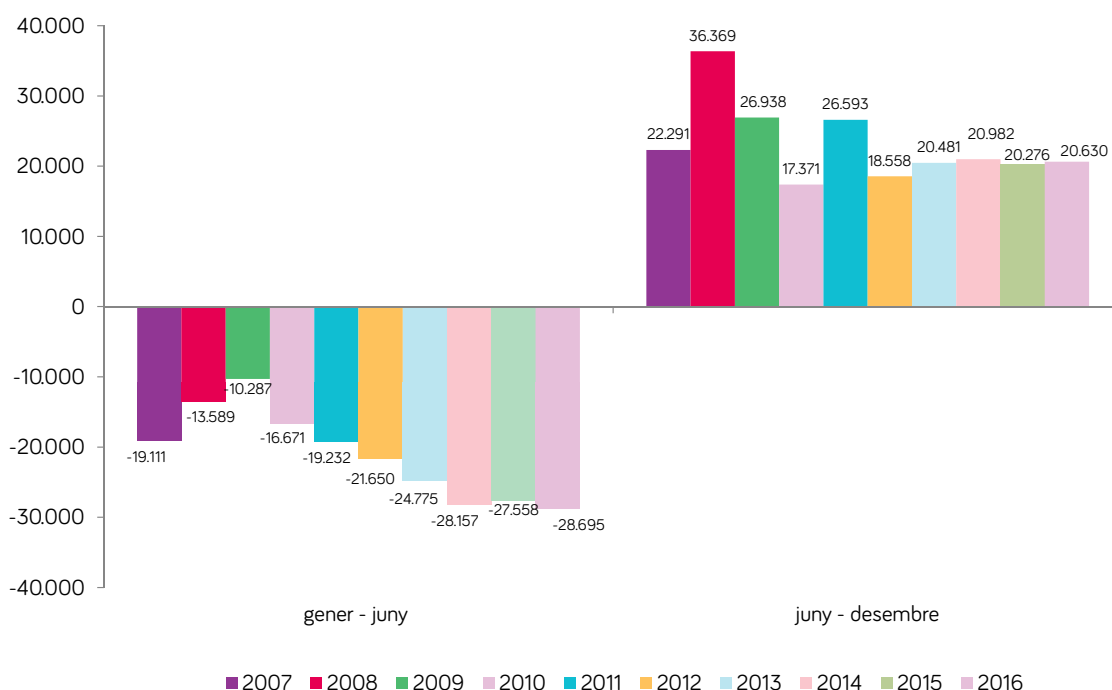

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

L'estacionalitat del mercat laboral de les Illes també es pot observar al gràfic 32, en el qual la variació de l'atur es descompon en dos trams, el primer compara els aturats del més de juny respecte dels de gener, i el segon els de desembre respecte dels de juny. Aquest càlcul mostra com, independentment

de la recessió, en el primer semestre de cada any la desocupació disminueix i, en canvi, augmenta en el segon. El 2016, la diferència del primers sis mesos de l'any fou de 28.695 aturats menys i, durant la segona part de l'any, l'atur va créixer en 20.630 persones.

Gràfic 33. Descomposició de la variació interanual de l'atur registrat dels mesos de gener a juny i de juny a desembre a les Balears (2007-2016)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

Per acabar aquest apartat es presenten les dades d'atur desagregades per illes. Com s'observa a la taula 34, la distribució de l'atur reflecteix el pes de la població de les illes. Així, Mallorca és l'illa amb major pes de l'atur (80,3%), seguida per Eivissa (11,6%), Menor-

ca (7,5%) i Formentera (0,5%). El 2016 és el quart any consecutiu amb descensos interanuals de la desocupació a tot l'arxipèlag. La reducció més intensa l'experimenta Menorca (-13,7%), seguida de Mallorca (-13,2%), Eivissa (-12,4%) i Formentera (-10,9%).

Taula 35. Evolució de l'atur registrat per illes (2005-2016)

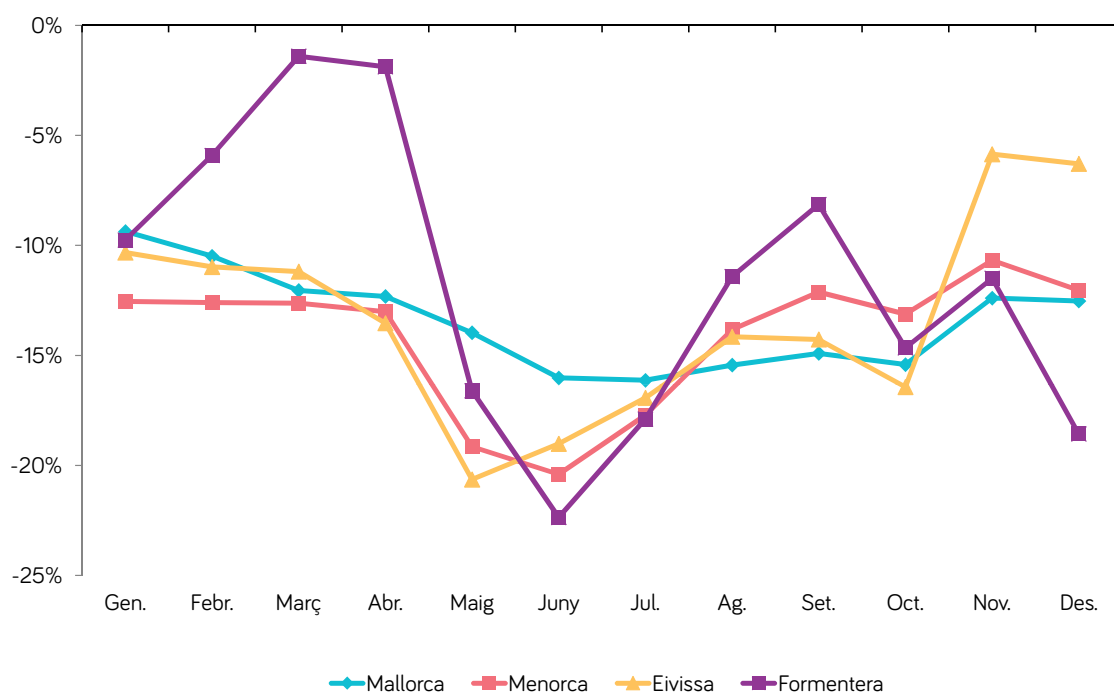
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mallorca	30.061	28.150	29.091	38.601	59.483	66.825	67.584	70.845	66.706	60.523	53.917	46.824
Menorca	2.840	2.821	2.914	3.869	5.587	6.135	6.189	6.691	6.256	5.742	5.091	4.394
Eivissa	5.159	4.884	4.963	6.327	8.881	9.469	9.033	9.558	8.933	8.751	7.743	6.784
Formentera	280	280	276	314	426	453	457	449	388	388	352	313
Illes Balears	38.340	36.134	37.243	49.111	74.378	82.882	83.263	87.544	82.282	75.405	67.103	58.316

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

L'anàlisi per mesos a cada una de les illes mostra com a totes illes i a tots els mesos el nombre d'aturats s'ha reduït el 2016. Com s'observa al gràfic 33 Formentera és l'illa on les oscil·lacions són més accentuades. El mes on l'atur cau més intensament és diferent a cada illa, però a totes coincideix amb la temporada turística. A Mallorca el major descens

s'observa el mes de juliol amb un -16,1%, a Menorca és el mes de juny (-20,4%), a Eivissa el més de maig (-20,6%) i, finalment, a Formentera el més de juny (-22,4%). S'ha de destacar el manteniment de les reduccions de l'atur, fins i tot, en els mesos d'hivern, que reflecteixen el moment econòmic expansiu que es viu actualment a les Balears.

Gràfic 34. Variació interanual de l'atur per illes i mesos (2016)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

3.3.2. Atur per activitat econòmica

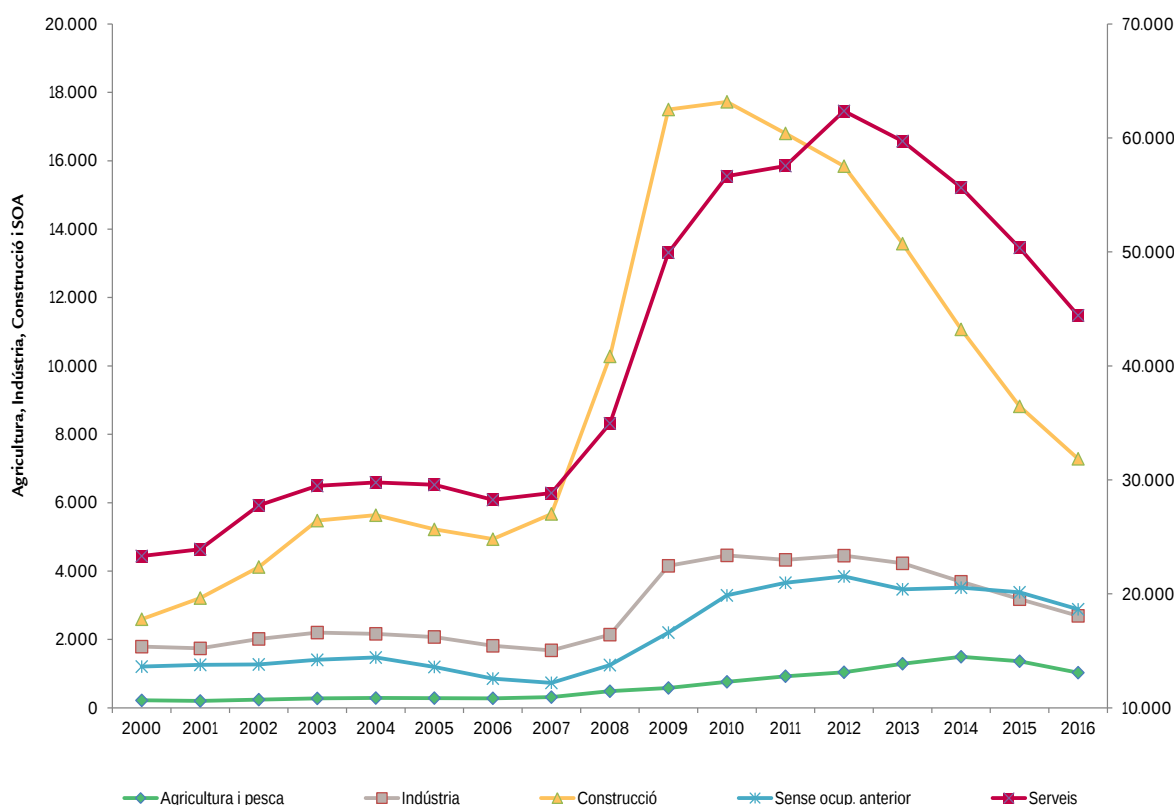
Tots els sectors econòmics de les Illes redueixen el nombre de desocupats. El major descens de l'atur l'experimenta el sector de la construcció per sisè any consecutiu (-17,4%).

La distribució sectorial de l'economia balear es concentra principalment en els serveis, seguits a bastant distància per la construcció, la indústria i l'agricultura. Quant a l'atur, la desagregació per sectors és la mateixa. El nombre de persones desocupades als serveis el 2016 és de 44.432 (el 76,2%), seguit per la construcció amb 7.284 aturats (el 12,5%), la indústria amb 2.690 persones (el 4,6%) i l'agricultura amb 1.029 desocupats (l'1,8%). Interanualment a tots els sectors s'ha reduït, de manera intensa, el nombre de persones que no treballen, amb valors que van des del -11,8% dels serveis al -24,5% de l'agricultura. Malgrat això, les xifres d'atur encara es man-

tenen per sobre de les assolides abans de la recessió.

Pel que fa al pes dels aturats entre els diferents sectors, abans de la crisi (any 2007) i ara (any 2016), s'observa una redistribució de l'atur. Per una banda ha augmentat el pes dels aturats a l'agricultura (+0,9 p. p.), a la indústria (+0,1 p. p.) i, especialment, entre les persones sense ocupació anterior (+3,0 p. p.). Per l'altra, ha disminuït el pes a la construcció (-2,7 p. p.) i als serveis (-1,3 p. p.). En el cas de la construcció, malgrat ser un dels primers sectors en veure's afectat per la recessió i experimentar increments molt importants de l'atur durant els primers anys, també ha estat el primer en registrar descensos continuats de les xifres de desocupats, de manera que porta sis anys seguits liderant les reduccions de l'atur.

Gràfic 35. Evolució de l'atur registrat per sectors econòmics a les Balears (2000-2016)

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

Si s'analitzen en detall les deu activitats econòmiques on més ha baixat el nombre d'aturats respecte d'ara fa un any, s'observa que corresponen a activitats de la construcció i dels serveis. Respecte del conjunt de les activitats econòmiques, només en tres augmenta l'atur, concretament: 38-Recollida, tractament i eliminació de residus (4 aturats

més), 32-Altres indústries manufactureres (3 persones més) i 06-Extracció de petroli cru i gas natural (1 desocupat més). Totes tres activitats pertanyen a la indústria, ara bé, el comportament global del sector és positiu perquè aquestes activitats tenen un pes poc destacable dins del sector.

3.3.3. Atur per sexe, edat, nacionalitat i nivell d'estudis

El perfil majoritari de la persona desocupada a les Illes és femení, de mitjana edat (de 25 a 54 anys) i de nacionalitat espanyola.

La reactivació econòmica ha permès que, per segon any consecutiu, el nombre d'aturats baixi a tots els perfils analitzats a la taula 36. El trets majoritaris es corresponen amb

una dona (53,7%), amb persones d'edat entre 25 i 54 anys (67,7%) i de nacionalitat espanyola (80,2%). Respecte dels valors del 2015, els descensos més importants els han experimentat els homes (-15,2%), les persones de 25 a 54 anys (-14,8%) i els espanyols (-13,6%).

Quant al sexe de la persona desocupada, de manera habitual el pes de dones en atur solia superar el dels homes. Aquesta situació canvia amb la recessió -pel gran impacte que té en la construcció, que és un sector predominantment masculí- que provoca grans increments d'atur entre els homes. Així, entre el 2008 i el 2013, ambdós inclosos, el major pes és masculí. A partir del 2014, una vegada que s'entra en un període de reactivació, de nou, tornen a ser les dones les que proporcionalment es veuen més afectades per la manca d'ocupació. En part, es pot explicar perquè torna a incrementar-se l'ocupació masculina a la construcció i també per l'augment dels desanimats que abandonen el mercat de treball, els quals fan disminuir les xifres d'atur masculí. Però també perquè un gran nombre de dones es varen incorporar al mercat de treball durant la crisi per contrarestar l'atur masculí i ara formen part del mercat laboral de les Illes.

El 19,8% de les persones en situació d'atur de les Illes són estrangers, és a dir, un de cada cinc aturats són de nacionalitat estrangera. Les Balears són la segona comunitat autònoma amb el percentatge més elevat d'estrangers sobre el total de persones aturades, només per darrera d'Aragó (20,4%), i molt per sobre de la mitjana nacional (11,6%). En nombres absoluts, el total d'estrangers deso-

cupats el 2016 és de 11.543, una xifra que es troba al voltant de la del 2008 (12.844 persones) i bastant per sota dels valors màxims assolits en els anys de recessió. D'aquests, el 38,8% són ciutadans de la Unió Europea (4.479) i el 61,2% són extracomunitaris (7.064). En termes interanuals, tant els espanyols com els estrangers redueixen el seu nombre, especialment els espanyols (-13,6%) i els no comunitaris (-13,1%), però també els de la UE-28 (-7,7%).

El major pes dels aturats per edat es correspon amb el grup majoritari -el de 25 a 54 anys- que representen el 67,7%, el segueix el grup de majors de 55 anys (el 21,5%) i el de joves (10,8%). Per segon any consecutiu el nombre d'aturats disminueix als tres grups d'edat. El descens és més intens entre els de 25 a 54 anys (-14,8%), seguit d'aprop pels menors de 25 anys (-14,6%), però també decreix entre els majors de 55 anys (-6,3%). El col·lectiu de joves mostra el 2016 una evolució molt favorable amb increments de l'ocupació i descensos de l'atur: l'afiliació ha augmentat un 13,2% en el darrer any i la desocupació ha registrat un descens del 14,6% en el mateix període. Per tant, es fa palès que els joves quan passen a formar part del mercat de treball de les Illes Balears, cada vegada més, ho fan com treballadors i no com aturats.

Taula 36. Evolució de la població aturada per sexe, edat i nacionalitat a les Illes Balears (2005-2016)

ANY	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 anys i més	Espanyols	UE	NO UE
2005	38.340	17.278	21.062	6.077	27.002	5.260	31.888	2.266	4.186
2006	36.134	16.009	20.125	5.552	25.348	5.234	28.970	2.365	4.799
2007	37.243	16.888	20.356	5.563	26.151	5.530	28.759	2.906	5.578
2008	49.111	25.428	23.684	7.372	35.141	6.598	36.228	4.135	8.749
2009	74.378	40.605	33.773	11.296	54.143	8.938	54.072	6.839	13.467
2010	82.882	44.540	38.342	11.805	60.628	10.448	60.684	7.449	14.748
2011	83.263	44.277	38.986	10.385	61.416	11.462	61.932	7.222	14.108
2012	87.544	45.728	41.816	10.337	64.369	12.838	67.639	6.663	13.241
2013	82.282	42.320	39.961	8.797	59.923	13.562	65.446	5.663	11.173
2014	75.406	37.529	37.878	8.075	53.566	13.763	60.631	5.356	9.419
2015	67.103	31.857	35.247	7.380	46.331	13.393	54.117	4.855	8.132
2016	58.316	27.015	31.302	6.303	39.466	12.547	46.774	4.479	7.064

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

Com s'ha comentat en altres apartats d'aquest informe, l'educació és un tret destacat pel que fa a l'ocupabilitat de les persones. Per tant, la manca de formació és un element que es vincula directament a l'atur, de manera que a menor nivell formatiu major es l'atur que s'ha de patir. Com s'observa a la taula 37, la població amb un nivell educatiu de fins la primera etapa d'ESO representa el 75,7% del total, mentre que el pes dels desocupats amb

estudis superiors és del 6,4%.

En termes interanuals, el nombre d'aturats experimenta una reducció de l'atur a tots els nivells educatius analitzats, amb l'excepció del grup d'analfabets que pràcticament es manté. El descens es generalitza i amb xifres superiors al 10% a cada nivell, sent el més important el dels aturats amb nivell de primera etapa d'ESO (-14,5%).

Taula 37. Evolució de la població en atur per nivell d'estudis a les Illes Balears (2007-2016)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Analfabets	244	377	543	570	741	775	738	672	640	642
Fins a educació primària	6.075	10.138	18.663	22.000	22.140	22.024	19.787	18.786	17.125	15.459
ESO (1a etapa)	23.048	28.800	40.134	42.380	41.765	43.377	40.704	36.859	32.806	28.049
ESO (2a etapa)	6.189	7.742	11.841	13.949	14.158	15.659	15.358	14.190	12.151	10.415
Educació superior i doctorat	1.686	2.055	3.196	3.984	4.459	5.708	5.696	4.900	4.382	3.751
Total	37.243	49.111	74.378	82.882	83.263	87.544	82.282	75.405	67.103	58.316

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

En relació amb el nivell formatiu dels treballadors, es realitza l'anàlisi de l'atur segons l'ocupació que demanden en primer lloc. L'ordre dels grups d'ocupació segons la CNO-11 reflecteix de més a manco nivell educatiu exigint, per tant, a més de proporcionar informació de quins grups compten amb més atur, també ens informa de la seva qualificació professional. Les dades recollides a la taula 38 mostren com la distribució es manté al llarg dels anys. El major nombre de persones desocupades es concentra en els serveis de restauració, personals, protecció i venedors (grup 5, un 31,9%), seguits per les ocupacions elementals (grup 9, 23,5%), els artesans i treballadors qualificats (grup 7, un 11,1%) i els empleats comptables i administratius (grup 4, 12,1%). Aquests quatre grans grups d'ocupacions sumen el 81,5% dels aturats del 2016.

En termes interanuals, totes les ocupacions reflecteixen el descens de l'atur. Els descen-

sos oscil·len entre el -10,5% del grup 5 i el -19,2% del grup 7. Respecte de les dades del 2007, tots els grups incrementen el nombre d'aturats, sent els més destacables l'augment del grup 2 (+140,4%) i del grup 6 (+96,1%).

Pel que fa a la vinculació amb el nivell educatiu, els grups que requereixen una major qualificació són l'1, el 2 i el 3 (que sumen el 12,8% del total), els que representen ocupacions de mitjana qualificació són del 4 al 8 (el 63,7%), i el 9 correspon amb ocupacions poc o gens qualificades (el 23,5%). Respecte de la xifra d'aturats del 2007, abans del començament de la recessió, els grups que han incrementat el seu pes són: el grup 2 (+2 p. p.), el grup 5 (+0,6 p. p.), el grup 6 (+0,4 p. p.) i el grup 9 (també +0,4 p.p.). El major nombre d'aturats es concentra en ocupacions de mitjana o baixa qualificació, que per altra banda, són les més abundants a les Illes.

Taula 38. Evolució de la població aturada per grups d'ocupació a les Illes Balears (2008–2016)

Grups professionals	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1 Directors i gerents	458	623	691	612	642	594	548	513	456
2 Tècnics i professionals científics i intel·lectuals	1.601	2.192	2.724	3.998	5.058	4.863	4.131	3.712	3.277
3 Tècnics i professionals de suport	3.198	5.095	5.960	5.423	5.875	5.606	4.993	4.324	3.739
4 Empleats comptables, administratius i altres empleats d'oficina	6.450	9.414	10.580	9.909	10.617	10.215	9.423	8.282	7.034
5 Treb.dels serveis de restauració, personals, protecció i venedors	13.740	19.552	21.595	22.798	24.088	23.016	22.216	20.765	18.579
6 Treb.qualificats en activitats agrícoles, ramaderes, forestals i pesqueres	878	1.380	1.634	1.725	1.758	1.618	1.519	1.417	1.231
7 Artesans i treb.qualificats de les indústries manufactureres i la construcció	9.096	15.479	16.740	16.591	16.807	15.198	12.895	10.166	8.217
8 Operadors d'instal·lacions i maquinària, i muntadors	2.232	3.392	3.602	3.475	3.667	3.462	3.043	2.516	2.102
9 Ocupacions elementals	11.452	17.240	19.336	18.719	19.014	17.696	16.623	15.398	13.677
0 Ocupacions militars	6	12	20	12	17	15	13	10	6
Total	49.111	74.378	82.882	83.263	87.544	82.282	75.405	67.103	58.316

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

3.3.4. Evolució de la taxa d'atur

La taxa d'atur de les Balears se situa en el 14,0%, per sota del resultat del conjunt de l'Estat (19,6%). Respecte del valor del 2015, la taxa disminueix a tots els col·lectius.

L'any 2016 la taxa d'atur de les Illes Balears se situa en el 14,0% de la població activa. Ocupa la quarta posició d'entre les comunitats amb la taxa més baixa i és 5,7 p. p. inferior a la mitjana espanyola (19,6%). En comparació amb els valors d'ara fa un any, la taxa balear perd 3,5 p. p. i encadena quatre anys conse-

cutius de reduccions. Alhora la taxa espanyola disminueix 2,4 p. p. Pel major dinamisme del mercat de treball de les Balears, la taxa de les Illes sol ser inferior a la del conjunt nacional. Aquest fet només s'ha vist alterat durant els anys 2009, 2010 i 2011, quan la crisi es va intensificar a les Balears i va augmentar la desocupació. Una vegada comença la reactivació econòmica, es trasllada a l'ocupació i l'atur inicia el descens a major ritme que a Espanya.

Gràfic 36. Evolució de la taxa d'atur a Espanya i a les Balears (2002-2016)

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

L'anàlisi per comunitat autònoma i per grups sociodemogràfics ens dona una visió de les característiques de l'atur a les Illes (vegeu taula 39). A la taula es recull la taxa en tres moments diferents: l'any 2010 –encara dins de la recessió–, l'any 2013 – comença la re-

activació del mercat de treball– i el darrer any (2016). La taxa del 2016 se situa per sota de les del 2013 i del 2010 a totes les característiques analitzades, fent palès el descens de l'atur seguint la millora de l'activitat.

El 2016 la taxa femenina és del 14,5% i la masculina del 13,5%. Com ja s'ha comentat en punts anteriors, habitualment la taxa de les dones supera la dels homes a Balears. Aquesta situació canvia durant la crisi, pel gran increment de l'atur entre els homes ocupats principalment a la construcció. A la taula és fa evident que mentre en el 2010 i el 2013 taxa femenina es inferior a la masculina en el 2016 la taxa de les dones torna a superar la taxa dels homes. En canvi, a Espanya la taxa d'atur d'ells és inferior a la d'elles als tres anys analitzats.

Pel que fa als diferents grups d'edat, la taxa d'atur és inversament proporcional a la taxa d'atur. Així, els més joves presenten la taxa més elevada, que disminueix fins a arribar als majors de 55 anys que mostren la taxa

més baixa. El 2016 la taxa dels menors de 25 anys és del 38,9%, clarament superior a la del conjunt d'aturats i també superior a la de la resta d'edats. Alhora, la de les persones de 25 a 54 anys és del 12,4% i la dels de més de 55 anys és del 10,5%. Aquesta relació inversa es dona a totes les comunitats autònomes.

Quant a la nacionalitat dels desocupats, habitualment els espanyols presentaven una taxa inferior a la dels estrangers, independentment del seu origen. Això canvia el 2016 quan la taxa dels estrangers comunitaris se situa mig punt percentual per sota de la dels espanyols (12,0% i 12,5%, respectivament). Al mateix temps la taxa dels no comunitaris és la més elevada amb un 24,2%, un valor que duplica les taxes dels espanyols i dels ciutadans de la Unió Europea.

Taula 39. Evolució de la taxa d'atur per sexe, edat i nacionalitat per comunitat autònoma (2010, 2013 i 2016)

Comunitat autònoma	Total			Dones			Homes			Menors de 25 anys			Entre 25 i 54 anys			Majors de 54 anys			Espanyols			UE-27			NO UE		
	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016
	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016	2012	2014	2016
Total Espanya	60,4	59,6	59,2	54,0	53,7	53,6	67,1	65,8	65,1	43,0	39,6	36,9	86,9	87,3	87,4	22,5	23,0	24,9	58,5	58,0	57,8	70,5	71,0	70,0	78,5	75,6	74,6
Andalusia	59,0	58,8	57,8	52,2	52,1	51,3	66,2	65,9	64,6	43,1	39,9	35,2	84,3	85,0	84,4	19,9	21,5	23,5	57,7	57,8	57,2	66,3	63,2	56,9	78,2	77,2	72,1
Aragó	60,1	58,9	59,3	53,5	52,9	53,7	66,9	65,1	65,2	42,1	38,5	38,5	89,1	89,5	89,4	22,9	22,1	25,7	57,5	56,3	56,9	81,0	81,1	82,2	78,7	79,1	78,1
Astúries	52,3	51,8	51,7	46,4	47,3	47,4	58,8	56,9	56,4	32,4	30,9	30,6	82,4	83,5	84,9	19,2	19,3	19,9	51,3	50,8	51,0	75,1	68,5	68,6	74,7	81,4	71,9
Illes Balears	67,0	64,9	65,2	61,4	59,1	60,1	72,6	70,8	70,5	51,1	42,9	42,3	88,8	88,1	89,4	30,1	29,0	29,7	65,8	62,9	63,6	68,0	72,4	69,2	74,8	73,2	74,4
Canàries	63,0	61,3	61,1	57,1	56,0	56,0	68,9	66,8	66,3	44,0	40,1	36,7	85,7	84,9	85,8	24,9	24,4	25,9	60,8	60,3	59,6	67,3	61,0	64,1	80,5	72,7	76,4
Cantàbria	56,9	56,5	56,1	50,3	50,3	50,7	63,8	63,1	61,9	31,5	28,5	29,2	85,0	85,6	86,3	22,1	23,4	24,0	55,7	55,4	55,4	72,5	82,1	70,2	76,8	73,2	69,8
Castella i Lleó	55,4	55,0	55,1	48,1	48,8	49,0	63,0	61,4	61,4	38,0	33,4	33,6	86,4	87,0	86,9	20,5	21,9	24,5	54,1	53,8	54,1	74,7	78,0	75,0	76,3	73,1	71,6
Castella-la Manxa	59,2	59,2	58,5	51,0	51,3	50,9	67,3	66,9	66,0	43,8	41,1	37,0	85,2	86,2	85,6	20,2	21,7	24,6	56,7	57,3	57,0	82,1	82,0	78,6	80,6	75,5	71,6
Catalunya	63,4	62,6	62,0	57,5	57,5	57,2	69,6	68,0	67,1	48,9	45,8	41,8	89,3	90,3	90,2	24,8	24,8	26,7	61,1	60,7	60,1	78,3	78,8	78,8	76,9	75,2	74,7
Com. Valenciana	59,6	59,0	59,4	52,6	52,6	53,9	66,8	65,6	65,1	43,9	41,0	39,9	86,3	86,6	87,3	21,3	22,5	25,2	58,1	57,8	58,1	55,0	59,5	63,9	78,5	72,6	71,4
Extremadura	55,2	55,1	55,1	46,9	47,6	47,7	63,6	62,7	62,7	43,6	37,6	37,1	82,6	83,6	83,8	18,2	20,1	22,2	54,6	54,9	55,0	64,5	52,5	63,0	78,4	72,4	58,0
Galícia	55,0	53,8	53,5	49,5	49,0	48,8	61,0	59,0	58,5	38,1	34,5	31,5	85,7	85,6	86,1	20,3	19,8	21,0	54,2	53,1	52,9	73,9	67,0	66,4	76,6	79,0	70,2
Madrid	65,3	63,9	63,7	60,0	58,6	58,9	71,2	69,7	69,0	41,8	40,2	37,2	90,0	90,0	90,9	27,3	26,3	27,7	62,6	61,5	61,3	80,6	87,5	82,4	81,5	77,9	81,7
Múrcia	61,8	61,1	59,1	54,2	53,7	51,1	69,3	68,5	67,3	43,5	39,1	38,8	85,9	86,0	83,5	22,1	23,8	24,6	59,1	59,2	57,7	56,8	52,6	50,0	79,6	77,5	70,6
Navarra	60,7	59,8	58,5	54,7	54,1	53,8	66,8	65,5	63,4	36,7	35,5	33,2	88,8	88,4	88,2	23,5	24,4	24,6	58,8	58,2	57,5	75,5	79,4	71,9	79,1	75,8	69,6
País Basc	58,2	57,0	56,9	52,3	51,6	51,7	64,5	62,9	62,6	36,9	29,3	30,1	88,2	89,1	89,0	21,2	21,8	24,3	56,8	55,9	55,9	75,7	81,0	77,0	79,4	78,1	80,1
La Rioja	59,9	60,3	59,2	53,0	54,4	53,2	66,8	66,3	65,5	40,9	40,3	31,9	87,6	89,7	89,3	22,7	24,1	26,8	56,6	58,3	57,5	86,7	85,2	82,5	79,8	71,5	70,8

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

3.3.5. Anàlisi familiar de l'atur

Per tercer any consecutiu, les llars de les Balears que tenen tots els seus membres en situació d'atur s'han reduït 1,5 p. p. en termes interanuals.

Una de les informacions que recull l'EPA és la de la població aturada segons la relació de parentiu amb la persona de referència de la llar. A la taula 40 es recull l'anàlisi familiar de l'atur. Segons aquestes dades, el 36,0% són la

persona de referència de la llar, el 29,3% són fills i el 24,4% són cònjuges, la resta (10,0%) són altres persones de la llar. Respecte de les dades de l'any 2015, la població aturada baixa considerablement a les persones de referència (-26,0%), els cònjuges (-19,5%) i els fills (-17,2%). El nombre d'aturats a la llar només augmenta entre les altres persones que hi viuen (+16,5%).

Taula 40. Població aturada a les Balears segons la relació de parentiu amb la persona de referència de la llar (2007-2016)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Persona de referència	14.409	21.107	46.735	50.041	55.413	57.330	54.316	47.514	41.648	30.801
Cònjuge	10.274	12.762	25.531	30.394	33.504	35.947	33.225	29.687	25.922	20.875
Fill/fillastre	12.049	17.275	24.739	29.222	31.742	38.226	39.608	36.284	30.259	25.049
Altres	1.652	4.892	5.525	9.830	8.224	7.383	6.484	6.051	7.297	8.499
Sense parentesc	954	2.057	3.188	1.025	1.226	3.423	2.583	1.192	1.533	393
Total	39.338	58.093	105.718	120.512	130.109	142.309	136.216	120.728	106.659	85.617

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Un altre indicador que permet conèixer la situació real de les famílies a conseqüència de l'atur és el de les llars amb totes les persones actives en situació d'atur que recull l'EPA. El percentatge de llars amb tots els seus membres desocupats és del 7,1% a les Illes Balears. Aquest valor és el tercer més baix per co-

munitat autònomes i se situa 3,9 p. p. per sota de la mitjana nacional (11,1%). Per tant, a les Illes hi ha menys llars amb tots els membres en atur, fet que disminueix el risc de pobresa i exclusió social. A més, l'evolució és positiva atès que és el tercer any consecutiu que baixa i és el valor més baix des de l'any 2009.

Taula 41. Percentatge de llars amb tots els actius aturats sobre el total de llars per comunitat autònoma (2007-2016)

Comunitat autònoma	Total									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Andalusia	5,7	8,9	13,6	15,3	17,2	20,5	21,9	21,6	18,5	17,1
Aragó	1,9	3,0	6,4	7,6	8,3	9,3	10,9	10,4	8,3	7,5
Astúries	4,6	4,6	7,0	9,5	10,9	13,1	15,0	13,5	12,5	11,6
Illes Balears	2,9	4,2	9,0	10,7	11,7	11,3	11,8	11,1	8,6	7,1
Canàries	4,3	8,7	14,2	16,7	16,3	19,0	19,7	19,9	16,9	16,1
Cantàbria	2,6	2,9	6,7	6,6	7,6	9,7	10,7	10,3	10,8	8,8
Castella i Lleó	2,6	4,4	6,6	7,4	8,4	10,5	12,0	11,9	9,9	9,3
Castella-la Manxa	2,8	4,8	8,9	10,7	11,5	15,4	16,3	15,6	13,9	12,7
Catalunya	2,4	3,5	7,5	8,3	9,4	12,2	12,5	10,9	10,2	8,6
Com. Valenciana	3,5	5,0	10,4	11,7	12,5	15,0	14,9	14,7	13,1	12,1
Extremadura	5,5	7,6	10,1	11,4	13,5	18,7	19,3	16,6	17,9	16,5
Galícia	3,5	3,8	6,0	8,2	9,1	11,5	12,6	12,4	11,1	10,0
Madrid	1,9	3,1	5,4	6,9	6,9	8,9	9,5	8,6	7,9	7,4
Múrcia	2,7	5,2	9,2	10,9	12,5	15,1	15,9	13,6	13,2	9,7
Navarra	1,7	2,4	4,5	5,8	6,7	8,3	10,6	9,0	8,0	6,4
País Basc	2,9	2,8	5,8	5,2	6,5	8,8	9,6	9,0	8,9	7,5
La Rioja	1,6	3,4	6,4	7,4	8,9	10,3	10,8	9,8	8,0	6,7
Total Espanya	3,3	5,0	8,8	10,1	11,1	13,7	14,5	13,8	12,3	11,1
Total	37.243	49.111	74.378	82.882	83.263	87.544	82.282	75.405	67.103	58.316

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

3.3.6. Durada de la demanda

El comportament del mercat de treball de les Illes Balears és molt dinàmic ja que els aturats amb demandes inferiors a 3 mesos són més d'una tercera part.

En aquest apartat és important analitzar, entre d'altres, l'evolució de l'atur de llarga durada a les Balears. Les dades mostren que finalment la reactivació econòmica està fent disminuir el pes dels aturats que porten més d'un any sense treballar. Ara bé el pes asso-

lit encara duplica l'existent abans de la crisi (vegeu taula 42). El percentatge d'aturats de llarga durada el 2016 és del 32,2% a les Illes. Les Balears són la regió amb el pes més baix, i se situen 12,2 punts per sota de la mitjana nacional (44,4%). El 2016 és el segon any que aquest indicador es redueix interanualment (-1,4 p. p.). Aquest col·lectiu sol presentar problemes d'ocupabilitat, principalment per la manca de formació i/o l'edat, per tant el fet de que baixi el seu pes és molt positiu per al mercat de treball de les Illes.

Taula 42. Percentatge de persones aturades durant més de dotze mesos registrades per comunitats autònomes (2006-2016)

Comunitat autònoma	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Andalusia	33,3	32,9	28,6	29,0	36,4	37,9	39,1	42,5	41,9	41,0	43,6
Aragó	26,0	25,9	19,7	17,8	28,9	32,2	33,9	38,2	40,9	41,4	41,3
Astúries	33,4	34,5	31,0	26,7	32,7	35,0	36,7	42,8	46,6	47,1	47,2
Illes Balears	17,3	16,7	14,4	15,4	24,6	27,8	30,0	34,2	34,8	33,6	32,2
Canàries	33,8	32,6	27,8	30,4	41,4	44,1	45,3	49,9	50,5	49,1	47,9
Cantàbria	32,1	31,8	25,8	22,9	32,7	34,0	35,9	40,4	43,0	42,4	41,7
Castella-la Manxa	28,8	27,6	22,7	21,3	29,2	31,9	35,1	42,5	42,3	41,7	41,5
Castella i Lleó	34,3	33,3	28,9	25,8	31,2	34,3	36,7	41,1	45,1	44,8	44,6
Catalunya	31,2	31,4	25,4	23,4	33,2	35,3	37,1	41,7	45,2	44,3	43,3
Com. Valenciana	26,2	26,1	21,5	22,5	34,5	38,7	41,0	45,9	47,4	46,8	46,6
Extremadura	35,8	38,6	34,5	30,0	34,5	35,9	36,8	40,0	42,0	41,8	40,7
Galícia	40,7	40,5	36,3	32,8	38,4	40,3	41,7	46,4	48,4	48,1	46,9
Madrid	29,1	27,1	22,9	21,8	31,0	34,0	35,3	39,6	43,2	43,7	43,2
Múrcia	24,6	23,7	19,0	21,3	32,5	37,9	39,6	43,5	44,9	44,6	44,5
Navarra	27,1	27,7	24,2	20,6	28,5	30,5	30,6	35,1	39,0	39,8	39,0
País Basc	35,4	36,1	31,6	26,2	33,5	35,8	40,5	46,1	51,0	52,6	53,1
La Rioja	23,2	23,9	19,9	18,9	28,0	30,2	31,1	36,9	39,6	39,8	39,5
Total Espanya	31,9	31,4	26,5	25,3	34,0	36,6	38,4	42,8	44,6	44,2	44,4

Font: OTIB a partir de dades de l'SPEE.

A continuació es comparen les dades d'atur per durada de les Illes i d'Espanya. En primer lloc, a les Illes, el major nombre d'aturats es concentra en les demandes de durada inferior a 3 mesos (el 36,6%), seguides de les demandes durant més de dos anys (20,6%) i les d'entre 3 i 6 mesos de durada (17,1%). Així més d'un de cada dos persones desocupades manté la demanda durant menys de sis mesos. En termes interanuals, totes les durades experimenten importants descensos dels aturats, d'entre el -8,2% per les durades de menys de 3 mesos i el -22,7% per les durades de 18 a 24 mesos.

En segon lloc, a Espanya la demanda que compta amb més pes és la de més de 24 mesos (el 28,9%), seguida per la de menys de 3 mesos (27,3%) i per la d'entre 6 i 9 mesos (13,3%). En el conjunt nacional, el pes de l'atur de llarga durada és molt important, de manera que quasi una tercera part de les persones desocupades porten més de dos anys sense

una ocupació. Això reflecteix l'existència d'un problema de fons, com és el manteniment de l'atur durant períodes molt llargs de temps. Així, la millora econòmica no està sent suficient per disminuir el pes d'aquest col·lectiu. A la llarga, aquesta situació perjudica tant a l'Estat per la disminució de la productivitat i de l'activitat per la no incorporació al mercat de treball de totes aquestes persones com a la persona individual.

Si es comparen les dades de Balears amb les d'Espanya, s'observa la millor situació de les Illes. El mercat de treball balear respecte d'aquest indicador presenta un major dinamisme que l'espanyol, ja que hi ha més persones amb demandes de baixa durada i menys amb demandes de llarga durada. En detall, mentre que a les Illes el pes de les persones que romanen menys de 3 mesos a l'atur és del 36,6% a Espanya és del 27,3%. I pel que fa a l'atur durant més de 24 mesos, a Balears és del 20,6% i a Espanya del 28,9%.

Taula 43. Distribució de la mitjana de l'atur registrat segons la durada de la demanda a les Balears i a Espanya (2016)

Durada de la demanda	Illes Balears		Espanya	
	Absoluts	Percent.	Absoluts	Percent.
<3 mesos	21.345	36,6%	1.055.596	27,3%
>3 <=6 mesos	9.979	17,1%	515.135	13,3%
>6 <=9 mesos	4.942	8,5%	335.038	8,7%
>9 <=12 mesos	3.093	5,3%	245.665	6,3%
>12 <=18 mesos	4.234	7,3%	352.420	9,1%
>18 <=24 mesos	2.712	4,6%	246.710	6,4%
>24 mesos	12.012	20,6%	1.118.334	28,9%
TOTAL	58.316	100,0%	3.868.898	100,0%

Font: OTIB a partir de dades del SOIB i l'SPEE.

En els darrers anys, els efectes de la crisi han modificat el perfil de l'atur de llarga durada a les Illes Balears. La distribució per sexe, mostrava abans de la crisi un major pes de les dones, que arribà al seu punt àlgid a l'any 2007, quan el percentatge de dones desocupades durant més d'un any és del 63,3%, 26,6 p. p. més que els homes (36,7%). D'ençà, comença una reducció del pes femení de manera que, entre el 2010 i el 2013, la distribució pràcticament s'equipara en ambdós sexes. Aquesta situació, s'ha donat més pel gran increment de l'atur masculí que no per una millora de les dones, ja que durant els anys més intensos de recessió la desocupació va afectar massivament als homes ocupats a la indústria i, especialment, a la construcció, fet que va incrementar molt el nombre d'homes en atur. A partir del 2014, es comença a recuperar l'ocupació masculina, fet que redueix el pes dels homes i provoca l'increment del percentatge de dones. El 2016, es registren 8.134 homes en atur de llarga durada (el 41,7%) i 11.388 dones (el 58,3%). Respecte de les xifres del 2015, el descens del nombre d'aturats ha estat més intens entre ells (-21,1%) que entre elles (-13,7%).

L'anàlisi per grups d'edat mostra també una evolució clara d'ençà el 2005. En aquest cas, a més dels efectes de la recessió, s'ha de tenir en compte també el pas del temps i l'envelliment progressiu de la població. Tot i que la distribució per edats roman igual, el

pes majoritari és el de persones de 25 a 54 anys (55,1%), seguit pels majors de 55 anys (34,8%) i els joves (10,1%); si que s'han produït variacions destacables a les diferents edats. La variació del pes de l'any 2016 respecte del 2005 mostra que s'ha produït una reducció entre els aturats de 25 a 54 anys (-1,8%) i, especialment entre els menors de 25 anys (-3,8%), que s'han traslladat al grup de majors de 55 anys (+5,7%). Ara bé, seguint la tendència dels darrers anys, l'atur ha disminuït a totes les franges d'edat respecte d'ara fa un any, més intensament en el cas dels joves (-26,8%), seguits dels aturats de 25 a 54 anys (-21,0%) i dels majors de 55 anys (-8,9%).

Respecte de la nacionalitat, el 87,3% dels aturats de llarga durada són espanyols (17.035 persones), el 5,4% són ciutadans europeus (1.063) i el 7,3% restant són no comunitaris (1.424). En termes interanuals, tots els grups han disminuït clarament el nombre d'aturats, especialment els extracomunitaris (-18,8%), els espanyols (-17,0%) i els de la UE-28 (-13,4%). En comparació amb el pes d'abans de la crisi, el pes dels estrangers en atur de llarga durada s'ha duplicat, passant del 6,1% en 2007 al 12,7% en 2016. Per origen, els estrangers europeus han guanyat 1,7 punts en aquests nou anys, mentre que els de fora de la Unió Europea ho han fet més intensament (4,9 p. p. més).

Taula 44. Evolució de les persones en situació d'atur de llarga durada per sexe, edat i nacionalitat a les Illes Balears (2005-2016)

Any	Total	Sexe		Edat			Nacionalitat		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 anys i més	Espanyols	UE	NO UE
2005	7.086	2.851	4.235	714	3.908	2.464	6.726	213	148
2006	6.707	2.543	4.164	597	3.542	2.568	6.333	230	144
2007	6.638	2.435	4.203	530	3.455	2.652	6.232	250	156
2008	7.709	2.862	4.847	763	4.050	2.896	7.148	297	264
2009	13.103	5.983	7.120	2.018	7.442	3.644	11.370	630	1.103
2010	22.331	11.166	11.165	2.846	14.200	5.285	18.209	1.376	2.745
2011	24.596	12.150	12.446	2.322	16.081	6.193	19.901	1.604	3.091
2012	27.975	13.754	14.221	2.751	17.928	7.296	23.122	1.636	3.217
2013	29.512	14.309	15.203	2.406	18.836	8.269	25.025	1.561	2.926
2014	27.309	12.819	14.490	1.973	16.495	8.841	23.649	1.402	2.258
2015	23.505	10.310	13.196	1.661	13.175	8.669	20.524	1.228	1.754
2016	19.522	8.134	11.388	1.216	10.413	7.894	17.035	1.063	1.424

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

En relació amb l'atur, s'ha de destacar la feina de mediació que porta a terme el SOIB. A la taula 47 es mostra el nombre de persones ateses en el servei d'orientació laboral del SOIB en els darrers anys, les quals reben una atenció personalitzada i especialitzada amb l'objectiu de definir un itinerari d'inserció laboral a partir d'un diagnòstic d'ocupabilitat que les permeti accedir a un lloc de treball.

L'any 2016 el total de persones ateses és la més alta de la sèrie i amb diferència, 96.460 persones, un 20,9% més que ara fa un any. El perfil predominant és el d'un home, de més de 25 anys, amb una durada de la demanda inferior a dotze mesos i que no cobra cap prestació. Pel que fa al sexe, en els anys analitzats no hi ha una superioritat clara de cap dels dos sexes, ja que es troben anys on predominen les dones i altres on te lloc la situació contrària. Respecte de l'edat, la major part de les persones tenen més de 25 anys

(85,4%) i, quant a la durada de la demanda, el 74,0% porten menys de 12 mesos en situació d'atur. Per tant, el 2016 les persones que fa més d'un any que no treballen són el 26,0%, les quals representen 18,0 p. p. més que l'any 2008. A més, del total de persones ateses, el 60,8% no rep cap prestació. Així, les persones que duen més d'un any sense feina (una de cada quatre) i les que no reben cap ajut (pràcticament dues de cada tres) són les que estan en més risc d'exclusió social i les que necessiten especialment la intermediació del SOIB per facilitar-los la reinserció laboral.

Alhora, s'ha de dir, que en els darrers anys, el volum de treball del servei d'orientació laboral ha experimentat un augment molt destacable, en part pel gran increment de l'atur durant la crisi i també per les millores en el sistema de recollida de les oficines del servei d'ocupació.

Taula 45. Persones ateses en els serveis d'orientació laboral del SOIB (2008-2016)

Persones ateses pels serveis del SOIB	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Per sexe	14.119	23.282	28.090	44.659	69.743	70.693	77.831	79.778	96.460
Dona	7.644	11.092	12.855	20.507	35.015	34.021	37.932	42.079	45.010
Home	6.475	12.190	15.235	24.152	34.728	36.672	39.899	37.699	51.450
Per trams d'edat	14.119	23.282	28.090	44.659	69.743	70.693	77.831	79.778	96.460
Menors de 25 anys	2.280	3.896	4.817	6.746	10.014	9.447	10.656	15.491	14.061
25 anys i més	11.839	19.386	23.273	37.913	59.729	61.246	67.175	64.287	82.399
Durada de la demanda	14.119	23.282	28.090	44.659	69.743	70.693	77.831	79.778	96.460
Menys de 12 mesos	12.988	20.086	21.921	32.461	53.539	52.316	58.567	60.227	71.379
Més de 12 mesos	1.131	3.196	6.169	12.198	16.204	18.377	19.264	19.551	25.081
Cobren prestació	14.119	23.282	28.090	44.659	69.743	70.693	77.831	79.778	96.460
Sí	7.553	9.142	17.448	13.911	30.034	33.059	35.834	30.050	37.832
No	6.566	14.140	10.642	30.748	39.709	37.634	41.997	49.728	58.628

Font: OTIB a partir de dades del SOIB.

3.3.7. Població aturada i cobertura de les prestacions

Tot i que en els darrers anys l'evolució de l'atur és positiva, no s'ha de perdre de vista el fet que encara no s'han recuperat les xifres d'atur existents abans de la crisi. El mercat de treball de les Illes encara presenta una xifra elevada de persones desocupades. A més, atès el temps que algunes d'aquestes persones porten sense treballar, és un fet que una part ja no compta amb cap tipus d'ajut. Això es fa palès, especialment, entre els aturats de llarga durada, els quals han perdut el dret a rebre cap prestació pel temps que porten sense un lloc de treball. En aquest punt es mostra el nombre de persones en aquesta situació, així com la cobertura de les prestacions, tant contributives com no contributives.

En el quadre 42a es mostra l'evolució dels demandants i dels aturats de les Illes Balears segons si cobren algun tipus de prestació des del 2005. Pel que fa als demandants, és evident el gran augment experimentat arran de la crisi, especialment a partir del 2008 i fins arribar al punt màxim l'any 2012. A partir d'aquí, comença un descens progressiu fins a

les 95.549 persones el 2016. A conseqüència de l'augment de les demandes, també augmenten les persones que cobren algun tipus de prestació. Ara bé, a mesura que passen els anys, el nombre de persones que en tenen dret disminueix, fet que ha provocat l'increment del percentatge de persones que no cobren cap ajut a les Illes. De fet, s'ha passat de representar el 37,9% dels demandants en 2007 al 51,4% el 2016, de manera que més d'un de cada dos demandants ja no percep cap prestació. Respecte dels aturats de Balears, l'evolució ha estat equivalent, i el pes dels desocupats sense prestació és del 52,3% el 2016.

El fet que el nombre d'aturats encara es mantingui per sobre de la xifra anterior al 2007 implica que la situació d'atur d'alguns es cronifiqui, és a dir, que es converteixin en aturats de llarga durada. Una de les conseqüències és que pel transcurs del temps exhaurixin la possibilitat de rebre qualsevol tipus d'ajut. Això ha provocat l'augment del percentatge de demandants que no cobren cap prestació.

A més, en els darrers anys s'ha produït una reducció dels demandants que perceben una prestació o un subsidi, en favor dels qui reben una renda activa, que són de menor quantia econòmica. Per tant, el mercat de treball de les Illes mostra encara un nombre elevat d'aturats, alguns d'ells amb unes ajudes

molt baixes i una majoria que ja no en rep cap. Aquest és un fet molt negatiu, tant per a les persones afectades com per a la societat balear, ja que porta associat l'increment del nombre de persones en situació de pobresa i exclusió social.

Taula 46. Evolució del total de demandants i dels demandants aturats segons si cobren prestació i tipus de prestació (2005-2016)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
DEMANDANTS total	58.027	57.372	59.874	75.240	108.618	120.573	124.012	128.908	123.095	113.663	105.406	95.549
DEMANDANTS cobren	31.915	35.470	37.180	43.281	67.565	75.297	67.903	68.229	63.818	57.864	51.060	46.401
prestació	20.225	22.931	24.605	29.399	44.520	44.970	36.848	35.548	31.925	27.532	23.954	22.723
subsidi	11.499	12.239	12.116	13.301	22.105	28.885	28.798	29.772	28.707	26.970	23.906	21.222
renda activa	192	299	458	581	939	1.442	2.257	2.910	3.186	3.363	3.200	2.455
% demandants no cobren	45,0%	38,2%	37,9%	42,5%	37,8%	37,6%	45,2%	47,1%	48,2%	49,1%	51,6%	51,4%
ATURATS total	38.340	36.134	37.243	49.111	74.378	82.882	83.263	87.544	82.282	75.405	67.103	58.316
ATURATS cobren	22.453	23.692	24.872	29.131	48.493	54.151	47.422	47.055	43.092	37.825	31.725	27.789
prestació	15.407	16.362	17.534	20.891	33.131	33.195	25.768	24.336	21.192	17.188	13.880	12.639
subsidi	6.871	7.062	6.928	7.727	14.531	19.658	19.637	20.126	19.118	17.682	15.064	13.020
renda activa	175	268	411	513	832	1.299	2.017	2.593	2.782	2.955	2.781	2.130
% aturats no cobren	41,4%	34,4%	33,2%	40,7%	34,8%	34,7%	43,0%	46,2%	47,6%	49,8%	52,7%	52,3%

Font: OTIB a partir de les dades del SOIB

3.4. Condicions de treball i relacions laborals

3.4.1. Els convenis col·lectius

El 2016 augmenta el nombre de convenis a les Illes. S'han subscrit 53 convenis col·lectius que afecten 172.379 treballadors, dels quals 44 són d'empresa, segons dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Com a petita introducció s'ha de dir que la Llei 3/2012 -que va aprovar la reforma laboral- incideix en la negociació col·lectiva amb l'objectiu que sigui un instrument per adaptar les condicions de treball a la situació de l'empresa. Per tant, es dona prioritat al conveni d'empresa davant el conveni sectorial. També va incorporar el límit d'un any a la ultraactivitat, que fins aleshores prorrogava els convenis any rere any si les parts no el denunciaven. La finalitat d'aquesta mesura és evitar que s'allarguin en el temps certes condicions de treball que abans de la reforma continuaven vigents fins a arribar a un acord.

La informació de la negociació col·lectiva la

presenta el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social. Les darreres dades disponibles són les provisionals registrades fins juny de 2017. Així, a Balears s'han subscrit 53 convenis col·lectius d'àmbit autonòmic, 44 dels quals són d'empresa i afecten a 5.811 treballadors i els 6 restants són d'altres àmbits i afecten 166.568 treballadors.

Si es compara el nombre de treballadors afectats per convenis autonòmics amb el total de treballadors afiliats a la Seguretat Social s'obté el grau de cobertura (vegeu taula 46). El percentatge de cobertura del 2016 és del 37,9%, però s'ha de tenir en compte que la dada dels treballadors afectats per convenis és encara provisional. Com s'observa a la taula, la xifra del 2016 és la més baixa del període analitzat des del 2013. Malgrat que el nombre de convenis creix des de l'any 2014, el percentatge de cobertura decreix intensament des de l'any 2011.

Taula 47. Grau de cobertura dels convenis col·lectius de les Illes Balears sobre el total de treballadors afiliats en alta (2000-2016)

Any	Treballadors afectats per convenis autonòmics	Total treballadors afiliats	Percentatge de cobertura
2000	181.428	369.821	49,1%
2001	178.250	384.313	46,4%
2002	198.200	390.589	50,7%
2003	219.705	392.469	56,0%
2004	216.140	399.278	54,1%
2005	235.548	421.246	55,9%
2006	238.269	441.279	54,0%
2007	244.963	455.694	53,8%
2008	248.796	452.244	55,0%
2009	245.416	422.638	58,1%
2010	241.117	411.617	58,6%
2011	182.365	405.113	45,0%
2012	188.800	395.784	47,7%
2013	146.294	397.861	36,8%
2014	204.316	410.635	49,8%
2015	205.885	432.487	47,6%
2016	172.379	455.257	37,9%

Font: OTIB a partir de dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

3.4.2. Els costs laborals i les hores treballades

En el darrer any els salaris disminueixen a les Illes Balears i, també, a altres vuit comunitats autònomes.

El salari mensual mitjà a les Illes Balears el 2016 és de 1.759,37€, segons les dades de l'Enquesta trimestral del cost laboral publicada per l'INE, un 7,3% per sota de la mitjana nacional (1.897,50 €). Els salaris de les Illes se situen habitualment per sota de la mitjana nacional, per tant són una característica estructural de l'economia de les Balears que es pot atribuir a l'especialització en activitats dels serveis que requereixen una qualificació baixa o mitjana, que limita les retribucions (vegeu la taula 47).

En termes interanuals, s'observa com a una majoria de comunitats autònomes (9 regions) es redueixen els salaris. Així, la mitjana nacional perd el 0,3%, mentre que a Balears el decreixement és més intens (un -1,3%). Amb aquest descens s'allunya de la mitjana nacional i se situa a 27,4 punts per sota de Madrid que és la comunitat amb els salaris

més alts (120,1%).

Per sectors econòmics, la indústria presenta habitualment les remuneracions més elevades a Balears, les quals arriben els 1.835,5 € el 2016. En segon lloc se situen els serveis (1.767,6 €). Finalment, en el sector de la construcció el salari mitjà és de 1.622,2 €. En termes interanuals, el sector de la construcció és l'únic en què creixen lleugerament els salaris respecte del 2015 (+0,1%). En canvi, cauen en els serveis (-1,3%) i, especialment, en la indústria (-3,9%).

Aquestes dades mostren com malgrat la reactivació econòmica, l'increment de l'activitat encara no s'ha traslladat als salaris dels treballadors de les Illes. La comunitat balear presenta la taxa d'ocupació més elevada d'Espanya (56,2%) i la quarta d'atur més baixa (14,0%), però aquestes dades no han implicat una millora en la situació dels treballadors, els quals en el darrer any han vist reduir les seves retribucions un 1,3%.

Taula 48. Evolució del cost salarial total per treballador¹³ i hores efectivament treballades per treballador al mes per comunitat autònoma (2012-2016)

Comunitat autònoma	Cost salarial total per treballador (€)					Hores efectives treballades per treballador al mes				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Andalusia	90,2	89,9	90,1	90,3	89,4	128,1	128,6	127,9	128,0	127,5
Aragó	94,8	94,7	95,0	96,1	94,5	128,0	127,6	126,3	126,7	126,1
Astúries	97,4	98,9	98,7	98,4	101,7	129,0	127,7	125,8	126,2	126,6
Illes Balears	92,6	92,1	93,1	93,7	92,7	135,2	134,0	133,5	135,3	133,7
Illes Canàries	82,5	82,4	83,3	84,6	83,8	133,0	130,4	129,3	130,9	131,0
Cantàbria	90,6	89,2	92,1	91,3	95,3	129,1	127,7	129,5	129,6	131,5
Castella-la Manxa	89,6	88,9	91,6	90,2	90,5	131,9	132,2	130,8	128,7	125,9
Castella i Lleó	90,5	91,1	88,7	87,3	88,0	127,3	125,8	125,7	126,4	127,7
Catalunya	108,0	107,3	105,5	106,0	106,3	129,8	129,0	128,9	129,1	128,6
Com. Valenciana	90,0	88,9	88,0	87,5	88,7	129,5	129,1	127,4	126,9	127,5
Extremadura	84,4	81,4	82,6	82,2	82,1	129,9	128,4	126,7	126,5	125,7
Galícia	85,9	87,9	87,9	86,7	87,2	132,0	131,9	132,4	131,1	129,6
Madrid	117,5	118,1	120,1	120,8	120,1	134,7	134,1	133,2	132,9	132,8
Múrcia	89,8	89,1	89,7	89,3	90,9	127,8	128,9	128,3	129,4	129,2
Navarra	103,3	103,0	105,0	103,8	103,6	125,1	125,5	127,0	126,1	123,8
País Basc	118,1	119,8	118,7	117,1	116,1	123,7	123,7	124,5	123,6	122,4
La Rioja	92,3	94,0	92,7	93,6	92,3	125,7	125,9	127,0	128,1	126,4
Total nacional	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	130,2	129,7	129,2	129,1	128,8

Font: OTIB a partir de dades de l'Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

¹³Mitjana de l'Estat amb valor 100. Base 2008

Si es relaciona el cost salarial, amb l'augment pactat en conveni i amb la taxa d'inflació es pot saber l'evolució del poder adquisitiu dels treballadors illencs. Com s'observa a la taula 48 entre els anys 2006 i 2009 el creixement dels salaris supera la taxa d'inflació, tant a les Balears com a Espanya, fet que representa una millora de la capacitat adquisitiva de les persones treballadores. La situació canvia entre 2010 i 2013, quan la taxa d'inflació supera els augments salarials, sobretot en 2012 i 2013. En aquest cas, és fa palesa la pèrdua de poder adquisitiu dels treballadors durant aquests anys. El 2014 els salaris creixen més que els preus, per la caiguda de la taxa d'inflació, que se situa en valors mínims, de ma-

nera que es recupera la capacitat econòmica dels treballadors. Ara bé, a partir del 2015, de nou, la taxa d'inflació assoleix valors negatius, que es repeteixen el 2016 (-0,1% en ambdós casos), però, a més l'any 2016 l'augment del cost salarial presenta un resultat també negatiu (-1,3%). Per tant, el 2016 tanca amb descensos del cost salarial que superen la taxa d'inflació negativa. És a dir, malgrat que han baixat els preus els treballadors de les Illes han vist reduir els seus salaris. Aquest descens, en part s'explica per la reducció del nombre d'hores treballades, fent palesa la manca de relació entre la reactivació econòmica i la millora de les condicions laborals dels treballadors de les Illes Balears.

Taula 49. Evolució de l'augment salarial pactat, l'augment del cost salarial i la taxa d'inflació¹⁴ a les Balears i a Espanya (2005-2015)

	ILLES BALEARS			ESPANYA		
	Augment salarial pactat (%)	Augment del cost salarial (%)	Taxa inflació	Augment salarial pactat (%)	Augment del cost salarial (%)	Taxa inflació
2005	3,9	4,6	3,1	4,0	2,5	3,4
2006	3,4	5,9	3,5	3,6	4,8	3,5
2007	3,7	3,7	2,7	4,2	4,0	2,8
2008	4,5	5,4	3,8	3,6	5,1	4,1
2009	1,6	3,3	-0,2	2,3	3,2	-0,3
2010	1,9	1,0	1,7	2,2	0,9	1,8
2011	3,4	0,1	2,9	2,3	1,0	3,2
2012	0,7	-1,6	2,5	1,2	-0,6	2,4
2013	0,6	-0,5	1,6	0,5	0,0	1,4
2014	1,1	1,0	0,2	0,6	-0,1	-0,2
2015	0,7	1,8	-0,1	0,7	1,1	-0,5
2016	1,1	-1,3	-0,1	1,1	-0,3	-0,2

Font: OTIB a partir de dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social, ETCL i IPC (INE).

¹⁴IPC base 2011 = 100.

Pel que fa a les hores efectivament treballades a les Illes Balears, el 2016 són de mitjana 133,7 hores per treballador i mes, que representa 4,9 hores més que la mitjana nacional (128,8 hores). De fet, les Balears són la regió amb el major nombre d'hores treballades, superant en 11,3 hores al País Basc, que és la comunitat on menys hores es comptabilitzen (122,4 hores). Respecte de les hores efectivament treballades el 2015, a les Illes es treballen 1,6 hores menys, mentre que a Espanya també baixen (-0,4 hores).

Quant a les hores treballades segons el tipus de jornada, les Illes son capdavanteres independentment de la jornada treballada. La jornada completa a Balears és de 148,15

hores el 2016, només superada lleugerament per les Illes Canàries (148,35 hores) i que representen 3,5 hores més que el conjunt nacional. La jornada parcial mitjana a les Illes és de 98,50 hores, la més alta de Espanya i 20,8 hores per sobre de la mitjana nacional (77,73 hores). Pel que fa a les dades de l'any 2015, la jornada a temps complet pràcticament es manté a la indústria i a la construcció (+0,0% i +0,2%, respectivament) i baixa als serveis (-0,7%). La jornada parcial, perd hores de feina a la indústria (-2,2%) i als serveis (-1,4%), mentre que la construcció incrementa les hores efectives (+6,1%). Així, els serveis i la indústria perden hores de feina, al contrari que el sector de la construcció que en aquest darrer any les ha incrementat.

3.4.3. La sinistralitat laboral

Per quart any consecutiu el nombre d'accidents creix. Per tant, l'índex d'incidència experimenta un augment respecte de l'any anterior i se situa en 4.869,4 accidents per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes.

El Ministeri de Treball i Seguretat Social presenta les dades de sinistralitat laboral de cada any. Segons aquestes dades les Illes Balears presenten un índex d'incidència de la sinistralitat laboral (nombre d'accidents laborals per cada cent mil treballadors amb les contingències cobertes) de 4.829,0 incidències en el 2016. Aquest resultat se situa per sobre del que presenta el conjunt d'Espanya (3.302,0 incidències). Com s'observa a la taula 50, les Balears són la comunitat autònoma amb l'índex més elevat a bastant distància de la resta, situació que es repeteix al llarg dels anys.

Segons la gravetat dels accidents, aquesta diferència amb Espanya ve donada pels accidents lleus, ja que les Illes són la comunitat autònoma amb l'índex més alt (4.804,0 incidències), per sobre de la mitjana nacional (3.274,0). Respecte dels accidents greus, les Illes presenten un índex molt similar al espanyol (24,6 i 24,4, respectivament) i pel que fa als accidents mortals, les Balears són la regió amb l'índex més baix (1,1), per sota del resultat d'Espanya (3,3).

L'índex d'incidència respecte dels valors de l'any 2015 creix un 6,7% a Balears, superant l'augment del conjunt nacional (+3,5%). Totes les comunitats autònomes incrementen la sinistralitat laboral en el darrer any, excepte Astúries (-5,0%) i Ceuta (-12,5%) que mostren disminucions de l'índex.

Taula 50. Índexs d'incidència de la sinistralitat i accidents de treball durant la jornada laboral amb baixa per comunitat autònoma (2016)

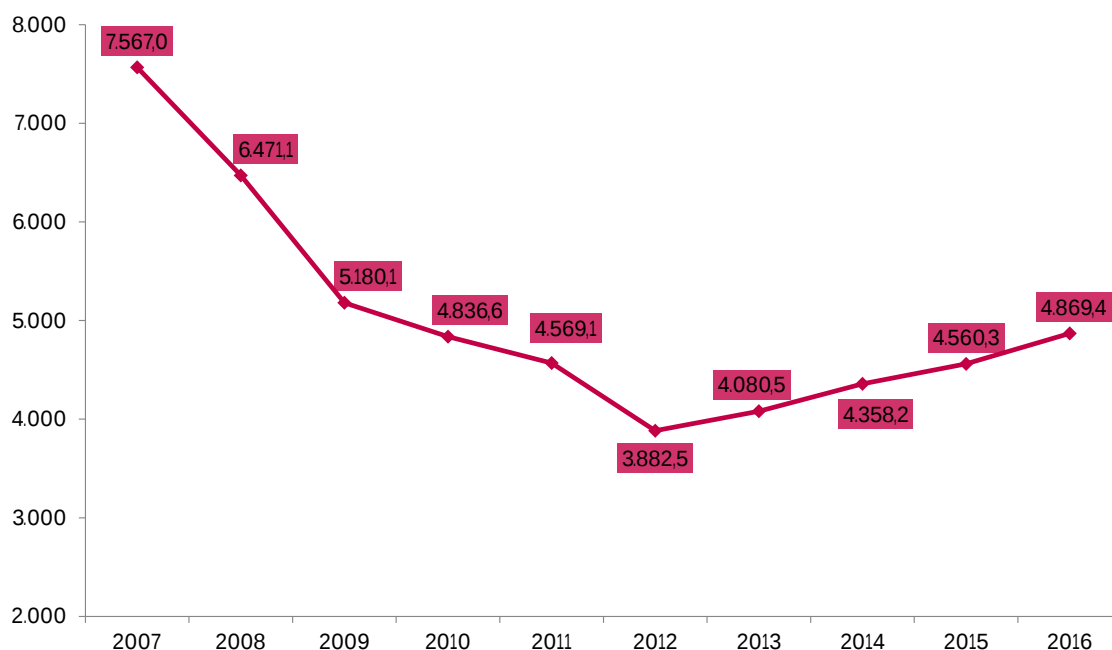
Comunitats autònomes	Acc. lleus	Índ. inc. lleus	Acc. greus	Índ. inc. greus	Acc. mortals	Índ. inc. mortals	Total d'accidents	Pob. afiliada	Índex d'incidència	Var. % interanual
Andalusia	79.371	3.684,0	789	36,6	80	3,7	80.240	2.154.446	3.724,0	3,5
Aragó	13.475	3.097,0	74	17,0	17	3,9	13.566	435.064	3.118,0	6,3
Astúries	10.057	3.460,0	64	22,0	7	2,4	10.128	290.649	3.485,0	-5,0
Illes Balears	18.176	4.804,0	93	24,6	4	1,1	18.273	378.381	4.829,0	6,7
Canàries	23.018	3.631,0	133	21,0	13	2,1	23.164	634.006	3.654,0	2,0
Cantàbria	5.040	2.963,0	53	31,2	5	2,9	5.098	170.084	2.997,0	1,5
Castella-la Manxa	21.470	4.069,0	154	29,2	28	5,3	21.652	527.605	4.104,0	6,6
Castella i Lleó	22.596	3.199,0	156	22,1	29	4,1	22.781	706.381	3.225,0	5,1
Catalunya	84.659	3.176,0	509	19,1	66	2,5	85.234	2.665.619	3.198,0	4,3
Com. Valenciana	41.638	2.950,0	297	21,0	41	2,9	41.976	1.411.389	2.974,0	3,4
Extremadura	9.574	3.512,0	156	57,2	11	4,0	9.741	272.579	3.574,0	0,2
Galícia	24.439	3.199,0	496	63,3	57	7,3	24.992	783.506	3.190,0	0,5
Madrid	69.735	2.722,0	260	10,1	54	2,1	70.049	2.561.625	2.735,0	3,5
Múrcia	15.046	3.418,0	67	15,2	21	4,8	15.134	440.135	3.438,0	1,8
Navarra	7.506	3.376,0	55	24,7	6	2,7	7.567	222.366	3.403,0	7,9
País Basc	25.612	3.147,0	128	17,1	30	4,0	25.770	749.561	3.438,0	3,4
La Rioja	3.460	3.491,0	34	34,3	7	7,1	3.501	99.104	3.533,0	4,1
Ceuta	582	3.276,0	9	50,7	-	0,0	591	17.768	3.326,0	-12,5
Melilla	578	3.257,0	16	90,2	-	0,0	594	17.748	3.347,0	21,1
Total nacional	476.032	3.274,0	3.543	24,4	476	3,3	480.051	14.538.018	3.302,0	3,5

Font: OTIB a partir de dades del Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

La Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral del Govern de les Illes Balears presenta també, per la seva banda, les xifres de la incidència dels accidents a les Illes Balears. Segons aquestes, entre el 2007 i el 2012, coincidint amb la reducció de l'ocupació motivada per la recessió, l'índex d'incidència baixa a les Illes. De fet, com es pot ob-

servar al gràfic 36, el valor de l'any 2012 és el més baix de tota la sèrie analitzada (3.882,5 incidències). A partir d'aquí, i a mida que s'incrementa l'ocupació, també creix la sinistralitat de manera que el 2016 l'índex se situa en 4.869,4, valor que supera el mínim del 2012 però que és un 35,6% inferior al resultat del 2007 (7.567,0).

Gràfic 37. Evolució de l'índex d'incidència de la sinistralitat laboral a les Illes Balears(2007-2016)

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS i la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral.

Del total d'accidents registrats a les Illes el 2016 la major part (99,0%) són de caràcter lleu (18.330 accidents). Els greus represen-

ten el 0,5% del total i són 93 accidents. Finalment, els accidents mortals produïts a les Illes són 5 l'any 2016.

Taula 51. Evolució dels accidents registrats a les Illes Balears per gravetat (2007-2016)

Gravetat	Accidents									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lleus	28.225	24.004	17.909	16.324	15.271	12.639	13.284	14.699	16.226	18.330
Greus	184	165	120	100	74	85	74	78	94	93
Mortals	14	16	8	11	6	3	4	2	9	5
Illes Balears	28.423	24.185	18.037	16.435	15.351	12.727	13.362	14.779	16.329	18.428

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS i la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral.

Habitualment el sector dels serveis és el que presenta un major nombre d'accidents, en part perquè és el que concentra a la major part dels treballadors de les Illes. A la taula es separa en dos, per una banda els serveis sense incloure l'hostaleria i, per l'altre, l'hostaleria, amb l'objectiu de tenir la informació més detallada. El 2016 els altres serveis són els que concentren el major nombre de sinistres (8.354 accidents, el 45,8%), seguits de l'hostaleria (4.982 accidents, el 27,3%). Els segueixen a certa distància la construcció (3.078 sinistres, el 16,9%), la indústria (1.522 accidents, el 8,3%) i, finalment, l'agricultura (295 accidents, l'1,6%).

Aquesta distribució canvia quan s'analitza l'índex d'incidència, que posa en relació els accidents amb la plantilla mitja activa. Així, segons aquest indicador els sectors amb els majors índexs són també de manera habitual els de la construcció (10.600,6) i la indústria (7.177,4). Els segueixen la hostaleria (6.142,7), l'agricultura (5.025,3) i els serveis (3.839,7). Respecte dels resultats d'ara fa un any, l'índex es redueix a l'agricultura (-8,6%) i la indústria (-7,1%), mentre que puja a la construcció (+4,7%), als serveis (+6,7%) i, especialment, a l'hostaleria (+10,9%).

Taula 52. Índexs d'incidència de sinistralitat per sectors econòmics a les Illes Balears (2007-2016)

Any	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis*	Hostaleria
2007	7.528,2	12.807,2	16.403,5	5.098,5	8.097,4
2008	6.861,7	10.803,7	13.950,4	4.653,0	7.285,2
2009	6.084,5	8.761,7	10.683,0	4.010,1	5.710,3
2010	5.587,8	7.995,8	9.358,7	3.839,2	5.810,0
2011	5.861,9	7.760,6	8.897,9	3.612,3	5.795,7
2012	5.565,9	6.562,0	7.619,0	3.113,1	4.917,6
2013	5.346,4	6.608,4	8.123,1	3.368,1	5.058,8
2014	5.473,5	6.717,5	8.940,7	3.617,7	5.397,8
2015	5.498,1	7.723,9	9.837,2	3.598,4	5.536,6
2016	5.025,3	7.177,4	10.300,6	3.839,7	6.142,7

* Serveis sense Hostaleria

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS i la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral.

La distribució dels accidents es correspon amb la distribució de l'ocupació a les Illes: Mallorca en concentra el major pes (77,4 %), seguida d'Eivissa (14,3 %), Menorca (5,6 %) i Formentera (0,5 %). Ara bé, en aquest cas la distribució per illes de l'índex d'incidència tampoc coincideix amb la dels accidents. L'illa amb el major índex (aquest és un fet habitual) és Eivissa (6.011,9), seguida

per Menorca (5.050,5), Mallorca (5.044,3) i Formentera (3.441,1). Menorca i Mallorca solen presentar resultats similars, sense que hi hagi una clara majoria d'una respecte de l'altra, sinó que depèn de l'any analitzat. Pel que fa als índexs d'incidència, tots augmenten en termes interanuals, especialment a Menorca i Formentera.

Taula 53. Accidents i índex d'incidència per illes (2007-2016)

ILLES	Accidents									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mallorca	22.807	19.373	14.267	12.883	11.907	9.765	10.146	11.338	12.634	14.309
Menorca	1.925	1.622	1.208	1.033	918	765	782	806	922	1.057
Eivissa	3.068	2.574	2.020	1.978	1.949	1.660	1.853	2.179	2.333	2.601
Formentera	87	90	55	66	74	60	56	70	83	97
Illes Balears	28.423	24.185	18.037	16.435	15.351	12.727	13.362	14.779	16.329	18.428

ILLES	Índex Incidència									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mallorca	7.740,0	6.689,9	5.333,3	4.976,2	4.709,7	3.987,6	4.150,6	4.506,4	4.729,4	5.044,3
Menorca	7.746,8	6.723,1	5.512,0	4.902,3	4.532,3	4.009,6	4.099,5	4.196,9	4.636,8	5.050,5
Eivissa	8.814,1	7.439,1	6.251,7	6.063,9	5.804,8	4.911,6	5.346,7	5.841,0	5.792,6	6.011,9
Formentera	5.154,8	5.218,7	3.026,3	3.201,2	3.442,8	2.681,6	2.428,8	2.771,6	3.086,9	3.441,1
Illes Balears	7.567,0	6.471,1	5.180,1	4.836,6	4.569,1	3.882,5	4.080,5	4.358,2	4.560,3	4.869,4

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS i la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral

3.4.4. Regulació de l'ocupació

Les dades dels expedients de regulació d'ocupació les recull la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral. Al llarg del 2016 s'han autoritzat 105 expedients (ERO), que són 17 més que fa un any (un 19,3 % més). És el primer increment després de 3 anys de descensos. Malgrat això es troben molt per sota de la xifra màxima assolida l'any 2012 (439 expedients).

El nombre de treballadors afectats pels ERO del 2016 són 867, un 13 % més que el 2015. Aquests s'han vist afectats majoritàriament per expedients de suspensió o de reducció de jornada (el 67,8 % dels treballadors), mentre que la resta (279 persones) ho han estat per expedients d'extinció.

Taula 54. Evolució anual d'expedients de regulació de l'ocupació autoritzats i originaris i dels treballadors afectats (2005-2016)

ERO	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nombre d'expedients autoritzats	26	47	114	146	264	439	326	147	88	105
Suspensió/reducció de jornada	20	35	86	121	237	401	294	132	76	92
Extinció	6	12	28	25	27	38	32	15	12	13
Nombre de treballadors afectats	282	581	1.592	1.806	3.027	2.945	2.547	1.454	767	867
Suspensió/reducció de jornada	189	365	1.144	1.420	2.244	2.355	2.053	1.186	532	588
Extinció	93	216	448	386	783	590	494	268	235	279

Font: OTIB a partir de dades de la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral.

¹⁵No es disposa del nombre de persones afiliades d'alta amb les contingències cobertes desagregades per illes, raó per la qual es presenta una aproximació basada en el nombre d'afiliats al règim general i en els accidents registrats.

4. ANNEX: QUADRES PER ILLES

Taula 55. Població per sexe, grup d'edat i zona de procedència a Mallorca (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total població	846.210	862.397	869.067	873.414	876.147	864.763	858.313	859.289	861.430
Dones	422.034	430.730	434.974	438.120	440.211	435.794	433.097	433.988	435.229
Homes	424.176	431.667	434.093	435.294	435.936	428.969	425.216	425.301	426.201
Menors 15 anys	127.041	130.703	132.632	134.088	135.543	135.523	135.754	135.548	135.919
15-29	170.235	168.466	163.594	157.595	152.268	146.796	143.622	141.694	141.099
30-44	227.963	233.350	235.126	235.966	235.170	229.919	225.657	222.803	219.377
45-64	202.290	207.814	212.563	217.610	221.944	221.712	221.911	225.585	229.911
65-74	61.614	63.225	65.047	66.563	68.308	68.170	69.425	71.747	72.350
75 i més	57.067	58.839	60.105	61.592	62.914	62.643	61.944	61.912	62.774
Pob. estrangera	173.999	181.661	188.011	187.752	185.824	167.403	151.669	143.641	140.414
UE-27	86.465	88.076	96.143	98.797	100.027	84.642	73.378	71.676	68.143
No UE	87.534	93.585	91.868	88.955	85.797	82.761	78.291	71.965	72.271

Font: Revisió padró. INE

Taula 56. Població per sexe, grup d'edat i zona de procedència a Menorca (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total població	92.434	93.915	94.383	94.875	95.178	95.183	93.313	92.348	91.601
Dones	45.971	46.704	47.158	47.438	47.578	47.709	46.783	46.400	46.052
Homes	46.463	47.211	47.225	47.437	47.600	47.474	46.530	45.948	45.549
Menors 15 anys	14.424	14.789	14.927	14.989	14.997	14.910	14.668	14.320	13.927
15-29	18.391	18.030	17.248	16.637	16.229	15.754	15.152	14.777	14.613
30-44	24.995	25.340	25.268	25.278	25.166	24.839	23.987	23.140	22.485
45-64	22.187	22.882	23.581	24.163	24.722	25.122	24.993	25.225	25.645
65-74	6.686	6.935	7.089	7.495	7.632	7.952	8.035	8.203	8.160
75 i més	5.751	5.939	6.170	6.313	6.432	6.606	6.478	6.683	6.771
Pob. estrangera	15.147	18.819	15.625	15.469	15.239	14.858	12.357	11.473	10.861
UE-27	7.159	12.585	8.239	8.487	8.810	8.927	7.292	6.920	6.324
No UE	7.988	6.234	7.386	6.982	6.429	5.931	5.065	4.553	4.537

Font: Revisió padró. INE

Taula 57. Quadre 3. Població per sexe, grup d'edat i zona de procedència a Eivissa (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total població	125.053	129.562	132.637	134.460	137.357	140.354	140.271	140.964	142.065
Dones	60.140	62.379	63.988	65.058	66.437	68.121	68.263	68.761	69.489
Homes	64.913	67.183	68.649	69.402	70.920	72.233	72.008	72.203	72.576
Menors 15 anys	17.893	18.372	18.849	19.060	19.467	20.054	20.373	20.488	20.678
15-29	27.443	27.791	27.381	26.439	26.009	25.793	25.015	24.349	23.769
30-44	36.383	38.022	39.176	40.028	41.340	42.796	43.302	43.807	44.371
45-64	29.932	31.362	32.553	33.595	34.590	35.451	35.317	35.759	36.369
65-74	7.326	7.601	7.953	8.324	8.679	8.964	9.126	9.413	9.656
75 i més	6.076	6.414	6.725	7.014	7.272	7.296	7.138	7.148	7.222
Pob. estrangera	31.067	34.125	35.409	36.248	37.999	38.376	35.352	33.622	33.707
UE-27	18.076	19.454	20.502	21.235	22.617	22.732	20.164	18.857	18.725
No UE	12.991	14.671	14.907	15.013	15.382	15.644	15.188	14.765	14.982

Font: Revisió padró. INE

Taula 58. Població per sexe, grup d'edat i zona de procedència a Formentera (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Total població	9.147	9.552	9.962	10.365	10.757	11.374	11.545	11.878	12.124
Dones	4.304	4.534	4.725	4.921	5.122	5.447	5.498	5.652	5.768
Homes	4.843	5.018	5.237	5.444	5.635	5.927	6.047	6.226	6.356
Menors 15 anys	1.151	1.208	1.222	1.275	1.301	1.418	1.455	1.492	1.534
15-29	1.929	1.909	1.952	1.927	1.999	2.034	1.997	1.999	1.953
30-44	2.753	2.944	3.091	3.259	3.373	3.643	3.723	3.850	3.928
45-64	2.154	2.267	2.396	2.534	2.651	2.864	2.927	3.051	3.185
65-74	683	718	769	785	812	813	834	854	867
75 i més	477	506	532	585	621	602	609	632	657
Pob. estrangera	2.823	2.957	3.211	3.343	3.508	3.769	3.734	3.782	3.914
UE-27	1.895	1.974	2.090	2.166	2.286	2.465	2.430	2.499	2.593
No UE	928	983	1.121	1.177	1.222	1.304	1.304	1.283	1.321

Font: Revisió padró. INE

Taula 59. Empreses en alta al Règim General de la Seguretat Social per illes (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mallorca	33.675	31.517	30.607	29.908	29.343	29.196	29.696	30.944	31.792
Menorca	4.084	3.776	3.654	3.561	3.426	3.465	3.456	3.507	3.573
Eivissa	5.967	5.682	5.637	5.650	5.759	5.853	6.099	6.388	6.638
Formentera	439	433	452	454	479	487	509	535	543
Total Illes Balears	44.165	41.408	40.350	39.573	39.007	39.001	39.759	41.374	42.546

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Taula 60. Treballadors en alta a la Seguretat Social per règim a Mallorca (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Règim General	289.587	267.508	258.891	252.838	244.885	244.448	251.597	267.137	283.668
Règim d'Autònoms	69.007	65.627	63.603	62.584	61.563	61.930	63.890	65.591	66.963
Règim Especial de la Llar	7.734	8.033	7.808	8.054	8.503	9.659	9.517	9.222	9.030
Règim Especial Agrari	1.929	2.163	2.276	2.341	2.225	2.063	2.030	2.000	2.058
Règim del Mar	1.444	1.458	1.356	1.280	1.256	1.277	1.301	1.357	1.407
Total règims	369.700	344.789	333.934	327.098	318.432	319.377	328.334	345.306	363.126

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Taula 61. Treballadors en alta a la Seguretat Social per règim a Menorca (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Règim General	24.126	21.916	21.072	20.238	19.079	19.076	19.205	19.885	283.668
Règim d'Autònoms	7.564	7.220	7.005	6.869	6.761	6.967	7.137	7.252	66.963
Règim Especial de la Llar	420	437	502	504	495	806	779	724	9.030
Règim Especial Agrari	204	237	240	258	241	231	236	239	2.058
Règim del Mar	212	214	206	195	201	199	225	229	1.407
Total règims	32.525	30.024	29.025	28.064	26.777	27.279	27.582	28.328	363.126

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Taula 62. Treballadors en alta a la Seguretat Social per règim a Eivissa (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Règim General	34.601	32.311	32.619	33.576	36.035	34.657	37.306	40.275	43.264
Règim d'Autònoms	10.614	10.040	9.829	9.858	10.875	10.256	10.636	11.282	11.840
Règim Especial de la Llar	1.089	1.176	1.271	1.175	1.327	1.418	1.454	1.454	1.442
Règim Especial Agrari	147	179	191	181	171	131	126	129	136
Règim del Mar	328	329	334	357	458	398	434	501	533
Total règims	46.778	44.035	44.244	45.146	48.866	46.859	49.955	53.642	57.215

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Taula 63. Treballadors en alta a la Seguretat Social i règim a Formentera (2008-2016)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Règim General	1.725	1.817	2.062	2.149	2.238	2.306	2.526	2.689	2.819
Règim d'Autònoms	792	779	804	833	850	878	889	915	938
Règim Especial de la Llar	26	49	56	50	40	38	46	49	50
Règim Especial Agrari	10	11	9	11	7	7	6	6	7
Règim del Mar	79	69	75	81	79	82	87	89	96
Total règims	2.631	2.725	3.005	3.123	3.213	3.310	3.554	3.749	3.910

Font: OTIB a partir de dades de la TGSS

Taula 64. Deu ocupacions més contractades a Mallorca, dones 2016

MALLORCA - DONES				
Codi C.N.O.	Ocupació	Contractes	% del total	% Acum.
5120	Cambrers assalariats	30.077	17,4%	17,4%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	29.114	16,8%	34,2%
5220	Venedors de botigues i magatzems	19.530	11,3%	45,5%
4421	Empleats d'agències de viatges	6.868	4,0%	49,4%
4500	Empleats administratius amb tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	6.100	3,5%	52,9%
9310	Ajudants de cuina	5.999	3,5%	56,4%
3724	Monitors d'activitats recreatives i d'entreteniment	5.994	3,5%	59,9%
9100	Empleats domèstics	3.834	2,2%	62,1%
5110	Cuiners assalariats	3.800	2,2%	64,3%
4309	Empleats administratius sense tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	2.957	1,7%	66,0%
Total 10 ocupacions		114.273	66,0%	
Total contractes dones 2016		173.173		

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB.

Taula 65. Deu ocupacions més contractades a Mallorca, homes 2016

MALLORCA - HOMES				
Codi C.N.O.	Ocupació	Contractes	% del total	% Acum.
5120	Cambrers assalariats	30.881	15,5%	15,5%
7121	Paletes	14.061	7,1%	22,6%
9602	Peons de la construcció d'edificis	9.769	4,9%	27,5%
9310	Ajudants de cuina	8.880	4,5%	32,0%
5110	Cuiners assalariats	8.131	4,1%	36,1%
5220	Venedors de botigues i magatzems	6.551	3,3%	39,4%
2932	Compositors, músics i cantants	6.004	3,0%	42,4%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	5.662	2,8%	45,3%
9700	Peons de les indústries manufactureres	5.235	2,6%	47,9%
4421	Empleats d'agències de viatges	4.121	2,1%	50,0%
Total 10 ocupacions		99.295	50,0%	
Total contractes homes 2016		198.738		

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB.

Taula 66. Deu ocupacions més contractades a Menorca, dones 2016

MENORCA - DONES				
Codi C.N.O.	Ocupació	Contractes	% del total	% Acum.
5120	Cambrers assalariats	3.138	20,8%	20,8%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	2.645	17,5%	38,3%
5220	Venedors de botigues i magatzems	1.991	13,2%	51,4%
9310	Ajudants de cuina	912	6,0%	57,5%
4500	Empleats administratius amb tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	564	3,7%	61,2%
5611	Auxiliars d'infermeria hospitalària	458	3,0%	64,2%
3724	Monitors d'activitats recreatives i d'entreteniment	456	3,0%	67,2%
5110	Cuiners assalariats	341	2,3%	69,5%
9100	Empleats domèstics	298	2,0%	71,5%
4422	Recepcionistes d'hotels	287	1,9%	73,4%
Total 10 ocupacions		11.090	73,4%	
Total contractes dones 2016		15.114		

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB.

Taula 67. Quadre 13. Deu ocupacions més contractades a Menorca, homes 2016

MENORCA - HOMES				
Codi C.N.O.	Ocupació	Contractes	% del total	% Acum.
5120	Cambrers assalariats	3.365	19,1%	19,1%
9310	Ajudants de cuina	1.543	8,8%	27,9%
9602	Peons de la construcció d'edificis	1.254	7,1%	35,1%
7121	Paletes	1.154	6,6%	41,6%
5110	Cuiners assalariats	919	5,2%	46,9%
2932	Compositors, músics i cantants	723	4,1%	51,0%
5220	Venedors de botigues i magatzems	518	2,9%	53,9%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	425	2,4%	56,3%
8412	Conductors assalariats d'automòbils, taxis i furgonetes	350	2,0%	58,3%
3724	Monitors d'activitats recreatives i d'entreteniment	326	1,9%	60,2%
Total 10 ocupacions		10.577	60,2%	
Total contractes homes 2016		17.575		

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB.

Taula 68. Deu ocupacions més contractades a les Pitiüses, dones 2016

EIVISSA - DONES				
Codi C.N.O.	Ocupació	Contractes	% del total	% Acum.
5120	Cambrers assalariats	10.892	27,9%	27,9%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	5.666	14,5%	42,3%
5220	Venedors de botigues i magatzems	4.484	11,5%	53,8%
4500	Empleats administratius amb tasques d'atenció al públic no classificats en altres apartats	1.564	4,0%	57,8%
9310	Ajudants de cuina	1.478	3,8%	61,6%
5110	Cuiners assalariats	1.068	2,7%	64,3%
9229	Altres tipus de personal de neteja no classificat en altres apartats	807	2,1%	66,4%
2933	Coreògrafs i ballarins	757	1,9%	68,3%
3724	Monitors d'activitats recreatives i d'entreteniment	719	1,8%	70,2%
9100	Empleats domèstics	671	1,7%	71,9%
Total 10 ocupacions		28.106	71,9%	
Total contractes dones 2016		39.105		

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB.

Taula 69. Deu ocupacions més contractades a les Pitiüses, homes 2016

EIVISSA - HOMES				
Codi C.N.O.	Ocupació	Contractes	% del total	% Acum.
5120	Cambrers assalariats	10.151	19,5%	19,5%
7121	Paletes	4.332	8,3%	27,8%
5110	Cuiners assalariats	3.078	5,9%	33,7%
9602	Peons de la construcció d'edificis	3.076	5,9%	39,6%
9310	Ajudants de cuina	2.458	4,7%	44,3%
9210	Personal de neteja d'oficines, hotels i altres establiments similars	2.129	4,1%	48,4%
5942	Auxiliars de vigilant de seguretat i similars no habilitats per a portar armes	1.932	3,7%	52,1%
8412	Conductors assalariats d'automòbils, taxis i furgonetes	1.835	3,5%	55,6%
5220	Venedors de botigues i magatzems	1.394	2,7%	58,3%
5999	Altres treballadors dels serveis de protecció i seguretat no classificats en altres apartats	1.220	2,3%	60,7%
Total 10 ocupacions		31.605	60,7%	
Total contractes homes 2016		52.105		

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SOIB.

Taula 70. Contractes registrats a Mallorca per tipus de contracte (2008-2016)

Tipus de contracte	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Indefinits	40.304	28.974	26.214	25.684	33.334	28.191	34.637	39.491	47.733
Formatius	1.212	879	848	899	987	1.325	2.160	2.877	1.513
Temporals	254.799	204.886	204.425	205.220	208.891	228.392	252.144	293.112	321.677
Altres	1.330	1.262	1.286	1.200	995	1.149	1.395	1.359	988
Total	297.645	236.001	232.773	233.003	244.207	259.057	290.336	336.839	371.911

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 71. Contractes registrats a Menorca per tipus de contracte (2008-2016)

Tipus de contracte	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Indefinits	4.153	3.319	2.846	2.499	3.173	3.024	3.272	3.505	4.222
Formatius	190	142	106	77	109	77	157	122	141
Temporals	24.375	20.775	21.427	21.551	20.145	21.874	23.164	26.015	28.316
Altres	28	26	21	13	13	82	135	66	10
Total	28.746	24.262	24.400	24.140	23.440	25.057	26.728	29.708	32.689

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 72. Contractes registrats a Eivissa per tipus de contracte (2008-2016)

Tipus de contracte	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Indefinits	6.856	5.199	5.089	4.986	6.442	5.752	7.877	8.942	11.148
Formatius	185	128	189	141	198	152	240	220	150
Temporals	44.631	37.966	40.730	45.013	47.062	51.033	59.575	66.859	73.931
Altres	13	150	4	41	12	30	23	9	28
Total	51.685	43.443	46.012	50.181	53.714	56.967	67.715	76.030	85.257

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 73. Contractes registrats a Formentera per tipus de contracte (2008-2016)

Tipus de contracte	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Indefinits	542	426	442	450	443	568	623	703	1.163
Formatius	11	10	15	3	10	2	35	8	4
Temporals	2.843	2.822	3.278	3.595	3.393	3.768	4.313	4.599	4.785
Altres	1	1	-	2	-	2	1	-	1
Total	3.397	3.259	3.735	4.050	3.846	4.340	4.972	5.310	5.953

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 74. Quadre 22. Contractes registrats a Mallorca segons sector econòmic (2008-2016)

Sector econòmic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultura i pesca	3.487	2.641	2.800	2.849	3.152	3.540	4.019	3.878	4.067
Indústria	9.270	7.791	7.585	6.995	6.853	7.335	8.659	10.261	11.438
Construcció	45.174	31.988	28.482	23.625	21.337	21.276	25.538	33.301	35.667
Serveis	239.714	193.581	193.906	199.534	200.500	226.906	252.120	289.399	320.739
Hostaleria	75.796	63.101	63.612	69.365	72.271	82.458	94.469	107.558	123.145
Comerç	35.287	25.368	25.678	28.118	28.250	30.056	34.933	39.562	44.712
Total	297.645	236.001	232.773	233.003	231.842	259.057	290.336	336.839	371.911

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 75. Contractes registrats a Menorca segons sector econòmic (2008-2016)

Sector econòmic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultura i pesca	247	199	206	184	247	281	295	332	329
Indústria	1.485	1.303	1.188	1.196	1.104	1.085	1.118	1.327	1.332
Construcció	5.059	3.983	3.343	2.859	2.368	2.037	2.566	3.258	3.092
Serveis	21.955	18.777	19.663	19.901	19.049	21.654	22.749	24.791	27.936
Hostaleria	9.405	7.994	8.445	8.950	9.198	10.477	11.131	12.080	13.980
Comerç	3.459	2.542	2.572	2.540	2.694	2.917	3.059	3.306	3.702
Total	28.746	24.262	24.400	24.140	22.768	25.057	26.728	29.708	32.689

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 76. Quadre 24. Contractes registrats a Eivissa segons sector econòmic (2008-2016)

Sector econòmic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultura i pesca	298	184	219	194	225	227	270	235	280
Indústria	1.159	969	944	1.009	921	966	1.217	1.399	1.516
Construcció	10.268	7.095	6.762	6.227	5.786	6.997	7.732	9.095	9.604
Serveis	39.960	35.195	38.087	42.751	45.068	48.777	58.496	65.301	73.857
Hostaleria	17.380	15.768	17.771	21.159	21.930	24.645	31.457	34.847	41.778
Comerç	6.399	4.664	5.110	5.755	6.021	6.306	6.993	7.781	8.893
Total	51.685	43.443	46.012	50.181	52.000	56.967	67.715	76.030	85.257

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 77. Contractes registrats a Formentera segons sector econòmic (2008-2016)

Sector econòmic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultura i pesca	34	33	25	28	12	34	58	26	32
Indústria	43	43	57	53	20	36	46	60	59
Construcció	444	461	562	597	445	549	605	456	615
Serveis	2.876	2.722	3.091	3.372	3.279	3.721	4.263	4.768	5.247
Hostaleria	1.767	1.714	1.893	2.125	2.095	2.447	2.741	3.178	3.548
Comerç	460	366	467	470	469	529	561	657	674
Total	3.397	3.259	3.735	4.050	3.798	4.340	4.972	5.310	5.953

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 78. Atur registrat a Mallorca per sector econòmic. Total (2008-2016)

Sector econòmic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultura i pesca	416	492	647	792	893	1.132	1.340	1.224	906
Indústria	1.690	3.391	3.722	3.662	3.736	3.573	3.090	2.684	2.290
Construcció	7.754	13.829	14.125	13.536	12.738	10.926	8.799	7.027	5.814
Serveis	27.665	39.833	45.398	46.279	50.012	47.915	44.122	39.964	35.231
Sense ocup. anterior	1.077	1.937	2.933	3.316	3.466	3.161	3.173	3.018	2.583
Total	38.601	59.483	66.825	67.585	70.845	66.706	60.523	53.917	46.824

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 79. Atur registrat a Menorca per sector econòmic. Total (2008-2016)

Sector econòmic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultura i pesca	26	30	42	56	67	74	71	68	57
Indústria	252	417	393	348	376	347	317	264	223
Construcció	815	1.261	1.322	1.235	1.220	987	738	557	475
Serveis	2.718	3.774	4.194	4.367	4.827	4.678	4.438	4.036	3.491
Sense ocup. anterior	58	105	185	184	202	170	179	166	148
Total	3.869	5.587	6.135	6.190	6.691	6.256	5.742	5.091	4.394

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 80. Atur registrat a Eivissa per sector econòmic. Total (2008-2016)

Sector econòmic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultura i pesca	40	54	65	68	73	73	75	63	57
Indústria	193	337	335	310	332	301	273	223	171
Construcció	1.624	2.313	2.194	1.943	1.788	1.581	1.457	1.164	934
Serveis	4.357	6.020	6.708	6.558	7.198	6.847	6.793	6.110	5.479
Sense ocup. anterior	114	157	167	154	167	131	154	183	144
Total	6.327	8.881	9.469	9.033	9.558	8.933	8.751	7.743	6.784

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 82. Atur registrat a Formentera per sector econòmic. Total (2008-2016)

Sector econòmic	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Agricultura i pesca	3	5	7	8	8	12	9	7	8
Indústria	6	8	9	9	7	5	6	7	6
Construcció	86	97	85	88	97	82	77	72	60
Serveis	217	313	347	348	330	281	286	256	232
Sense ocup. anterior	1	2	5	4	7	7	10	10	7
Total	314	426	453	457	449	388	388	352	313

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 81. Evolució de la població aturada, per sexe, edat i nacionalitat a Mallorca (2010-2016)

ANY	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 i més anys	ESPANYOLS	UE	NO UE
2010	66.285	35.806	31.019	9.427	48.668	8.730	49.574	5.596	11.655
2011	67.584	35.885	31.699	8.386	49.589	9.609	51.017	5.424	11.143
2012	70.845	36.861	33.984	8.250	51.829	10.766	55.533	4.957	10.355
2013	66.706	34.129	32.577	7.108	48.275	11.323	53.743	4.226	8.737
2014	60.523	29.980	30.543	6.534	42.557	11.432	49.362	3.915	7.247
2015	53.917	25.491	28.426	5.953	36.763	11.201	44.097	3.568	6.253
2016	46.824	21.554	25.270	5.062	31.239	10.523	38.101	3.290	5.433

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 84. Quadre 31. Evolució de la població aturada, per sexe, edat i nacionalitat a Menorca (2010-2016)

ANYS	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 i més anys	ESPANYOLS	UE	NO UE
2010	6.135	3.235	2.900	977	4.519	639	4.592	396	1.147
2011	6.189	3.216	2.973	811	4.667	712	4.745	370	1.075
2012	6.691	3.435	3.256	829	5.033	829	5.285	341	1.066
2013	6.256	3.219	3.037	688	4.642	926	5.118	304	833
2014	5.742	2.805	2.937	627	4.161	955	4.788	287	667
2015	5.091	2.323	2.768	593	3.593	905	4.270	259	562
2016	4.394	1.967	2.428	505	3.044	845	3.689	220	485

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 83. Evolució de la població aturada, per sexe, edat i nacionalitat a Eivissa (2010-2016)

ANYS	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 i més anys	ESPANYOLS	UE	NO UE
2010	9.469	5.253	4.216	1.335	7.091	1.043	6.270	1.352	1.847
2011	9.033	4.918	4.115	1.132	6.799	1.102	5.930	1.330	1.773
2012	9.558	5.173	4.385	1.198	7.151	1.209	6.570	1.280	1.708
2013	8.933	4.748	4.185	958	6.696	1.279	6.357	1.069	1.507
2014	8.751	4.530	4.222	875	6.541	1.336	6.259	1.086	1.406
2015	7.743	3.853	3.890	791	5.702	1.251	5.542	970	1.232
2016	6.784	3.328	3.456	697	4.950	1.138	4.800	912	1.073

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

Taula 85. Evolució de la població aturada, per sexe, edat i nacionalitat a Formentera (2010-2015)

ANYS	TOTAL	SEXE		EDAT			NACIONALITAT		
		Homes	Dones	De 16 a 24 anys	De 25 a 54 anys	55 i més anys	ESPANYOLS	UE	NO UE
2010	453	245	208	66	350	37	248	106	99
2011	457	258	199	55	362	40	241	98	117
2012	449	259	190	251	86	112	60	356	33
2013	388	225	163	43	311	35	228	64	96
2014	388	213	175	40	308	40	222	68	98
2015	352	190	162	42	273	36	209	57	85
2016	313	166	148	39	233	41	184	57	73

Font: OTIB a partir de dades del SOIB

5. ÍNDEX DE TAULES I GRÀFICS

Taules

- Taula 1. Evolució i projeccions dels principals indicadors de l'economia mundial
- Taula 2. Evolució de les taxes d'ocupació i d'atur per països (2016)
- Taula 3. Quadre macroeconòmic d'Espanya (2016)
- Taula 4. Taxa d'abandonament escolar prematur i població jove amb estudis superiors (UE-28, Espanya i Illes Balears)
- Taula 5. Taxa d'ocupació total i taxa d'ocupació femenina (UE-28, Espanya i Illes Balears)
- Taula 6. Distribució de la població en funció de grans grups de nacionalitats i d'edat a les Illes Balears (2008-2016)
- Taula 7. Distribució percentual de la població en funció del sexe, l'edat i la nacionalitat a les Illes Balears i a Espanya (2000 i 2016)
- Taula 8. Evolució trimestral del PIB per sectors econòmics a preus constants (2008-2016)
- Taula 9. Creixement del PIB per illes (2008-2016)
- Taula 10. Evolució del nombre d'empreses segons la grandària a les Illes Balears i a Espanya (2015 i 2016)
- Taula 11. Empreses segons l'activitat econòmica i la grandària a les Balears (2016-2015)
- Taula 12. Taxes de creixement dels centres de treball balears amb afiliats a la Tresoreria General de la Seguretat Social per activitat econòmica (mitjana del 2016)
- Taula 13. Centres de treball en alta a la Seguretat Social per activitat econòmica i illa (2016)
- Taula 14. Altes, baixes i ràtio d'altes d'empreses per sector a les Illes Balears (2016)
- Taula 15. Evolució de la població activa i de la inactiva a les Illes Balears (2007-2016)
- Taula 16. Evolució de la població activa total per sexe, edat i nacionalitat a les Illes Balears (2000-2016)
- Taula 17. Distribució percentual de la població activa per nivell d'estudis i comunitat autònoma (2016)
- Taula 18. Distribució percentual de la població activa per nivell d'estudis i sexe a Espanya i a les Illes Balears (2012-2014-2016)
- Taula 19. Taxes brutes de graduació en ensenyaments no universitaris per nivell educatiu i sexe, a Espanya i a les Illes Balears (2014/2015), i variació percentual respecte al curs 2001/2002
- Taula 20. Evolució de la taxa d'activitat per sexe, edat i nacionalitat per comunitat autònoma (2012-2014-2016)
- Taula 21. Evolució anual de l'afiliació a la Seguretat Social per illes (2007-2016)
- Taula 22. Evolució dels ocupats no empresaris segons el nombre d'hores habituals dedicades al treball, 2011-2015
- Taula 23. Evolució de l'afiliació mitjana per activitats econòmiques i règim (2016-2015)
- Taula 24. Les vint ocupacions amb més contractació per sexe a les Balears (2016)
- Taula 25. Evolució de l'afiliació per règims de cotització a les Balears (2007-2016)
- Taula 26. Evolució de la població d'alta a la Seguretat Social per sexe, edat i nacionalitat a les Illes Balears (2006-2016)
- Taula 27. Distribució percentual de la població ocupada per nivell d'estudis i comunitat autònoma (2016)

- Taula 28. Distribució percentual de la població ocupada per nivell d'estudis i sexe a Espanya i a les Illes Balears (2013-2016)
- Taula 29. Evolució de la taxa d'ocupació del total d'ocupats a les Illes Balears i a Espanya segons el nivell d'estudis (2006-2016)
- Taula 30. Distribució percentual de la població ocupada per ocupació i sexe a Espanya i a les Illes Balears (2013-2016)
- Taula 31. Desajust en l'ocupació del total d'ocupats per comunitats autònomes(2007-2016)
- Taula 32. Evolució de l'afiliació al règim general de la Seguretat Social per tipus de contracte i de jornada (2006-2016)
- Taula 33. Evolució dels demandants d'ocupació segons el col·lectiu (2005-2016)
- Taula 34. Distribució dels demandants d'ocupació segons el col·lectiu i la comunitat autònoma (2016)
- Taula 35. Evolució de l'atur registrat per illes (2005-2016)
- Taula 36. Evolució de la població aturada per sexe, edat i nacionalitat a les Illes Balears (2005-2016)
- Taula 37. Evolució de la població en atur per nivell d'estudis a les Illes Balears (2007-2016)
- Taula 38. Evolució de la població aturada per grups d'ocupació a les Illes Balears (2008-2016)
- Taula 39. Evolució de la taxa d'atur per sexe, edat i nacionalitat per comunitat autònoma (2010, 2013 i 2016)
- Taula 40. Població aturada a les Balears segons la relació de parentiu amb la persona de referència de la llar (2007-2016)
- Taula 41. Percentatge de llars amb tots els actius aturats sobre el total de llars per comunitat autònoma (2007-2016)
- Taula 42. Percentatge de persones aturades durant més de dotze mesos registrades per comunitats autònomes (2006-2016)
- Taula 43. Distribució de la mitjana de l'atur registrat segons la durada de la demanda a les Balears i a Espanya (2016)
- Taula 44. Evolució de les persones en situació d'atur de llarga durada per sexe, edat i nacionalitat a les Illes Balears (2005-2016)
- Taula 45. Persones ateses en els serveis d'orientació laboral del SOIB (2008-2016)
- Taula 46. Evolució del total de demandants i dels demandants aturats segons si cobren prestació i tipus de prestació (2005-2016)
- Taula 47. Grau de cobertura dels convenis col·lectius de les Illes Balears sobre el total de treballadors afiliats en alta (2000-2016)
- Taula 48. Evolució del cost salarial total per treballador¹³ i hores efectivament treballades per treballador al mes per comunitat autònoma (2012-2016)
- Taula 49. Evolució de l'augment salarial pactat, l'augment del cost salarial i la taxa d'inflació¹⁴ a les Balears i a Espanya (2005-2015)
- Taula 50. Índexs d'incidència de la sinistralitat i accidents de treball durant la jornada laboral amb baixa per comunitat autònoma (2016)
- Taula 51. Evolució dels accidents registrats a les Illes Balears per gravetat (2007-2016)
- Taula 52. Índexs d'incidència de sinistralitat per sectors econòmics a les Illes Balears (2007-2016)
- Taula 53. Accidents i índex d'incidència per illes (2007-2016)
- Taula 54. Evolució anual d'expedients de regulació de l'ocupació autoritzats i originaris i dels treballadors afectats (2005-2016)
- Taula 56. Població per sexe, grup d'edat i zona de procedència a Menorca (2008-2016)
- Taula 55. Població per sexe, grup d'edat i zona de procedència a Mallorca (2008-2016)
- Taula 58. Població per sexe, grup d'edat i zona de procedència a Formentera (2008-2016)
- Taula 57. Quadre 3. Població per sexe, grup d'edat i zona de procedència a Eivissa (2008-2016)

- Taula 59. Empreses en alta al Règim General de la Seguretat Social per illes (2008-2016)
- Taula 60. Treballadors en alta a la Seguretat Social per règim a Mallorca (2008-2016)
- Taula 61. Treballadors en alta a la Seguretat Social per règim a Menorca (2008-2016)
- Taula 63. Treballadors en alta a la Seguretat Social i règim a Formentera (2008-2016)
- Taula 62. Treballadors en alta a la Seguretat Social per règim a Eivissa (2008-2016)
- Taula 64. Deu ocupacions més contractades a Mallorca, dones 2016
- Taula 65. Deu ocupacions més contractades a Mallorca, homes 2016
- Taula 66. Deu ocupacions més contractades a Menorca, dones 2016
- Taula 67. Quadre 13. Deu ocupacions més contractades a Menorca, homes 2016
- Taula 68. Deu ocupacions més contractades a les Pitiüses, dones 2016
- Taula 69. Deu ocupacions més contractades a les Pitiüses, homes 2016
- Taula 70. Contractes registrats a Mallorca per tipus de contracte (2008-2016)
- Taula 71. Contractes registrats a Menorca per tipus de contracte (2008-2016)
- Taula 72. Contractes registrats a Eivissa per tipus de contracte (2008-2016)
- Taula 73. Contractes registrats a Formentera per tipus de contracte (2008-2016)
- Taula 74. Quadre 22. Contractes registrats a Mallorca segons sector econòmic (2008-2016)
- Taula 75. Contractes registrats a Menorca segons sector econòmic (2008-2016)
- Taula 76. Quadre 24. Contractes registrats a Eivissa segons sector econòmic (2008-2016)
- Taula 77. Contractes registrats a Formentera segons sector econòmic (2008-2016)
- Taula 78. Atur registrat a Mallorca per sector econòmic. Total (2008-2016)
- Taula 79. Atur registrat a Menorca per sector econòmic. Total (2008-2016)
- Taula 80. Atur registrat a Eivissa per sector econòmic. Total (2008-2016)
- Taula 82. Atur registrat a Formentera per sector econòmic. Total (2008-2016)
- Taula 81. Evolució de la població aturada, per sexe, edat i nacionalitat a Mallorca (2010-2016)
- Taula 84. Quadre 31. Evolució de la població aturada, per sexe, edat i nacionalitat a Menorca (2010-2016)
- Taula 83. Evolució de la població aturada, per sexe, edat i nacionalitat a Eivissa (2010-2016)
- Taula 85. Evolució de la població aturada, per sexe, edat i nacionalitat a Formentera (2010-2015)

Gràfics

- Gràfic 1. Evolució de la taxa d'abandonament escolar prematur. Objectiu de l'estratègia Europa 2020, Espanya i Illes Balears (2000-2016)
- Gràfic 2. Evolució del percentatge de joves amb estudis superiors. Objectiu de l'estratègia Europa 2020, Espanya i Illes Balears (2005-2015)
- Gràfic 3. Percentatge de població entre 30 i 34 anys que ha completat estudis superiors (2016)
- Gràfic 4. Desajust entre el nivell d'estudis i l'ocupació del total d'ocupats a la UE-28 (2001-2016)
- Gràfic 5. Evolució de la taxa d'ocupació total i de la taxa d'ocupació femenina. Objectiu de l'estratègia Europa 2020, Espanya i Illes Balears (2005-2016)
- Gràfic 6. Creixement percentual interanual de la població de les Illes Balears i d'Espanya (2001-2016)
- Gràfic 7. Creixement percentual de la població per illes (2001-2016)
- Gràfic 8. Piràmides de població per edats a les Illes Balears (2000 i 2016)
- Gràfic 9. Saldo migratori a Espanya i a les Illes Balears (2002-2015)
- Gràfic 10. Immigració i emigració a les Illes Balears i a Espanya (2008-2016)⁴
- Gràfic 11. Taxa de creixement anual del PIB i del VAB a preus constants a Espanya i a les Balears (2001-2016)
- Gràfic 12. Evolució de la variació interanual de les empreses d'alta a la Seguretat Social de les Illes Balears (2012-2016)
- Gràfic 13. Ràtio d'altres i baixes d'empreses per illes (2T2009-4T 2016)
- Gràfic 14. Variació interanual d'altres i baixes d'empreses per sector a les Illes Balears (2016)
- Gràfic 15. Evolució de la població activa a les Balears (2000-2016)⁶
- Gràfic 16. Creixement relatiu de la població activa a les Balears i a Espanya (1991-2016)
- Gràfic 17. Percentatge de població activa per grup de nacionalitat i nivell educatiu a les Illes Balears (2016)
- Gràfic 18. Taxes d'abandonament escolar prematur per comunitat autònoma (2016)
- Gràfic 19. Taxes de creixement interanual de l'afiliació a la Seguretat Social i la població ocupada a les Balears segons l'EPA (2001-2016)
- Gràfic 20. Variació interanual de l'afiliació mitjana a la Seguretat Social a les Balears per mesos (2016)
- Gràfic 21. Taxes de creixement interanual de l'afiliació a la Seguretat Social el darrer dia del mes per illes i mesos (2016)
- Gràfic 22. Evolució de la taxa d'ocupació a Espanya i a les Illes Balears (2000-2016)
- Gràfic 23. Variació relativa interanual dels contractes registrats a les Balears segons el tipus de contracte (2005-2016)
- Gràfic 24. Variació relativa interanual de la contractació a les Balears segons el tipus de jornada (2006-2016)
- Gràfic 25. Col·locacions gestionades pel SOIB per illes (2008-2016)
- Gràfic 26. Variació interanual del nombre d'ocupats i de les hores treballades (2009-2016)
- Gràfic 27. Taxes de creixement interanual de l'afiliació a la Seguretat Social per sectors econòmics a les Balears (2001-2016)
- Gràfic 28. Pes de l'afiliació per sectors econòmics a Espanya i a les Illes Balears (2016)
- Gràfic 29. Variació interanual de la població ocupada segons el nivell d'estudis a les Illes Balears (2012-2016)
- Gràfic 30. Taxa d'ocupació del conjunt d'ocupats segons el nivell d'estudis les Illes Balears (2016)
- Gràfic 31. Taxes de creixement interanual de l'atur registrat en el SOIB i la població aturada segons l'EPA a les Balears (2001-2016)

- Gràfic 32. Evolució mensual de l'atur registrat i les variacions interanuals a les Balears(2015-2016)
- Gràfic 33. Descomposició de la variació interanual de l'atur registrat dels mesos de gener a juny i de juny a desembre a les Balears (2007-2016)
- Gràfic 34. Variació interanual de l'atur per illes i mesos (2016)
- Gràfic 35. Evolució de l'atur registrat per sectors econòmics a les Balears (2000-2016)
- Gràfic 36. Evolució de la taxa d'atur a Espanya i a les Balears (2002-2016)
- Gràfic 37. Evolució de l'índex d'incidència de la sinistralitat laboral a les Illes Balears(2007-2016)

6. LLISTA DE FONTS I INDICADORS

- Perspectives de l'economia mundial del Fons Monetari Internacional (FMI)
- Indicadors econòmics del Ministeri d'Economia i Hisenda
- Indicadors educatius del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport
- Comptabilitat nacional trimestral d'Espanya. Base 2010 de l'INE
- Comptabilitat regional d'Espanya de l'INE
- Euroindicadors de l'Eurostat
- Estadístiques generals i regionals de l'Eurostat
- Estadística de migracions (INE)
- Directori Central d'Empreses (DIRCE): explotació estadística de l'INE
- Revista Conjuntura econòmica de les Illes Balears de la Direcció General d'Ocupació i Economia de la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria del Govern de les Illes Balears
- Índexs de preus de consum (IPC) de l'INE
- Padró municipal de l'INE
- Enquesta de població activa (EPA) de l'INE
- Dades d'afiliació a la Tresoreria General de la Seguretat Social
- Dades del Servei de l'Ocupació de les Illes Balears (SOIB)
- Dades estadístiques del Servei Públic d'Ocupació Estatal (SPEE)
- Enquesta trimestral de cost laboral de l'INE
- Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral de la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria del Govern de les Illes Balears

G CONSELLERIA
O TREBALL, COMERÇ
I I INDÚSTRIA
B DIRECCIÓ GENERAL
/ OCUPACIÓ I ECONOMIA